

Komunitator

➤ Tudi evropski
denar za ceste
na Idrijskem

➤ Eta in
Kolektor
krepita
sodelovanje

➤ Z
observatorija
v Črnem Vrhu
so odkrili
komet

➤ Idrijčani na
olimpijskih
igrah

Dragi otroci, dijaki, študentje, spoštovani starši!

V Zavarovalnici Triglav, d.d. urejamo in sklepamo
nezgodna zavarovanja otrok in mladine
skozi celo koledarsko leto
in ne le ob začetku šolskega leta.

Že petnajsto leto se naši zastopniki v vsaki hiši, domu,
skupaj s starši dogovarjajo za najboljšo obliko zavarovanja,
ki vam v sklopu paketa zavarovanj prinese **ugoden popust**.

Pokličite nas in naš zavarovalni zastopnik vas bo obiskal,
vam pojasnil vse v zvezi z nezgodnim zavarovanjem
in če boste želeli, takoj sklenil zavarovanje.

Informacije v zvezi z zavarovanji dobite tudi
na vseh poslovnih mestih Zavarovalnice Triglav.

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, D.D.
OBMOČNA ENOTA NOVA GORICA
05 338 28 00

PREDSTAVNIŠTVO AJDOVŠČINA • 05 365 86 00

PREDSTAVNIŠTVO TOLMIN • 05 381 92 00

PREDSTAVNIŠTVO IDRJA • 05 372 76 00

Zastopstvo Spodnja Idrija,
Zastopstvo Cerkno
Zastopstvo Godovič

Na vasi 31
Trg P. brigad 4
Godovič 7

tel. 05 372 10 90
tel. 05 372 32 56
tel: 05 374 74 60

Trubarjevo Leto

» De povsod v mejstih, v trgih inu per Farah se imajo Latinske, nemske inu Slovenske šule gori narediti «

Komunitator

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo, publikacije in promocija d.o.o. • **Direktor:** Vojko Božič • **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Šemrl • **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.semrl@fmr.si, fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 50 599, fax: (05) 37 50 367, 051 689 204 • **Sodelavci:** Marija Benčina, Janez Kavčič, Tanja Rupnik, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Marija Trušnovec, Loe Xhoko, Domen Uršič, Gašper Uršič, Maja Vojska, Anka Vončina • **Fotografije:** Jože Benčina, Milka Černalogar, arhiv občine Idrija, Peter Lahajnar, Bojana Oblak, Bruno Rupnik, Tanja Rupnik, Maja Svetlik, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Gorazd Šemrov, Livija Rojc Štremfelj, Loe Xhoko, Gašper Uršič, Maja Vojska, Anka Vončina, www.observatorij.org • **Oblikovna zasnova:** KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • **Jezikovni pregled:** Vlada Eržen • **Tajnica uredništva:** Zdenka Čibej • **Naklada:** 8000 izvodov • **Naročnina:** časopis je brezplačen • **Priprava in tisk:** Pagis d. o. o. Idrija • **Distribucija:** Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • **Naslovnica:** Poletje
Copyright© FMR – MEDIA. Fotografije in vsebina časopisa so zaščiteni z avtorskimi pravicami. Nobenega dela časopisa ni dovoljeno razmnoževati, niti kako drugače kopirati, navedbe iz njega pa je mogoče uporabiti le po predhodnem pisnem dovoljenju izdajatelja.

Vsebina

- » **4 Cestna infrastruktura**
S pomočjo Evropske unije do boljših lokalnih cest v idrijski občini
- » **7 Gospodarstvo**
Cerkljanska Eta bo povečala proizvodnjo klasičnih kuhalnih plošč
- » **9 Spominjanja**
Še kronane glave so Idričanom zavidale lepe sprehajalne poti
- » **22 Obnovljivi viri energije**
Toplotne črpalke – nižji strošek ogrevanja za vsako hišo
- » **42 Naši ambasadorji**
Nadarjenemu pianistu Arminu Čoraliću bo pomagal tudi Kolektor
- » **45 Mladinska subkultura**
Se v Idriji res nič ne dogaja? Kaj pa Swenak in od tam v središče mesta
- » **50 Astronomija**
Z observatorija v Črnem Vrhu so odkrili komet
- » **52 Šport**
Idričani na olimpijskih igrah v Pekingu

Foto: Gorazd Šemrov

Evropska sredstva regionalnih spodbud tudi občini Idrija

Marija Benčina

Nekaj let je že minilo, odkar je Slovenija postala ena od hčera matere Evrope, v katere naročje si je tako zelo prizadevala priti, saj naj bi bila Evropa dobra mati svojim otrokom. Zgolj hčere premore, saj je beseda država pač ženskega spola in še tiste redke, ki imajo moška imena, so v svoji zasnovi še vedno države in so nekaj podobnega kot tisti človeški sinovi, ki imajo bolj po žensko zveneča imena in šele pogled od blizu razodene, kaj se za imenom skriva.

Splošno znano dejstvo je, da hčere običajno rabijo veliko več denarja za svoje bivanje na tem planetu kot sinovi, saj so njihove potrebe veliko večje in z ženskam lastno domišljijo se vsaka generacija potrudi že znanim načinom porabe dodati še nekaj novih.

lastne noge in nato pomagale drugim. Le nekaj let so pripravljene deliti nasvete in prispevati denar, zato je pametno to obdobje čim bolj izkoristiti.

Še bolj kot dobra, pa je Evropa tudi pаметna in stroga mati. Ne daje denarja kar tako iz toplih materinskih čustev v hranilnike svojih otročičev, saj so njeni organi poskrbeli za tako nizke obresti, da se varčevanje ne izplača. Svojo blagajno odpre le v podporo projektom na tistih področjih, ki jih ocenjuje kot pomembne in še to le tedaj, če ji je dodobra pojasnjeno, zakaj in kako se bo denar porabil. In ker je res previdna, dá denar le tedaj, če tudi občine prispevajo svoj delež sredstev, kar naj bi dodatno jamčilo upravičenost in racionalnost naložbe.

V smislu prej povedanega se zato objavljajo

uspešno, pa je treba vestno bedeti nad objavljenimi razpisi za posamezne namene, za katere so nakopičeni evri v različnih skladih.

Eden od njih je Evropski sklad za regionalni razvoj, iz katerega naša mati v želji, da bi bili vsem prebivalcem omogočeni čim bolj enaki pogoji za življenje, namenja precej denarja za razvoj regij z zelo različno zatečenim nivojem razvitosti.

Tudi za regije v Sloveniji so v letih 2007-2013 določene različne kvote sredstev tega sklada za posamezno leto. Župani Severnoprimske statistične regije, kamor spada naša občina, so se kvoto, ki tej regiji pripada, odločili deliti po dogovorjenem ključu, po katerem **bo Idriji v obdobju 2007-2010, za katerega so bili že izvedeni razpisi, pripadlo skupno 1.756.000 evrov.**

Za koriščenje tega obsega sredstev smo prijaviili štiri investicije: kolesarsko povezavo Idrija-Spodnja Idrija ter obnovo treh lokalnih cest Idrija-Rebro-Godovič, Idrija-Kočevše-Vojško in Govejk-Vrsnik-Žirovnica. Slednja, v skupni vrednosti 761.591 evrov, od katere bi Evropa prispevala 503.454 evrov, žal na razpisu ni uspela, kar pa še ne pomeni, da smo vrgli puško v koruzo. V začetku avgusta je bil objavljen 4. razpis, na katerega bomo investicijo zopet poslali v boj za uvrstitev v »evropski finančni pokal«.

Ostale tri prijavljene investicije so na razpisu uspeli in aktivnosti za njihovo izvedbo že potekajo. Najdlje so izpeljane pri obnovi lokalne ceste Idrija-Rebro-Godovič, ki je bila potrjena že na 2. razpisu konec leta 2007 in je bil zanjo predhodno na javnem razpisu že tudi izbran izvajalec del – Cestno podjetje Gorica, zaradi česar je bila lahko z njim že sredi junija podpisana pogodba. Tako je odsek Rebro v dolžini 990 m že praktično zaključen, ureja pa se še odsek Dole v dolžini 885 m ter najzahtevnejši odsek v Triglavski ulici v dolžini 280 m, kjer glavni in precej zahteven zalogaj predstavlja sanacija podpornega zidu v ovinku nad Zaspano grapo, ki je zaradi živahnega gradbišča nad njo v teh poletnih mesecih precej manj zaspala kot sicer. Celovite sanacije tega podpornega zidu ne bo možno izvesti brez neljubih zapor ceste, ki je za tovorna vozila popolna, za osebne avtomobile pa se bo skušalo zagotavljati čim boljšo prevoznost, čeprav zaradi kratkih zahtevanih rokov izvedbe brez

Evropska sredstva regionalnih spodbud so najprej pognala stroje na cesti Idrija-Rebro-Godovič

Tudi z evropskimi državami ni nič drugače. Tudi te poznajo neizmerljiv spekter potreb, kvota denarja za njihovo uresničitev pa je še kako izmerljiva in omejena. In tudi tukaj je tako kot v človeških družinah, kjer se prvorojenci najprej osamosvojijo in postavijo na lastne noge ter potem pomagajo staršem do kruha spraviti še svoje brate in sestre. Tudi države ustanoviteljice Evropske unije in tiste, ki so se jim kmalu po ustanovitvi pridružile, so si svoj finančni položaj že stabilizirale in tako sedaj pomagajo novorojenim članicam, da bi se postavile na

številni razpisi za koriščenje evropskih sredstev na raznih področjih, od zagotavljanja oskrbe z vodo ter odvajanja in čiščenja odpadnih voda, do urejanja cestne infrastrukture, razvoja podeželja, turizma, športa in kulture, ohranjanje naravne in kulturne dediščine, medregijskega sodelovanja in vzpostavljanja vezi med mesti in občinami različnih držav Evropske unije.

Nekaj evropskih sredstev je doslej občina Idrija že dobila, o čemer smo že pisali, nazadnje o novem vrtcu v Idriji. To naj bi bilo nekaj za dober začetek, da bo nadaljevanje

▲ Cesta na Vojsko komaj čaka prepotrebno obnovo

daljših popolnih zapor tudi zanje ne bo šlo. Od skupne vrednosti 679.391 evrov bo Evropa v to investicijo vložila 422.329 evrov in s tem denarjem bodo do 20. septembra 2008 s celovito sanacijo, ki zajema ureditev voziščne konstrukcije, odvodnjavanja in podpornih zidov, obnovljeni trije prej navedeni odseki te lokalne ceste.

Za petami prejšnji investiciji sledi obnova lokalne ceste Idrija-Kočevše-Vojsko. Da malce zaostaja, ni vzrok v tem, da cesta vodi v našo najvišje ležečo in zvezdam najbližjo vas, pač pa temu botruje dejstvo, da je bila uspešna na tretjem razpisu in smo sklep o dodelitvi sredstev prejeli šele julija letos. Vzporedno je potekal postopek javnega razpisa za izbiro izvajalca, na katerem je bilo po pogajanjih, ki so uspela znižati ceno, izbrano Cestno podjetje Gorica, ki je bilo 1. avgusta s predajo dokumentacije uvedeno v delo. Tudi na tej cesti v času obnove ne bo šlo brez ovir za udeležence v prometu. Prihajalo bo do občasnih zapor, v primeru popolne zapore pa bo urejen obvoz skozi Čekovnik in tako bodo tuji obiskovalci, namenjeni na Vojsko, lahko spoznali še eno naših lepih vasic, ki jo v zadnjem času društvo Špura prizadevno oživlja in ureja njeno podobo. Ker je na Vojsko daleč, pa še v klanec, bo investicija trajala dve leti. Približno tri četrtine del bo izvedenih do 20. 9. 2008, ostalo pa v pozni pomladi 2009. Celotna investicija, ki bo stala 913.332 evrov, evropskih sredstev zanjo pa bo 578.750 evrov, bo zagotovila celovito obnovo posameznih odsekov ceste v skupni dolžini 5300 m. Obnovila se bo voziščna konstrukcija in podporni zidovi ter uredilo odvodnjavanje.

Ker Evropa kot dobra mati podpira vse, kar pripomore k zdravemu življenju njenih otrok, je seveda odločna zagovornica rekreacije in ekološko prijaznejšega načina prevoza, kar oboje dosežemo, če se na pot

namesto z avtom podamo peš ali s kolesom. Zato nam je že na 2. razpisu konec leta 2007 obljubila 251.467 evrov za investicijo kolesarske in peš povezave med Idrijo in Spodnjo Idrijo, katere skupna vrednost znaša 619.890 evrov. Zanj je bil že izdelan idejni projekt in postopek pridobivanja projektnih pogojev, v katerem vsi tisti, ki dajejo soglasja k projektu, podajo svoje zahteve in pogoje glede načina izvedbe (kje lahko trasa poteka, kje so morebitne ovire, ...). Vsi soglasjedajalci so doslej že podali pogoje, ki so večinoma izvedljivi, zatika se le pri naravovarstvenih pogojih, kjer je, z vidika Zavoda za varstvo naravne dediščine Nova Gorica zaradi posega v obrežni pas Idrijce, sporen odsek med Marofom in Spodnjo Idrijo. Če bo uspelo dogovoriti ustrezen rešitev tudi v tem delu, bo izdelan projekt za pridobitev gradbenega dovoljenja in pridobljeno gradbeno dovoljenje, izvedba sama pa je predvidena v letu 2009. Z razpisom določen rok zaključka investicije je 30. 9. 2009. Vsi skupaj držimo pesti, da nam bo uspelo, saj bo tako možno sproščeno kolesariti od Zagodove rajde, kjer je kolesarske poti sedaj komaj za pokušino, pa vse do domačije Pod gričem v Spodnji Kanomlji. Še vedno bo manjkal delček kolesarske poti od Zagodove rajde do pokopališča, od tu dalje pa bo pot neprekinjeno speljana mimo Tuša, stadiona, preko Mejce, mimo osnovne šole, kjer bo na mostu prečkala Idrijco in se nadaljevala po Arkovi ulici ter Pod Golicami do Marofa. Od tu bo vodila dalje mimo Eurospina in Severjeve domačije v Spodnjo Idrijo, kjer bo pri stari osnovni šoli z novim visečim - »cigu« mostom, namenjenim le pešcem in kolesarjem, prečkala Idrijco in državno cesto ter po stari cesti vodila do Poklona, tu prečkala Kanomljico in se pri domačiji Pod gričem zaenkrat zaključila.

Da bomo za vse navedene investicije

obljubljena sredstva tudi res dobili, pa bomo morali v proračunu zagotoviti lastna sredstva (in to ne malo!) ter vestno izpolniti vse z razpisom določene pogoje. Mednje poleg spoštovanja rokov in postopkov sodi tudi lastništvo Občine Idrija na zemljiščih, na katerih se posegi izvajajo. Da bi se ta

▲ Obstoječa pot proti Marofu bo s pomočjo proračunskih in evropskih sredstev kolesarjem in pešcem prijaznejša

pogoj izpolnil, že poteka celotna odmera 13 km dolge trase ceste Idrija-Vojsko. Nekaj odmer bo potrebnih še za traso Idrija-Rebro-Godovič, prav tako tudi za kolesarsko povezavo povsod tam, kjer bo potekala izven občinskih zemljišč. Najbolj veseli izpolnitve tega pogoja bodo gotovo sedanji lastniki zemljišč, saj bodo njihovi družinski proračuni za nekaj evrov bogatejši.

Evropa torej nudi sredstva iz različnih naslovov in za različne namene in župan si skupaj z občinsko upravo prizadeva pridobiti čim več tega denarja. Med prioritetaми so seveda tudi investicije v odvajanje in čiščenje odpadnih voda, torej ureditev kanalizacije in čistilnih naprav. To področje se financira iz kohezijskega sklada, kjer že imamo rezervacijo za projekt čistega povodja reke Idrijce. Maksimalna višina sredstev znaša 6-7 mio evrov, glede načina njihove pridobitve in izvajanja investicij pa bo odločal občinski svet. Izbiral bo lahko med financiranjem s strani kohezijskega sklada in Občine Idrija, financiranjem s strani kohezijskega sklada, Občine Idrija in zasebnega partnerja, lahko pa zgolj iz virov kohezijskega sklada in zasebnega partnerja brez sredstev občinskega proračuna. Ta zahtevna problematika čaka občinske svetnike po dopustih, zato upamo, da se bodo s počitnic vrnili spočiti in z dobršno zalogo kisika v možganih, ki bo zagotavljala njihovo dobro delovanje in sprejemanje modrih odločitev, o katerih bomo pisali v prihodnjih številkah Komunitatorja.

330 let cerkve sv. Antona na idrijskem Rožnem hribu

Janez Kavčič

Cerkve sv. Antona, ki se že od leta 1678 razgleduje nad mestom, spada med najpomembnejše idrijske sakralne in kulturno zgodovinske spomenike. Oglejmo si na kratko starožitno svetišče, njegovo lego, zgodovino, opremo in funkcijo.

Lokacija cerkve je izjemna, saj stoji kot dominanta nad mestno panoramo in prijazno pozdravlja vsakogar, ki s katerekoli strani prihaja v Idrijo. Sv. Anton nastopa kot eden bistvenih elementov kulturne krajine v idrijski kotlini. Gre za klasičen primer idealne uskladitve arhitekture z naravno konfiguracijo terena, za vrednoto, ki so jo nekdajni stavbeniki znali bolj spoštovati od sodobnih. Rožni hrib (na starih kartah Rosenberg) se kot naravni stožec vzpenja kvišku, cerkev pa predstavlja vrh tega stožca. S Kalvarijo vred, ki kompozicijo dopolnjuje, deluje sv. Anton kot nekakšna krona mesta. S strmo streho in visokim, vitko zašiljenim zvonikom usmerja poglede obiskovalcev še više proti Kobalovim planinam.

Znano je, da nastopata v krščanskem ledarju in liturgiji dva svetnika z imenom

➤ Pogled na cerkev sv. Antona z Idrije v ozadju

sv. Antona. Sredi zime, 17. januarja, gođuje sv. Anton Puščavnik, na pragu poletja, 13. junija, pa je praznik sv. Antona Padovanskega. Idrijska cerkev je posvečena Padovancu, vendar je res, da se po svetu in pri nas marsikdaj ni strogo ločevalo čaščenja obeh priljubljenih zavetnikov. Običaji, povezani s priprošnjami enemu ali drugemu patronu, so se pogosto prepletali in zamenjavali med seboj, in tako je bilo v preteklosti tudi v Idriji. Na Rožnem hribu se je v cerkvi in ob njej dogajalo mnogo zanimivega in vabljivega poleti in pozimi.

Patron 330-letne idrijske cerkve sv. Anton Padovanski (1195–1231) velja za enega največjih pridigarjev v cerkveni zgodovini. Sloveča bazilika v Padovi, kjer je pokopan, že stoletja privablja množice obiskovalcev z vsega sveta. Svetnik je čaščen kot zavetnik vseh, ki se mu priporočajo v hudih stiskah, nevarnostih in potrebah, pomagal pa naj bi najti tudi izgubljene stvari. Kmetje so ga od nekdaj prosili za zaščito pridelkov na poljih, rudarji pa za varstvo pred nesrečami pod zemljo.

Na Slovenskem je bil vpliv sv. Antona Padovanskega prisoten že od srednjega veka, zato ni bilo naključje, da mu je komaj rojena rudarska Idrija že leta 1500 posvetila najstarejši rov (Antonijev rov). Pravi

val svetnikovega kulta je prineslo baročno 17. stoletje, ko je zraslo njemu na čast več cerkva, med njimi tudi idrijska. Naša dekleta in žene so pri njem – podobno kot sv. Antonu Puščavniku – iskale pomoč v

➤ Prva postaja Križevega pota – Pilat obsodi Jezusa (avtor: Tomaž Perko)

➤ Glavni oltar iz leta 1837 (avtor: Luka Čeferin)

»srčnih« težavah. V njegovem imenu so se tudi na Idrijskem pod nazivom »kruh sv. Antona« zbirali prostovoljni prispevki in darovi za reveže, na Marofu pa je bila svoj čas nastanjena tako imenovana »Hiralnica sv. Antona«. Vidno vlogo je imel sv. Anton Padovanski v stari idrijski rudarski molitvi, ki se je v skrajšani zapisani verziji ohranila iz sredine 19. stoletja. Zanimive so še nekatere upodobitve dobrotljivega svetnika, med njimi zlasti motiv znane Smledniške legende, ki je ohranjen na kmečkih freskah iz leta 1802 v Šturmajcah v Gorenji Kanomlji; gre za zgodbo, ko svetnik zaščiti kmeta pred grabežljivim grofom.

Idrijski rudarji so si že pred 500 leti izbrali sv. Antona Padovanskega za zaščitnika pred nesrečami, ki so jim noč in dan grozile pri delu v jami. Na Rožnem hribu so prvotno postavili majhno znamenje s podobo sv. Antona, pozneje pa leseno kapelico, h kateri so zahajali po opravljenih šitih in ob praznikih. To početje je menda dalj časa opazoval rudniški predstojnik Kaspar Lichtenheimb in sklenil na stroške podjetja zidati cerkev. Ustanovil je tudi poseben beneficij, ki je zagotavljal v cerkvi določeno število maš. Na veliki svečanosti 15. aprila 1678 so blagoslovili temeljni kamen in se nato hitro lotili gradnje. Cerkev je bila v sedanji obliki dozidana že takrat. Vse finančne stroške je plačal rudnik, knapi pa so pridno pomagali z delom in donajanjem materiala na hrib. Leta 1766 so na sosednji vzpetini napravili še Kalvarijo, simbol trpljenja, ki ga seveda rudarjem ni manjkalo. Postavili so 13 znamenj »križevega pota« do štirinajste centralno oblikovane kapele na vrhu. Idričani so znova množično prostovoljno sodelovali pri podvigu in ves material znosili na hrbtih. Ta tradicija se je ohranjala tudi pozneje, na primer leta 1904, ko je bila cerkev temeljito prenovljena. Zvonik z vitko korenasto streho nad zalomljenimi čeli je bil k fasadi prizidan leta 1805.

Prvotna oltarna oprema, ki je bila verjetno podobna kot v cerkvi sv. Trojice (dva pozlačena oltarja iz leta 1668), se žal ni ohranila. Sedanji oltarji (mojster Luka Čeferin) so namreč vsi šele iz 19. stoletja. Cerkev je 1847 dobila zelo kvalitetne orgle. Ladja cerkve je oblikovana kot kakovosten baročni dvoranski prostor, kakršni so bili značilni za čas okrog leta 1680. Iz zgodovinskih knjig in raznih virov izveemo, da se je pri cerkvi sv. Antona skozi vsa obdobja dogajalo mnogo slovesnosti in prireditev. Zvrstilo se je brez števila obredov, procesij in romanj, ki jih v pričujočem kratkem zapisu ni mogoče naštevati. Poleg domačinov so prihajali romarji iz Cerknega, Škofje Loke, Vrhnike, Logatca, Postojne, Črnega Vrha nad Idrijo, Otaleža in Oselice. Prišleki so največkrat prosili za srečo pri živini in za dobro letino. Po nekih

podatkih naj bi na začetku pri sv. Antonu nekajkrat prirejali celo pasijonske igre. V 18. stoletju so ob številnih praznikih (pred reformami cesarja Jožefa II.) potekale procesije s petimi mašami, rudarji pa so imeli celo posebne »bratovske procesije«, ki jih je organizirala in financirala znana Bratovska skladnica.

Čeprav je cerkev posvečena junijskemu sv. Antonu Padovanskemu, se je v njej marsikaj dogajalo tudi na dan godu zimskega sv. Antona Puščavnika. Takrat so po tradiciji prihajali okoliški kmetje (na primer iz Zadloga) in prinašali suhomesnate dobrote, zlasti krače, klobase in kolone. Mesnine je ponavadi najprej župnik v cerkvi blagoslovil, potem pa jih je ob pravcatem živžavu cerkvenik na dražbi prodajal. Pred leti so stari moške še pripovedovali, kako so se 17. januarja nekoč mastili pred cerkvijo.

Sv. Anton na Rožnem hribu pa ni bil le posvečeno shajališče kmetov, rudarjev in romarjev, temveč od nekdaj tudi priljubljeno zbirališče, kamor so se zatekali (in se še vedno) fantje in dekleta. Fantje menda zato, da bi se jim ukinil nekoč veljavni samski davek, dekleta pa s prošnjami, da bi jim sv. Anton naklonil ženina. Po starem idrijskem ustnem izročilu, ki ga je leta 1936 v knjigi Naš idrijski kot zabeležil domoznec Lado Božič, naj bi nekoč napočil dan, ko bo sedem deklet hkrati zagledalo moža pri cerkvi. Svoj čas je veljalo nenapisano pravilo, da je za izpolnitev »srčnih« želja zaljubljenecv potrebno trikrat tako močno udariti ob drevesno deblo, da pade s krošnje list v naročje.

V več kot 300-letni zgodovini sta cerkev sv. Antona in pripadajoča Kalvarija žal doživeli kar nekaj hujših skrunitev in brezumnih vandalskih početij, zlasti v

Orgle iz sredine 19. stoletja

prejšnjem stoletju. Tudi sedanji nočni obiskovalci ne izkazujejo vedno primerno spoštljivega in kultiviranega odnosa do častitljivega monumenta idrijske preteklosti. Spomenik iz leta v leto vse bolj trka na vest cerkvenih in posvetnih oblasti, naj vendarle poskrbijo za njegovo prepotrebno prenovo. Navsezadnje današnja Idrija premore centre finančne moči, primerljive z nekdanjim živosrebovim rudnikom, ki je hramu sv. Antona naklonil zajetno vsoto denarja.

Baročna notranjščina cerkve sv. Antona

Cerkljanska Eta v korak s časom

Filip Šemrl

Kadrovske spremembe v posameznih družbah niso nikakršen izjemen dogodek. Informacija o tovrstnih menjavah v cerkljanski Eti pa je po desetletjih navajenosti na skoraj popolno ustaljenost osebja v družbi med ljudmi, in ne samo zaposlenimi v tej gospodarski in z njo povezanimi družbami, sprožila val vprašanj in ugibanj. Predsednik uprave družbe Eta Cerkno **Zorko Golob** je razblinil dvome, rekoč: »Prilagajamo se novim časom, priložnost dajemo mladim, da bodo videli v naši družbi perspektivnega zaposlovalca, družbo, v kateri bo prišel njihov kreativni potencial do polne veljave. Sestavni del prilagoditev so tudi kadrovske spremembe, ki smo jih uskladili tudi z Etinim večinskim lastnikom. Zdaj je ta korak za nami in Eta je še trdneje usmerjena v prihodnost, na pot novih izzivov, ki bodo še naprej zagotavljali delo skoraj 1800 ljudem, ki jim neposredno in posredno daje kruh v svoji matični družbi in hčerinskih podjetjih v Sloveniji in na sosednjem Hrvaškem. Povedano na kratko, šlo nam je za usklajeno delovanje med upravo Ete, kot proizvodno družbo v večinski tuji lasti, in kapitalsko družbo Certa, ki nastopa kot nosilec razvoja na Cerkljanskem.«

➤ Zorko Golob na delovnem mestu

Spremembe pa niso vidne samo na zunaj. Znotraj koncerna E.G.O., katerega največja proizvodna družba je prav Eta, tudi prihaja dosprememb. Nekadrovskih, temveč gre za prerazporejanje (segmentacijo) nekaterih proizvodnih programov med njenimi hčerinskimi podjetji. Tako je Eti spet zaupana izključna izdelava klasičnih kuhalnih plošč, ki so jih do nedavnega izdelovali tudi v E.G.O.-jevem podjetju v Turčiji, v zameno pa bodo iz Cerknega v to državo, ki

povezuje Evropo z Azijo, preselili eno linijo za izdelavo steklokeramičnih plošč. Eta bo torej prav kmalu povečala proizvodnjo klasičnih grelnih plošč za okrog 40 odstotkov in spet pokrivala 80 odstotkov vseh svetovnih potreb po tem izdelku. Presenetljivo, da iz okolja s cenejšo delovno silo selijo proizvodnjo v okolje z dražjo delovno silo, bi vsakdo pomislil. Toda Zorko Golob pravi, da cena delovne sile ni vse, treba je zagotavljati tudi stalno kakovost, imeti urejeno proizvodnjo z malo ali celo brez izmeta, skratka biti učinkovit. »Vlaganje v znanje in produktivnost smo uspešno dokazali, zato ne preseneča, da se znotraj koncernovih družb termostati za pečice štedilnikov izdeluje izključno v Cerknem. Na leto jih naredimo kar 10 milijonov. Kajti bistvo uspešne proizvodnje katerega koli izdelka je razvoj in lastna produkcija sestavnih delov.«

Predsednik uprave Ete Golob poudarja, da se družba s kadrovskimi spremembami prilagaja sodobnim tržnim razmeram, z okrepljenim sodelovanjem z znanstvenimi ustanovami in univerzami pa snuje nove proizvode in proizvodne procese, ki ji bodo zagotavljali doseženo zavidljivo raven in sloves trdne gospodarske družbe, ki temelji na tradiciji delavnosti Cerkljanov.

➤ Del Etinih obratov z livarno

Idrijo so obiskovale tudi kronane glave

Anka Vončina

V več kot petstoletni zgodovini Idrije jo je obiskal marsikdo, med drugimi tudi dve kronani glavi, ki sta imeli povsem različna razloga. Gotovo boste najprej pomislili na za dvore vedno finančno zanimive učinke živosrebrnih izkopov, a ta je v Idrijo privedel italijanskega kralja Viktorja Emanuela III. (1869-1947) šele po koncu I. svetovne vojne. Obiskal jo je v marcu leta 1919, kmalu po priključitvi zahodnega slovenskega ozemlja njegovi kraljevini, s čimer je bila Italija nagrajena za poraz.

Prvemu kraljevemu obisku je botrovala povsem nepridobitna, t. i. ljubka veda, v takratnem in sedanjem njenem jeziku latinščini - scientia amabilis – botanika. To je bil saški kralj Friderik August II. (1797-1854). Na začetku svojega povsem botaničnega

Dictamnus albus – navadni Jesenček na Prižnici pod Strugom

potovanja v Dalmacijo in Črno goro se je od 13.-15. 5. 1838 ustavil na takratnem Kranjskem. Na povabilo takratnega kustosa Kranjskega deželnega muzeja v Ljubljani (1832-1852), v Idriji rojenega Henrika Freyerja (1802-1866), si je na njegovem klasičnem nahajališču (nahajališču, kjer je bila rastlina prvič najdena) želel ogledati novo vrsto volčina, ki ga je Freyerju iz Polhograjske gore poslal grof Blagay. Nova vrsta z imenom Blagayev volčin (Daphne Blagayana) je bila poimenovana po najditelju. Kralj si ga je ves navdušen ogledal. Vendar so ga mikale še druge, njemu že takrat znane, kranjske botanične posebnosti, zato je v Freyerjevem spremstvu obiskal

Idrijo, zibelko slovenskega naravoslovnega (geološkega, hidrološkega, botaničnega, zoološkega in kulturnozgodovinskega) raziskovanja, z že več kot 250-letno tradicijo. Ob rudarjenju in zaradi njega so v Idrijo zahajali ali bili tukaj rojeni strokovnjaki iz vseh naštetih področij. Seznam raziskovalcev in njihovih del je dolg, naj jih omenim le nekaj, ki jih je poleg njihovega dela zanimala botanika: Scopoli, Hacquet, tri generacije Freyerjev, Hladnik, ... J. A. Scopoli (1732-1788) je napisal prvo znanstveno delo o flori Kranjske, prvo izdajo leta 1760 in drugo 1772, to sta iz množice le dve njegovi najpomembnejši deli. B. Baquet (?1739-1815) je 1782 izdal »Alpske rastline na Kranjskem«. Idrijčan F. Hladnik je ustanovil botanični vrt v Ljubljani že leta 1810. Torej se res ne gre čuditi temu, da je Freyer svojo visokega gosta popeljal k nam.

Kljub slabemu vremenu se je visoka družina v dopoldnevu 15. maja, po ogledu živosrebrnega rudnika, podala mimo Debele skale, kjer je kralj, prvi v zgodovini, opazil blede kukavico (Orchis pallens), v Strug do že takrat svetovno znanega Divjega jezera. Kralj si je želel na njegovem klasičnem nahajališču ogledati naš endemit kranjski jeglič (Primula carniolica). Družbo so mu tako kot danes delale skalna špajka (Valeriana saxatilis) marjetičastolistne nebine (Bellidiastrum Michellii), rumeno milje (Paederota lutea), rumena maslenica (Hemerocallis lilioasphodelus), bradavičasta trdoleska (Euonymus verrucosa) in vrednikovolistna medvejka (Spiraea chamaedryfolia). Pot sta nadaljevala po z rastlinami bogati stari poti skozi Strug do jame Kevdrca, kjer sta si poleg ostalega ogledala piramidasto zvončico – ilirski ostanek nekdanjega toplejšega podnebja in zelo redko širokolistno lobodiko. Od navdušenja je kralj saški izjavil: »Idrijčanom je treba zavidati ta lepi sprehod.«

Popoldne se je družina odpravila na Jelenk, da bi si v Kendovih robah ogledala nenavadni endemični križanec med kranjskim jegličem in avrikljem (Primula auricula) – idrijski jeglič (Primula x venusta), ki ga je tu odkril leta 1822 lekarniški vajenec Ferjančič in ga do takrat razen njega in Freyerja ni videl še nihče. To je jeglič, ki po svojih starših podeduje ali moknate avrikljeve liste in bleščeče vijolične cvetove ali blesteče zelene liste in z moknatim poprhom rumene cvetove ali pa nekaj vmes v različnih odtenkih cveta od skoraj belega do temno škrlatnega.

Njegovo Veličanstvo je bilo zelo zadovoljno

Primula carniolica – Kranjski jeglič ob Divjem jezeru

z znanstvenim raziskovanjem v Idriji in okolici in se je kustosu Freyerju zahvalilo z modro emajlirano zlato šatuljo ter nadaljevalo svoje potovanje čez Trst v Dalmacijo. Slovenijo je obiskal še med 27. in 31. julijem leta 1841, ko je svoje botanično raziskovanje posvetil Julijskim Alpam. Obiskal je Mojstrano, Vrata, Blejski grad, Savico, Komno, Črno prst, Podbrdo, Bovec in Trbiž, seveda spet v družbi Henrika Freyerja.

Gentiana clusii – Clusijev svišč na Vojskem

Še istega leta, 1838, je grof Rihard Ursini Blagay ovekovečil njegov obisk z več kot 4 m visokim spomenikom na svojem posestvu, ki je pri nas in najbrž še daleč naokoli edinstven odraz slovenske kulturne dediščine.

Letošnje obletnice smo se spomnili tako eni kot drugi. V Polhovem Gradcu s celodnevним simpozijem v spomin grofa Blagaya in obiska njegovega Veličanstva z več spremljevalnimi dogodki v maju in juniju. V Idriji pa je Muzejsko društvo organiziralo spominsko ponovitev botanične ekskurzije po Strugu (ne prvo) pod vodstvom tudi ljubitelja te ljubke vede Rafka Terpina.

Junij, julij 2008

4. julij – Idrijska Čipkarska šola se je predstavila na 13. svetovnem čipkarskem kongresu, ki je bil v Groningenu na Nizozemskem. Organizatorji so pripravili

različna predavanja, na stojnicah pa so države udeležence predstavljale kraje in različne institucije. Slovenija oz. Idrija je predstavila Čipkarsko šolo in Festival idrijske čipke ter izrazila željo po organizaciji kongresa leta 2014. Ker je za omenjeno leto že izbran organizator, bo po vsej verjetnosti kongres gostila leta 2016.

7. junij – Območna borčevska organizacija Idrija – Cerkno je gostila kolege iz Opatije. Obe borčevski organizaciji v okviru sporazuma sodelujeta na kulturnem, društvenem

in športnem področju. Po ogledu znamenitosti so se na dvorišču gradu Gewerkenegg na skupnem koncertu predstavile godba na pihala, pevska skupina Klapa in folklorna skupina iz Opatije.

13. junij – Delovna skupina ministrstva za kulturo si je ogledala potek obnovitvenih del v Partizanski bolnici Franja, katere sanacija naj bi bila končana prihodnje leto. Po besedah ministra za kulturo dr. Vaska Simonitija dela potekajo po predvidenem planu. Za obnovo bolnice je država zagotovila štiri milijone evrov, od tega bo

nekaj prispevala tudi Evropska unija, saj ima Partizanska bolnica Franja status Evropske dediščine. Na posebnem računu se je do zdaj nabralo že 137 tisoč evrov, od tega so jih predstavniki Primorskega dnevnika ministru za kulturo v soteski Pasice simbolično izročili 60 tisoč, ki so jih zbrali zamejski Slovenci.

24. junij – Na predvečer občinskega praznika je bil na idrijskem gradu Gewerkenegg tradicionalni poletni koncert rudarske godbe. S koncertom, ki so ga naslovili Frnikule, so se godbeniki poklonili letos preminulemu trobentaču Ludviku Čibeju, ki je bil godbi zvest dolgih šestdeset let. Zato je dirigent idrijske godbe Domen Prezeli na koncert, poleg solistov Cveta Kobala, Petra Jevšnikarja in Stanka Praprotnika, povabil tudi Čibejeva sinova Rena in Harija Čibeja. Med desetimi skrbno izbranimi skladbami, ki so jih zaigrali godbeniki, je bila tudi koračnica To, avtorja Mojmirja Sepeta, ki je na koncertu ob njeni izvedbi prevzel tudi dirigentsko palico. Dan pozneje si je širša javnost lahko na Televiziji Slovenija ogledala tudi dokumentarni film zGodba iz Idrije, ki pripoveduje več kot 340-letno zgodovino idrijske rudarske godbe. Njegova avtorja sta domačina Dušan Moravec in Matjaž Mrak.

28. junij – Partizanska bolnica Franja je spet odprla svoja vrata. Mestni muzej Idrija, ki upravlja z omenjeno bolnišnico, se je za to potezo odločil predvsem zato, da bi javnost videla, kako potekajo obnovitvena dela, in da ne bi prekinili kontinuitete obiskov, saj je bolnica namreč vseskozi med najbolj obiskanimi objekti, s katerimi upravlja muzej.

28. junij – Idrijski letalski klub Srebrna krila je pripravil letalski miting. Ta je bil posvečen enemu prvih slovenskih letalcev, Idričanu Stanku Majniku. Obiskovalci so imeli na mitingu kaj videti. Na nogometni stadion so se spustili padalci iz Novega mesta, Idrijo pa je nekajkrat preletelo tudi akrobatsko letalo. Sicer pa so organizatorji letalski miting izkoristili za srečanje članov kluba, njihovih prijateljev in vseh, ki jih zanimata letalstvo in padalstvo.

3. julij – V Idriji so se zbrali bivši učenci Rudarsko-industrijske šole in počastili 60-letnico omenjene šole, ki je v Idriji delovala med leti 1948 in 1954. Organizatorji

srečanja so ob tej priložnosti v galeriji nad Mestno knjižnico in čitalnico na ogled postavili razstavo o življenju nekdanjih učencev šole in izdali bilten. Udeleženci srečanja so si ogledali tudi prenovljeno realko, v kateri je nekdanj delovala njihova šola.

3. julij – Vsak četrtek na placu je naslov prireditve, ki jih je čez poletje vsak četrtek na Mestnem trgu pripravil idrijski javni sklad za kulturne dejavnosti. Organizator je postregel s pisano paletto glasbenih in gledaliških ustvarjalcev.

8. julij – Zveza prijateljev mladine Idrija je vsak torek v juliju v Idriji in vsak četrtek v Cerknem pripravila prireditev z naslovom "Pod dežnikom". Namenjena je bila tako najmlajšim kot tudi tistim, ki so že proti koncu osnovne šole, Zveza prijateljev mladine pa jo je prvič pripravila lani. Idejna zasnova je bila oživitve idrijskega mestnega trga z vsebinami za otroke. Ko so organizatorji izbirali ime za prireditev, so se spomnili na senčnik, tipični poletni rekvizit, ki nam zagotavlja senco. Čeprav je prireditev namenjena otrokom, so si organizatorji želeli, da bi se je v čim večjem številu udeleževali tudi starši, se igrali z otroki in spoznavali nove igre.

9. julij – Na obisk je prišla delegacija iz francoskega Aumetza, mesta, s katerim je pobratena Idrija. Gostje iz Aumetza so vrnili obisk idrijske delegacije v Franciji maja letos. Francoski gostje so si med obiskom ogledali rudnik, razstave čipk in obnovljeno realko. Po druženju z gostitelji na Krekovšah pa so nastopili na prireditvi »Tudi pesem združuje Aumetz in Idrijo«, ki je bila na Mestnem trgu.

14. julij – Idrijski dijaki so se tudi na letošnji maturi dobro odrezali. Med tistimi, ki so

dosegli vse možne točke, je tudi Lena Šorli. Med zlate maturante pa so se vpisali še Urška Drešček, Anja Mravlje in Borut Trpin. Gimnazija Jurija Vege je tudi letos dosegla boljši uspeh na maturi od slovenskega povprečja. Dosegli so 96-odstotni uspeh.

19. julij – Kanomlja je praznovala krajevni praznik. Praznovanje so Kanomeljci začeli že dopoldne, ko so se prvi obiskovalci

podali na ogled Kanomeljskih klavž, elektrarne pri Rvenu in najstarejše še ohranjene domačine v Šturmajcah. Poleg omenjenih kanomeljskih znamenitosti pa so si obiskovalci lahko ogledali še razstavo slik Vere Kostajnshek in zbirko fosilov in mineralov. Pozno popoldne so osrednji prireditveni prostor pri stari osnovni šoli v Kanomlji zavzeli modelarji s svojimi maketami letal,

pevke domačega ženskega pevskega zbora, kanomeljski podmladek, zbran v skupini Klavžeki, ter Remplači, to so člani prijateljskega turističnega društva z Bučke na Dolenjskem. Predvsem pa je bila Kanomlja ta dan polna ljudi, ki so s krajem tako ali drugače povezani. Glavni namen praznika je namreč srečanje vseh generacij današnjih in nekdanih prebivalcev te doline.

Iz preteklih let...

Idrijski in cerkljanski cestarji ustanovili svojo podružnico

Občinski in okrajni cestarji s področja občin Idrija in Cerkno so pred kratkim ustanovili skupno sindikalno podružnico. Iz svoje srede so izvolili 5-članski upravni odbor, ki bosta upravljala novoustanovljeno podružnico.

Za združitev je bila nujno potrebna, da se bodo na skupnih sestankih lahko pomenili o izboljšanju dela na cestah ter o drugih stvareh.

Ob ustanovitvi nove sindikalne podružnice so cestarji izvolili tudi enega delegata za skupščino socialnega zavarovanja. S tem so bile tudi v Idriji zaključene volitve delegatov za skupščino socialnega zavarovanja. Vseh delegatov je bilo na območju te občine izvoljenih 40.

Primorske novice, 13. 6. 1958

Delo Radiokluba v Idriji

V jeseni leta 1955 so bili iz Idrije poslani v svet prvi signali amaterske radijske postaje. Dolgo delo amaterjev je bilo s tem poplačano. Med ustanovitelji Radiokluba zasluži posebno pohvalo Tone Erjavac. Z organiziranim delom so operaterji te postaje dosegli lepe uspehe in so dobili že več priznanj za svoje delo.

Po vestnosti operaterjev je to ena najboljših postaj te vrste v Sloveniji in celo v Jugoslaviji. Operaterji, vseh je sedem, so vzpostavili več tisoč zvez z več kot sto državami z vseh kontinentov.

Na postaji delajo največ tovariši, ki so se seznanili s tem delom že v armadi. Pereč je problem pomanjkanja mladih kadrov. Edini operater, mladinec, ki je opravil vse potrebne izpite, je dijak višje gimnazije, Milan Strgulc, ki namerava v prihodnjem šolskem letu ustvariti tečaj za radijske amaterje-telegrafiste. S tem bi radijsko amaterstvo našlo odziv tudi med mladino, ki jo zanimajo oddaljene dežele in življenje v njih. Preko

amaterske postaje bi naša mladina stopila v neposreden stik z mladino drugih držav, kar bi ustrezalo miroljubni politiki sedanjega časa.

Primorske novice, 27. 6. 1958

Tudi na Cerkljanskem imajo taborniško organizacijo

Pred meseci smo v Cerknem ustanovili taborniški odred. Ustanovnega občnega zbora so se udeležili mladinci, ki so se potem z dobro voljo oprijeli dela v novi organizaciji. Nekaj jih je po začetnem poletu popustilo, ostali pa vztrajajo.

Začeli smo z izleti posameznih vodov, na katerih smo teoretično in praktično predelali snov za prvi izpit, ki je za tabornike preizkušnja pred vstopom v članstvo. Pri tem so pokazali posebno marljivost mlajši mladinci, ki so snov izpita predelali v nekaj dneh. Veselo so vezali različne vozle, ponavljali zakone ZTS, se vadili za prvo pomoč in drugo. Na izpitu so vsi člani pokazali zelo dobro poznavanje snovi. Na predvečer praznikov so mladi taborniki prižgali kresove in napravili venec, ki so ga ponesli na grob 47 padlih aktivistov.

Po načrtu, ki smo ga sestavili na zadnji seji družinskega sveta, smo pritegnili v organizacijo tudi najmlajše člane – medvedke in čebelice.

Tovarišu Francu Rutarju je uspelo, da je zbral dve šestici medvedkov in jih takoj pričel uvajati v naše življenje. Uril jih je raznih spretnosti, ki so predpisane zanje in pri tem dosegel lepe uspehe. Medvedki so po njegovem prizadevanju opravili sprejemni izpit in priredili tekmovanje med obema šesticama. Osebo pohvalo za resno in marljivo delo je zaslužil 8-letni Mlakar.

V zadnjih dneh se je pridružilo mladim tabornikom tudi nekaj čebelic, ki bodo pridno delale, da bodo dohitele medvedke in se usposobile za tekmovanje med družinami mladih čebelic.

Nedavno smo v našem odredu, ki se

imenuje »Družina svobodnih gora« ustanovili tudi močan vod gorske straže, katerega upravnik se pod vodstvom izkušenega planinca Janka Pagona vestno pripravlja na sprejemni izpit v gorsko stražo. Njegove naloge bodo preprečevati uničevanje zaščitene rastlin, divjadi, rib in spomenikov ter skrbeti za markiranje nekaterih poti po okoliških planinah.

Ker je cerkljanska dolina obdana z vencem planin bo imela gorska straža mnogo dela. Potrebovala bo nasvete mnogih izkušenih planincev, ki pa je pri nas žal le eden.

Člani novega taborniškega odreda smo dolžni zahvalo ravnatelju tukajšnje nižje gimnazije Jožetu Štucinju, ki nam je vedno nudil na razpolago šolske prostore in nam pomagal z nasveti. Z njegovo pomočjo smo prebrodili začetne težave.

Vrsta prireditev v Idriji

Tradicionalni turistični teden, ki je trajal 13 dni, so v Idriji zaključili v nedeljo s tekmovanjem čipkaric in učenk čipkarske šole. Teden se je pričel s tekmovanjem rudarjev v raznih športnih panogah na Dan rudarjev. Ta dan je množici, zbrani v Mejci, govoril sekretar Okrajnega komiteja ZKS Tine Remškar. Na Dan borca so narodnemu heroju Jožetu Mihevcu iz Idrije svečano odkrili spominsko ploščo.

V poslopju gimnazije je bila razstava izdelkov idrijskih podjetij in razstava zgodovinskih slik mesta.

Gostinci so se v tednu turizma posebno izkazali. Priredili so kulinarično in vinsko razstavo, ki je bila tudi z estetskega vidika dovršena, obenem pa tipično idrijska. Posebno so gostje občudovali idrijski škaf iz peciva in sladkorja, delo Domicijana Ostana iz Bovca, in lepega ježa, ki ga je naredil kuhar restavracije »Nanos«.

Bratje Avseniki so s svojim veseljem nastopom navdušili občinstvo, najbolj pa so se domačini in gostje zanimali za modno revijo, na kateri je bila posebno občudovana moderna toaleta iz idrijskih čipk. Umetnik Fran Milčinski-Ježek je pa na svojstven način visoko dvignil razpoloženje navzočih.

V. F., Primorske novice, 18. 7. 1958

Primus – prvi

Marija Trušnovec

Kaj pomeni dodatek Primus pri rimskem vojaškem poveljniku iz 1. stoletja našega štetja Marka Antonija? Morda pomemben, prvi? Redkemu povabljenju v Poetovionu je nudil razkošno večerjo. Je pa veliko simbolike v imenu našega: prvi je svoje ljudi imenoval Slovence, govoril je o slovenskih deželah, ki jih še ni bilo na zemljevidu, kot prvi Slovenec se je ukvarjal z judovstvom in muslimani ... Rodil se je v letu odkritja bogate cinobaritne rude v Idriji – točen dan je le domneva zaradi bližnjega svetega Primoža. Ni znana povezava rodu Trubar s trobo, trobljo na gradu, hrvaško truba, naš Primus se je začel podpisovati Truber, Trubar ali Truberus. Trubarjev podpis se je ohranil v Dalmatinovi Bibliji. V Sloveniji Trubarjev ni več, Primožev pa 5700.

Na Nemškem je reformacija močno napredovala tudi zaradi boja fevdalnih knezov za osamosvojitev zoper cesarja. Privržence nove vere so imenovali protestante, ker so protestirali zoper sklepe državnega zbora o cerkvenih reformah. Luter je potrdil obširno

mestu z vsemi potrebnimi stavbami, imenovan po Jacobu iz te premožne družine in v spomin njegovima bolnima bratoma (l. 1521). Naselje so sestavljale majhne dvostanovanjske hiške, v katerih so smeli bivati najrevnejši domačini – katoličani. Vsako bivališče ima drugačna vhoda in nadstreške ter ročno izdelane hišne številke. Vodo so natakali pri uličnih vodnjakih. Še danes biva v njih (67 jih je še) za simbolično ceno (0,88 evrov), tri molitve na dan za ustanovitelje in cerkveni prispevek. Originalno pritličje hiše št. 13 si je možno ogledati. Praded – zidar – W. A. Mozarta je menda bival in umrl na št. 14. To je najstarejše socialno bivališče v Evropi.

Kdo še ni slišal za Derendingen – zlasti letos – nekoč samostojno vasico, zdaj pa že zlit s Tübingenom? Tu je živel naš Primus v beli hišici, ki jo je sam zgradil (farovž je bil preslab), obdeloval svoj bližnji vinograd, predvsem pa pridigal, podučeval, pomagal ljudem in ustvarjal zadnjih dvajset let. Grob ni znan, o njem priča lesen epitaf na steni znotraj cerkve sv. Gala z obširnim napisom in upodobitvijo vseh treh sinov, dveh hčera in treh žena pri molitvi. Na tleh pa o njem govori še velik zapis. V kraju je po njem imenovana ulica (tu je pet srednjih šol), župnišče oziroma kulturni dom, vrtec. Po pripovedi oskrbnice cerkve oziroma mežnarice Doris se zdi, da je Trubar vselej nov in da je še marsikaj neznanega o našem dragulju v kroni Evrope, ki je bil bolj kot nikjer doma – povsod doma. Pokopališče z majhnimi kamni – nagrobniki zraven cerkve kot da pritiče preprostemu Trubarju, ki pa je prepoznal duha časa in zarisal prvi zemljevid evropske Slovenije. Imel je mnogo znanec, prijatelj, dopisoval se je vsevprek, tudi z Erazmom Rotterdamskim, ogromna knjižnica je bila kasneje požgana; v srcu je bil tujec, a tako lahko ohraniš ljubezen do domovine. Po Derendingenu se ni več vrnil domov, ker »so se krajnski deželni stanovi silnu prestrašili.«

Derendingen je postal predmestje Tübingena. Eno najstarejših nemških univerzitetnih mest (Kepler, Hegel ...) nas je toplo sprejelo z reko Neckar ter mostom preko, otokom in čolni na njej. Nad mestom dominira grad iz 11. stoletja. Ko se vzpenjamo do njega, nas tabla na vogalu stavbe opozarja na tiskanje prvih dveh slovenskih knjig. Trubarju je uspelo šele v tretjem poskusu (cenzurna oblast je bila močna) s podpisom Philopatridus Illiricus in izmišljenim imenom tiskarja. Poleg Cerkovne ordnunge (ki je bila letos na ogled na Metelkovi, ali bo še kdaj doma?) za Slovence najpomembnejši

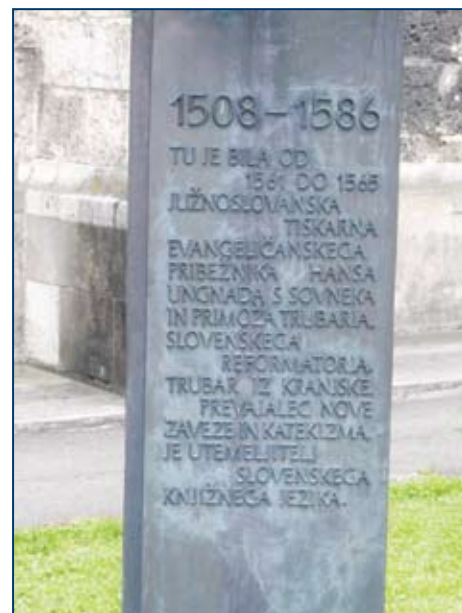
knjigi.

Trubar je maševal v cerkvi sv. Janeza. Mesto je z mnogimi trgi, trgovinami, lokali, vodnjaki izredno živahno. Prijetnost izkazujejo zgradbe s posebno opažasto gradnjo (Fachwerkhäuser) in pisanimi poslikavami (Mestna hiša z astronomsko uro ...). K vodnjaku sv. Jurija so ženske hodile po vodo in na klepet, rabljeva žena tega ni smela početi (le zakaj?). V zdaj evangeličanski cerkvi sv. Jurija s poznogotsko prižnico in

veroizpoved, podpisali in predložili pa so jo protestantski državni stanovi v Augsburgu, sicer proti volji Karla V. Kranjsko so zastopali škof Krištof Ravbar, Jurij Turjaški, Žiga Višnjegorski.

Prijetno bavarsko mesto je obstajalo že v predrimskem času. Tu je bil sklenjen mir po tridesetletni vojni. Zapomniš si ga po močoni mestni hiši, stolnici, Avgustovi fontani, prijetnih trgovih, ki zaživijo ob koncih dneva ali tedna. Posebnost mesta pa je t. i. Fuggerei, poseben bivalni predel mesta v

triptih oltarjem (tu so pokopavali kneze Württenberške) se da premagati 168 stopnic v zvonik cerkve iz l. 1493 (čas odkritja Hg v Idriji). Se splača!

Komaj je Trubar videl prve otipljive uspehe svojega dela, že je menil, da so tudi Hrvati potrebni knjige – v njihovem jeziku in pisavi – latinici in ne glagolici. Ivan Ungnad, baron Sovneški, deželni glavar štajerski, župan varaždinski je stanoval v Urachu (danes Bad Urach – kopališča), ker se je zaradi vere umaknil v Nemčijo. Prevzel je Trubarjeve slovensko-hrvaške zasluge in dejavnosti v svoje roke in ustanovil Jugoslovanski biblijski zavod s tiskarno. Danes je v Baslu in Brežah veliko naših protestantskih knjig. Trubar pa je prevzel župnijo, čeprav je želel »ostati služabnik deželnih stanov«.

Nekatere hiše so bile že tedaj stare sto let. Na dvorišču nekdanjega zavoda »šolmoštre« idrijske osnovne šole sprejme kip Primoža Trubarja s knjigo v roki in ustreznim zapisom. Cerkev sv. Amandusa je spet svojstven spomenik času: čudovita originalna gotška prižnica, dvojne orgle – spredaj in zadaj, originalni rezljan mašni stol grofa Eberharda, a ni križevega pota, žegnane

vode, številke pa označujejo, kaj naj verniki pojejo in molijo.

Pot po Trubarjevih stopinjah smo zaključili v Ulmu ob Donavi, rojstnem kraju Alberta Einsteina. Stari del je čudovito ohranjen in obnovljen s cehovskimi hišami, mestno hišo z grbi mest, s katerimi so trgovali (tudi Beograd), J. Kepler je tu določil mere za mesto (vsak kraj je namreč imel svoje). Kot kontrapunkt pa moderna piramida (!) gosti gledališče in veliko osrednjo knjižnico. Donava je bila prikladna poleg kopnega

Mestna hiša z astronomsko uro v Tübingenu

tudi za tvorjenje slovenskih in hrvaških tekstov – vključno z Biblijo – v domovino (skrivaj v sodih). Le kako so se znašle protestantske knjige v ameriški zvezni državi Oklahomi, protestantsko zelo zagreti, kamor so novi priseljenci segnali večino

Idrijski šolniki, ki so se na ekskurzijo odpravili po poti Primoža Trubarja, so se za spomin fotografirali ob njegovem kipu

Indijancev in kjer na inštitutu deluje naš znani doktor S. Južnič? Mesto pa slovi po mogočni petladijski katedrali (1377) z najvišjim zvonikom na svetu (161 m); korarski sedeži, stari sto let, premične klopi za gledanje v sprednji ali zadnji oltar.

Ob orgelskem koncertu se je zdelo, da je naš veliki duh, oče z velikim socialnim čutom, ki mu je bila vera v Boga na prvem mestu, že na drugem pa v človeka, sestopil skozi glasbo do nas. Luterani so petje zelo čislali. Niso ga zlomili, čeprav je bil tod bolj cenjen kot doma. Letos je znova poromal med lube Slouence v obliki proslav, odkritij obeležij in spomenikov, v Kresiji, kjer je le

v Špitalski cerkvi lahko še zadnjič pridigal, je bilo razstavljenih 50 bolj ali manj impresivnih oziroma ekspresivnih predse ali nekam daleč zročih figur. V celoti pa Trubar v tej obliki spet roma po njemu »lubi deželici«. Upajmo, da od »Slovenov slovu (ne) jemle«, čeprav je »spokojno inu tihu zaspal«.

Matija Lipužič, idrijski rojak, maturant prve realke, rudarski sin v pesmi V Idriji pravi: »V večeru trudnem sam po cesti hodim, / vse-naokrog le hladen lunin svit, / z očmi po zemlji rojstni blodim, / kjer narod naš na križu je priba.« Ali bi 400 let pred njim podobno potožil tudi vizionar Primus Carniolanus?

organizacija transporta - carinjenje - skladiščenje - distribucija - selitve

MARIBOR SPODNJA IDRIJA LJUBLJANA

telefon: 05 37 25 300, faks: 05 37 76 670, e-mail: idrija@welz.si

ANGLIJA
AVSTRALIJA
AVSTRIJA
BELGIJA
BELORUSIJA

BOLGARIJA
BOSNA
ČEŠKA
FRANCIJA
GRČIJA

IRAN
ITALIJA
KAZAHSTAN
MALTA
MADŽARSKA

Organiziramo transport samostojnih in kosovnih pošiljk po cesti, železnici, vodi, nudimo redne tedenske transportne povezave (uvoz, izvoz) po naslednjih državah:

CENTRALA: WELZ GmbH, Bachstrasse 75, A - 5023 SALZBURG

POSLOVALNICE

AVSTRIJA: Salzburg, Dunaj letališče, Krems, Beljak (Villach), Rosenbach, Nickelsdorf, Šentilj,
BOLGARIJA: Sofija, HRVAŠKA: Zagreb, POLJSKA: Varšava - letališče, Tychy, Zielona Gora, Mielec,
ROMUNIJA: Bukarešta, Bukarešta - letališče, Arad, Konstanz, RUSIJA: Moskva, St. Petersburg, Novosibirsk, SLOVAŠKA: Bratislava,
ČEŠKA: Praga, Praga - letališče, Pomezin 7 Ohri, Lanzhot, UKRAJINA: Kijev, MADŽARSKA: Budimpešta, BELORUSIJA: Minsk, Brest.

RUSIJA
ŠPANIJA
ŠVEDSKA
TURČIJA
ZDA

NEMČIJA
NIZOZEMSKA
POLJSKA
PORTUGALSKA
ROMUNIJA

WELZ WORLD WIDE

PROFESIONALEN - IZKUŠEN - KREATIVEN

Čudna stran jezika

Domen Uršič

Potem pa pride tisti stric, ki reče, da ne znaš govoriti. Ni važno njegovo ime in ni pomembno, kako se piše. A težava je v tem, da le on noče razumeti, saj je jezik v osnovi komunikacijsko sredstvo. Se pravi, da je sredstvo, ki nam služi, da si s kom izmenjamo mnenje, a strič je pač preveč politika.

A bilo bi preveč preprosto in nečloveško, če bi v življenju posameznika in vseh ljudi zmagoval le en jezikovni kod. Kakor sta povedala prijatelja sociologa Berger in Luckmann, jezikovni kod ni samo orodje za sporazumevanje. Filozofija jezika in antropologija uči, da je kod tudi sredstvo, s katerim se gradijo in ohranjajo miselne (kognitivne) kategorije, ideje, predstave. Se pravi, da bi lahko dejali, da je podoba našega sveta odvisna od jezikovne skupnosti, ki ji pripadamo. Lahko na hitro prikažemo samo en banalen primer, ki ni ravno najprimernejši, a bo kar jasno prikazal poprejšno trditev.

Vzemimo na primer enega idrijskega knapa in ga zoperstavimo cerkljanskemu kmetiču, eden razlaga o delu v rovu, drugi pa o svoji obdelovani njivici na hribčku. Vsak govori v svojem kodu in uporablja sebi lastno terminologijo, ki jima je domača, sogovornu pa tuja. Nič se ne dogovorita, do prvega litra žganjice, ki steče po njunem grlu, takrat človek razume vse.

A to ni bistveno v naši raziskavi. Mi bomo pripovedovali o posebni obliki koda, ki se mu reče nadnarečje. Navadno se govori v javnem položaju v urbanem, upravnem središču posameznega zaključenega narečnega območja. Tak primer je govor kraja Cerklje, kjer se pojavlja določeno besedišče, ki ni popolnoma enako ostalemu. Predvsem zaradi inovacij, ki se v jeziku ponavljajo z vidika upravne terminologije. Kaj razlikuje narečje od nadnarečja. Narečje ima osnovno besedišče, ki črpa iz preteklosti, sistem je trden, uporablja se v zasebnem in vsakdanjem govoru. Nadnarečje pa besedišče črpa iz knjižnega in tujih jezikov, sistem ni tako trden, uporablja se v javnem položaju, včasih tudi v zasebnem.

In kaj se zgodi, ko sta si dva koda tako blizu. Prihaja do kodnega preklopa, ki je enkratna menjava dveh jezikovnih kodov v istem govornem dejanju. Besede, ki se pojavljajo v govoru zaradi kodnega preklopa, obdržijo izvirne lastnosti (glasovna podoba, spol, sklon, število). Če se določena

beseda pojavi večkrat pri različnih govornikih, govorimo o sposojenkah, ki so obdržale določene lastnosti sistema in se delno integrirale v primarni sistem govorcev.

V raziskavi so sodelovali mladi v starosti od 18 do 25 let, saj so te starostne skupine najbolj dojemljive za inovacije v jeziku, kajti večinoma čez šolsko leto ne živijo v svojem domačem kraju, kar do neke mere tudi vpliva na pojavnost kodnega preklopa v spontanem govoru. Vsa stvar je bila najprej posneta na filmski trak, da se bo besedilo ohranilo tudi za generacije, ki se bodo čudile temu okornemu jeziku njihovih prababic. Besedilo je bilo tudi prepisano v dogovorjeno transkripcijo za narečja. V besedilu je bilo najti 131 besed, za katere bi lahko dejali, da so novejšega (poznejšega) nastanka.

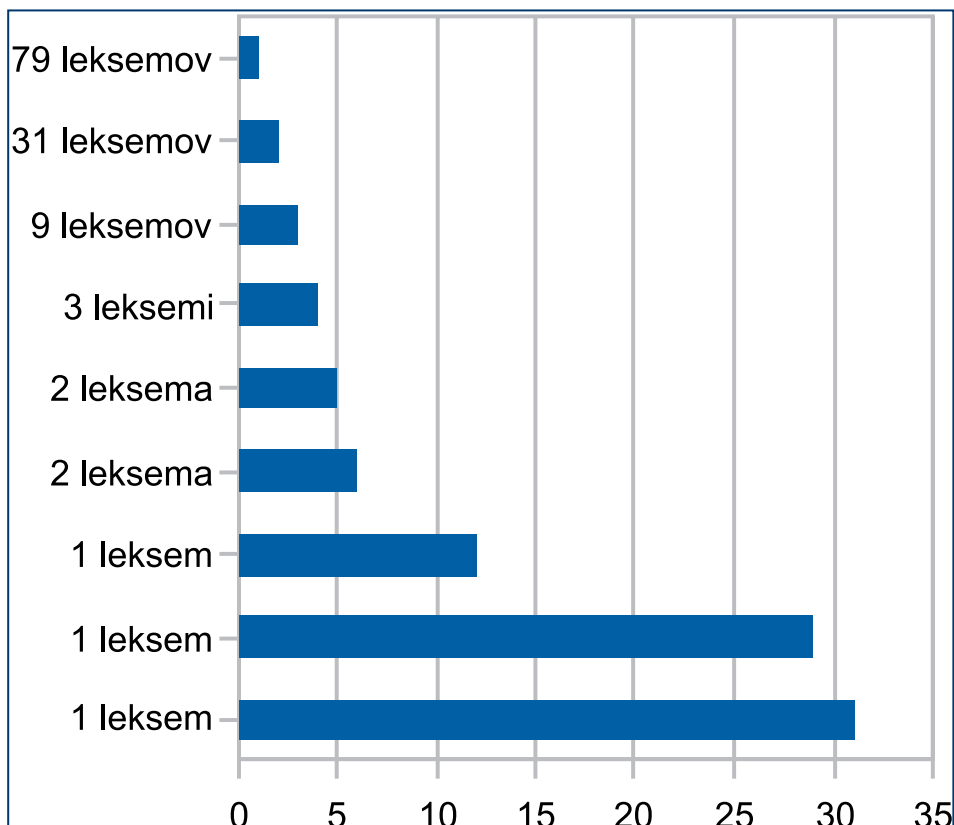
Sem se prišteva besedišče, ki je v narečje prišlo bodisi zaradi funkcijske rabe,

Zaradi tehničnih zmožnosti so besede zapisane v poenostavljeni transkripciji, ki pa ni bistvena za našo predstavitev. Zakaj je prihajalo do takih pojavov kodnega preklopa? Govorci, ki so sodelovali pri snemanju, prihajajo iz mešanih družin (govorci drugih narečij), a vseeno ostajajo zvesti cerkljanščini. Prihaja do posameznih preklapljanj. Najbolj izstopajoče besede se vrivajo v sistem in tvorijo nekakšen nad-sistem, ki pa je še vedno bližji narečju kot knjižni različici slovenščine.

Novo besedišče cerkljanščina črpa tako iz knjižnega jezika kot iz tujih jezikov, predvsem angleščine (password).

Kodni prekop se pojavlja zaradi inovacij v jeziku in okolju in za natančnejše izražanje predvsem na strokovnem področju.

To je samo ena izmed mogočih poti razvoja našega ljubelega jezika. Lahko nanj pazimo kot na punčico svojega očesa, lahko

bodisi za poimenovanje novejših tehnologij, institucij. Najti je bilo tudi nekaj novejših slengizmov.

Nekatere besede so se pojavljale bolj pogosto, druge pa ne tako pogosto. Če pogledamo graf, vidimo, da se je kar 79 besed v besedilu pojavilo le enkrat, največkrat pa so se pojavili slengizmi tipa ful.

mu pustimo prosto pot. Ne ena ne druga rešitev ni tista prava. Pravijo, da je najboljša srednja pot. Jeziku je potrebno prepustiti ravno prav svobode, da se čuti prostega in se razvija. Če ga zatremo, bomo ostali v srednjem veku in ko bodo prišli zavojevalci, ne bomo znali poimenovati niti osnovnih stvari, ki jih prinaša 21. stoletje.

Spoštovane volivke in volivci ! Drage občanke in občani idrijske in cerkljanske občine !

Sem Samo Bevk, kandidat Socialnih demokratov za poslanca Državnega zbora Republike Slovenije. Opravljeno delo in pridobljene izkušnje pri delu v državnem zboru v zadnjih treh mandatih me opogumljajo, da ponovno kandidiram. Zastavljeno delo bi rad nadaljeval ter se tako po svojih najboljših močeh zavzemal za razvoj in blaginjo naše skupnosti. Obenem pa bi rad prispeval k dvigu splošne politične kulture v državi.

Na Idrijskem in Cerkljanskem, kjer je moj volilni okraj, bom dokončal nekatere že začete projekte ter si skupaj s sodelavkami in sodelavci prizadeval za večji napredek v gospodarskih in družbenih dejavnostih. V prvi vrsti tu mislim na nadaljevanje projektov v okviru 4. razvojno-prometne osi, vključno s predorom na Cerkljanskem, posodobitev celotne Keltike z obvoznici Spodnja Idrija, Godovič, Hotedršica ter obvoznice za priključek na avtocesto v Logatcu.

Ponovno bom v parlamentarno proceduro vložil Zakon o preprečevanju posledic rudarjenja v Rudniku živega srebra Idrija. Zavzemal se bom za zagotovitev novih prostorskih kapacitet za domsko oskrbo starejših v Idrijsko-cerkljanski regiji. Moj cilj je tudi obnova Partizanske bolnišnice Franje ter tehniške dediščine idrijskega rudnika in vpis naših znamenitosti na Seznam svetovne dediščine pri Unescu. Za mlade pa zagotavljanje večje dostopnosti do izobrazbe, zaposlitve in stanovanja.

Pred nami so volitve v državni zbor, pete v samostojni Sloveniji. V marsičem bodo prelomne in tako zaznamovale našo nadaljnjo usodo ter smer razvoja. Socialni demokrati vidimo Slovenijo kot socialno uravnoteženo in gospodarsko prodorno ter varno družbo, ki ima ambicijo, da se v naslednjem obdobju uvrsti v krog najbolj razvitih držav Evropske unije. Ta cilj pa lahko dosežemo samo z odgovornim delom in spremembami, ki bodo pripomogle k boljšemu življenju za vsakogar.

Socialni demokrati smo pripravljeni prevzeti odgovornost za te spremembe. 21. septembra Vas vabim na volitve, da to storimo skupaj !

Samo Bevk
www.samobevk.si

Odgovornost za spremembe!

KOLEKTOR

Focused on future.

45 let / years

Koncern Kolektor razpisuje delovno mesto

GRAFIČNEGA OBLIKOVALCA

V ODDELKU ZA MARKETING IN TRŽNO KOMUNICIRANJE

K sodelovanju vabimo kandidate z najmanj V. stopnjo izobrazbe oblikovno grafične smeri.

Od kandidatov pričakujemo:

- poznavanje zakonitosti grafičnega oblikovanja in tehnologije,
- poznavanje dela z oblikovalskimi orodji Adobe Creative Suite (InDesign, Photoshop, Illustrator, Acrobat, ...), Adobe Flash, Corel Draw,
- obvladovanje dela z računalnikom, poznavanje okolja Windows XP in Microsoft Office (Power Point,...), internet,
- samostojnost pri delu, kreativnost, natančnost, pripravljenost za dodatno usposabljanje, veliko mero samoiniciativnosti, komunikativnost, odgovornost in pripravljenost na timsko delo,
- najmanj 3 leta delovnih izkušenj na podobnih delih in nalogah,
- pasivno znanje angleškega jezika.

Opis del in nalog:

- sodelovanje pri izvedbi projektov za področje marketinga in tržnih komunikacij za programe koncerna Kolektor,
- sodelovanje pri pripravi tržno komunikacijskih materialov (publikacije, brošure, katalogi, predstavitve, oglasi, grafični materiali za sejme in prireditve, ...),
- oblikovno in grafično vzdrževanje cgp koncerna Kolektor in priprava priročnikov cgp za nove družbe koncerna,
- vzdrževanje podatkovnih baz s področja svojega delokroga,
- priprava podatkov, poročil in analiz ter poročanje notranjim in/ali zunanjim uporabnikom,
- administrativna dela.

Poleg dela v prijetnem kolektivu, ki vsakemu posamezniku omogoča, da izpolni svoja pričakovanja, nudimo tudi:

- dinamično delo,
- stimulatívno plačilo na podlagi delovne uspešnosti,
- vsako leto izplačilo trinajste plače,
- financiranje pokojninskega načrta, po katerem plačuje družba zaposlenim premijo prostovoljnega dodatnega pokojninskega zavarovanja,
- možnosti strokovnega izpopolnjevanja in napredovanja,
- delovno razmerje za določen čas z možnostjo kasnejše zaposlitve za nedoločen čas.

Delovno mesto je na lokaciji Idrija. Pisne ponudbe z dokazili pošljite do 15. septembra 2008 na naslov:

KOLEKTOR GROUP d. o. o.
Vojkova ulica 10 • 5280 Idrija • Slovenija
Služba za kadre in stike z javnostjo
s pripisom: **za razpis**

Kolektor in Eta o krepitvi višjih oblik medsebojnega sodelovanja

Gostitelj tokratnega srečanja predsednikov uprav koncerna Kolektor **Stojana Petriča** in Tovarne elektrotermičnih aparatov Eta Cerkno **Zorka Goloba** je bil slednji. Pred tem je namreč gostitelj z vodstvenimi delavci že obiskal idrijski Kolektor, gost pa mu je ob tokratnem obisku v Cerknem napovedal tudi skorajšnji obisk vodstvenih delavcev Kolektorja v Eti. Obe gospodarski družbi namreč že od leta 1993 sodelujeta predvsem na področju orodjarstva, po letu 2002 pa tudi pri strojogradnji oziroma izdelavi avtomatiziranih proizvodnih linij. Po Golobovih besedah je njunega skupnega sodelovanja za okrog pol milijona evrov na leto, ki bi ga radi po zagotovilih prvih mož omenjenih družb še povečali. To se bo zgodilo že letos, saj je ob že zaključenem 200.000 evrov vrednem poslu v delu projekt, vreden 700.000 evrov. Eta je za dvig sodelovanja na višjo kakovostno raven, kar je sogovorniku pritrdil tudi predsednik uprave koncerna Kolektor Stojan Petrič, ki ga vidi predvsem v poslih z višjo dodano vrednostjo. Pri tem je izpostavil pripravljenost obeh, da v tej dolini omenjeni gospodarski družbi presežeta uveljavljeni način sodelovanja in izkoristita umne potenciale, s katerimi razpolagata. Oba gospodarska sistema sta namreč dovolj finančno in kadrovske močna, da zmoreta že doseženo v prihodnje še nadgraditi, tudi s skupnimi investicijskimi projekti. Malo je njima podobnih podjetij pri nas, ki so zmožna ustvarjati tako visoko dodano vrednost in zagotavljati varno zaposlitev in dober kruh delavcem, kot sta prav Eta in Kolektor, je prepričan Stojan Petrič. Po ogledu proizvodne enote Termoregulator je predsednik uprave koncerna Kolektor Stojan Petrič vodji programa termostati **Antonu Trpinu** in njegovim sodelavcem čestital za urejeno, avtomatizirano ter z znanjem podprto proizvodnjo.

Kolektorjevi komutatorji so v svoji branži med najboljše prodajanimi slovenskimi izdelki.....

3

- Slovenian Business Report je objavil lestvico dvanajstih najbolj prodajanih izdelkov

Kolektor po svetu.....

4

- Kolektor Synatec v BiH, Kolektor Liv v Nemčiji, koncernova podjetja na sejmi

Dan Kolektorja 2008....

11

- Pestrost prireditve je obogatilo tudi lepo vreme

V Nanotesla inštitutu razvijajo materiale in sisteme, ki nimajo nič skupnega s Kolektorjem, kakršnega smo poznali doslej

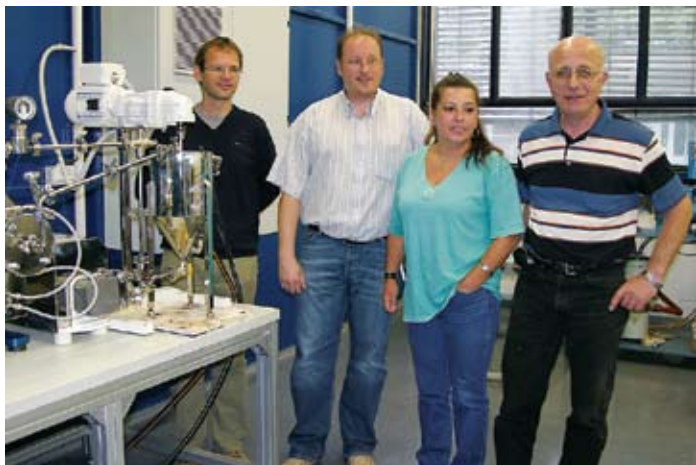
Filip Šemrl

Dobri dve leti že deluje koncernov Nanotesla inštitut s sedežem v Ljubljani in v tem času je za njim že veliko uspešnega dela, ki se kaže v konkretnih rezultatih, razvitih uporabnih nanostrukturnih materialih, še več projektov pa je v fazi realizacije. Celo več, svojo dejavnost so razširili tudi na razvoj kompozitov za elektronske elemente in pogonske sisteme, z eno besedo gre za plastomagnete, ki naj bi jih Kolektor Magma izdeloval za potrebe koncerna, predvsem Kolektorja Sikom.

»Mi smo doslej razvili plastomagnetne kompozite na bazi keramičnih magnetnih materialov in redkozemeljskih elementov (NdFeB),« poudarja direktor Nanotesla inštituta **doc. dr. Andrej Žnidaršič**, ki hkrati ne skriva dejstva, da so prav na področju

nanomaterialov v začetnem obdobju delovanja inštituta naredili velik preboj. »Zdaj se namreč v svojem raziskovalnem delovanju usmerjamo v dve smeri. V razvoj nanomaterialov za premazne sisteme za pogodbenega partnerja Helios; zanj smo razvili dva materiala za njihove končne produkte, ki sta na podlagi rezultatov preliminarne testov, opravljenih v Centralnem razvoju Heliosa, vsaj za polovico boljša od primerljivih. V teku je tudi razvoj nanomaterialov za podobne njegove premaze v

Od leve proti desni stojijo dr. Vladimir Boštjan Bregar, dr. Aljoša Košak, Vesna Rajnar, vodja tehnične podpore inštituta, in doc. dr. Andrej Žnidaršič

avtomobilski industriji, s katerimi bo povečana odpornost lakov na mehanske udarce in razenje. Trenutno v sodelovanju s Kolektorjem Sinabit zaključujemo tehnološko investicijski elaborat za pilotsko proizvodnjo dveh nanomaterialov za lesne premazne sisteme, ki naj bi zaživela predvidoma leta 2009. Za omenjene materiale je pokazal veliko zanimanje tudi Jub, hkrati pa želi tudi razvoj nanomagnetnih materialov, ki bi absorbirali elektromagnetna valovanja v fasadnih ometih, se pravi, da bi varovali ljudi pred sevanji baznih postaj mobilne telefonije. S trebanjskim Akripolom potekajo pogovori o razvoju nanomaterialov za akrilne mase (UV zaščita, samozaščitnost), ki jih bodo uporabljali pri izdelavi protihrupnih ograj na avtocestah.

Nanotesla inštitut je v svoji ponudbi segel tudi prek slovenskih meja. Julija je navezal stike z avstrijskim Ring International Holdingom, ki združuje dve podjetji, ponudnika premaznih sistemov, Renbrandtin in Cristlake, katerih zanimanje je podobno Heliosovemu.

Drugo enako pomembno razvojno področje Kolektorjevega Nanotesla inštituta je razvoj nanomaterialov za uporabnost v biomedicini.

Vodja inštitutovega nanolaboratorija **dr. Aljoša Košak** pove, da za Lek razvijajo sistem tako imenovanega pripenjanja aktivnih substanc na magnetne nanodelce, ki bi jih z zunanjim magnetnim poljem vnašali v organizem, z Onkološkim inštitutom pa so

tik pred podpisom pogodbe o skupnem razvoju zdravil za zdravljenje raka. Tretje področje raziskav v Nanotesla inštitutu pa se nanaša na razvoj absorberskih materialov.

V Kolektorjevem Nanotesla inštitutu razvijajo materiale za znane uporabnike oziroma kupce, ki so pripravljeni to njihovo početje tudi sofinancirati. V dobrih dveh letih so, nepristransko od zunaj opazovano, zares veliko naredili, še posebej, če upoštevamo, da zaposlenih zaenkrat ni veliko oziroma je to v strogi soodvisnosti od raziskovalnih potreb. S prvotnega razvoja kompozitov in

Naprava za pripravo plastomagnetnih kompozitov na osnovi kemičnih magnetnih materialov in kovinskih magnetnih materialov

absorberjev so svoje aktivnosti razširili na razvoj premaznih sistemov in biomedicinskih aplikacij. Kdo bi si mislil, kam vse sega njihovo področje raziskav in kaj vse koncern danes že ponuja v okviru diverzifikacije oziroma s čim se v svojih hčerinskih družbah ukvarja.

Tako se v koordinaciji **dr. Vladimirja Boštjana Bregarja** Kolektorjev Nanotesla inštitut trenutno ukvarja z zelo nenavadnim projektom, z razvojem tako imenovanega JKR detektorja za nedestruktivno odkrivanje zemeljskih min.

Gre za razvoj nove metode odkrivanja min, v okviru katere ne gre za določanje okolja oziroma medija, v katerem se eksploziv nahaja, temveč zgolj za odkrivanje eksploziva in celo kakšne vrste ta je. Metoda je novost svetovnih razsežnosti in predstavlja preboj na področju varnostnih tehnologij in humanitarnih dejavnosti. Projekt, ki ga financira ministrstvo za obrambo, je v zaključni fazi razvoja.

Naprava za pripravo končnih disperzij premaznih sistemov z integriranimi nanodelci

Kolektorjevi komutatorji med najbolj prodajanimi

Naslovnica poletne izdaje časopisa Slovenian Business Report, v katerem je bila objavljena lestvica dvanajstih najbolj prodajanih izdelkov

Slovenian Business Report, edini časopis v angleškem jeziku, ki piše o slovenskem gospodarstvu, je objavil lestvico dvanajstih najbolj prodajanih izdelkov. Med njimi najdemo tudi Kolektorjeve komutatorje. Komutatorski program koncerna Kolektor na omenjeni lestvici, na kateri so zbrani najbolj prodajani izdelki iz posamezne branže, najdemo na enajstem mestu, med elektrotehničnimi izdelki pa zaseda prvo mesto. Avtorji lestvice so Kolektor označili za uspešno globalno podjetje, ki ima svoja proizvodna podjetja po vsem svetu. Uvrstitev komutatorjev med najbolj prodajane izdelke ne preseneča, saj je koncern Kolektor svetovni vodja na področju komutatorjev.

Kolektor Synatec v Bosni in Hercegovini

Polonca Pagon

Kolektor Synatec je eno izmed vodilnih slovenskih podjetij na področju elektronske in elektrotehnične opreme. Podjetje, katerega dejavnost je zastopstvo in distribucija opreme svetovno znanih podjetij za nizkonapetostno stikalno opremo, razdeljevanje električne energije, avtomatizacijo, vizualizacijo procesov in eksplozijsko ogrožena okolja ter razvoj in proizvodnjo namenskih proizvodov za avtomatizacijo, uspešno uresničuje svojo vizijo, in sicer postati prepoznavno podjetje na mednarodnem tržišču in eno od vodilnih podjetij na regionalnem tržišču JV Evrope. Julija letos so ustanovili podjetje v Bosni in Hercegovini. Kolektor Synatec že od leta 1991 uspešno nastopa na slovenskem trgu.

Stojan Kokošar: »Bosansko-hercegovsko tržišče predstavlja za Kolektor Synatec nov izziv in dober potencial za rast podjetja.«

Na vprašanje, kaj je njihov ključ uspeha, je direktor **Stojan Kokošar** odgovoril, da so njihova največja prednost več kot 15-letne izkušnje in strokovno podkovano prodajno osebje, ki kupcem zagotavlja kakovostne storitve, skrbi za pretok opreme, znanja in učinkovito tehnično podporo, saj pred nabavo opreme in po njej nudijo strokovno svetovanje in tehnično podporo. »Če želimo ohraniti uspeh in rast podjetja ter s kupci vzpostaviti dolgoročen poslovni odnos, ni dovolj, da jim našo opremo le prodamo, ponuditi jim

Podjetje Kolektor Sinabo ima sedež v poslovni stavbi Unionkomerca v Sarajevu

moramo rešitve in v vsakem trenutku nuditi učinkovito in strokovno podporo,« še dodaja Kokošar.

Zaradi uspešnega delovanja na domačem tržišču in vzpostavljenega zaupanja pri dobaviteljih se je vodstvo odločilo, da svojo dejavnost širi tudi na tuje trge. Leta 2005 so tako ustanovili hčerinsko podjetje Synatec v Zagrebu, meseca julija letos pa hčerinsko podjetje v Bosni in Hercegovini, Kolektor Sinabo v Sarajevu. »Na bosansko-hercegovskem tržišču si zaradi odprtosti trga obetamo uspešno poslovanje. Ponudba novonastalega podjetja je tako rekoč enaka ponudbi v Sloveniji. Zastopamo in distribuiramo nizkonapetostno stikalno opremo ter opremo za razdeljevanje električne energije podjetja Moeller, opremo za avtomatizacijo podjetij Micro Innovation in Advantech, programsko opremo za vodenje procesov SCADA podjetja Citect in Ex-opremo za eksplozijsko ogrožena okolja z nosilnim podjetjem Stahl. Intenzivno bomo tržili tudi naše namenske proizvode, razvoj katerih bomo še pospešili,« je povedal Kokošar. Ponudbo sarajevskega podjetja nameravajo razširiti s prodajnim programom podjetja Kolektor Sinabit, in sicer z rešitvami inženiringa avtomatizacije in proizvodno-informacijskih rešitev. »Omeniti je potrebno, da smo pri ustanovitvi in zagonu podjetja zelo dobro sodelovali s sarajevsko podružnico Kolektor Liva,« zaključuje Kokošar.

Letos je bil kolektivni dopust en teden prej

Poslovodstvo je podprlo pobudo zaposlenih in hišnega sindikata, da bi kolektivni dopust začeli prej. Razloga za to sta povsem preprosta – avgusta je turistična sezona na višku, gneča zaradi slavnega feragosta velika, pa tudi vreme je v začetku tega meseca iz leta v leto slabše in hladnejše. Kolektivni dopust so izkoristili za večja popravila strojnega parka, čiščenje transformatorskih postaj in za nekatere selitve iz Divizije B1 v B2, iz B2 v A in iz C v B2. V omejenem obsegu so delali v Diviziji B1, na vzdrževanju v polovični zasedbi, največ pa jih je med kolektivnim dopustom delalo v Diviziji C, predvsem zaradi povečanja naročil in kot pomoč Ascomu.

Kolektor Missel Schwab GmbH se je predstavil javnosti

Sonja Neuwirth

Po 100 dnevih, odkar sta se Kolektor in Missel GmbH & Co združila, sta vodstvi podjetij prvič predstavili vsaka svoje podjetje, odločitev za združitev in načrte za skupno prihodnost.

Primoz Bešter, direktor Kolektor Liva in Kolektor Missel Schwaba GmbH, in Markus Klemmer, glavni direktor podjetja Missel

Markus Klemmer, stari in novi glavni direktor, je opisal pot podjetja Missel, njegovo več kot 100-letno zgodovino in pozno integracijo Schwaba leta 2006 ter predstavil trenutno situacijo podjetja Kolektor Missel Schwab GmbH.

Primoz Bešter, direktor podjetja Kolektor Liv in zdaj tudi novega podjetja Kolektor Missel Schwab GmbH, pa je spregovoril o koncernu Kolektor in njegovi preteklosti. Novinarje, ki so se udeležili novinarske konference, je predvsem zanimalo, zakaj je Kolektor kupil Missel. Kot je povedal Bešter, se izdelki znamke Missel, še posebej pa izdelki znamke Schwab, zelo

dobro ujemajo s Kolektorjevim programom. Glavni del splakovalnikov podjetja Kolektor Liv predstavlja v podjetju Schwab le minimum. Kolektor Liv prodaja vsako leto zavidljivo število teh splakovalnikov. Za podjetje Missel predstavlja ta skupina izdelkov le dober odstotek njegove palete proizvodov. Glavna odlika podjetja Missel so podometni splakovalniki. Poleg tega pa je tudi pomemben položaj podjetja Missel z mnogo patenti na nemškem trgu močno prispeval k interesantnosti široke palete izolacijskih izdelkov. Tako Bešter in Klemmer pričakujeta mnogo sinergijskih učinkov. Na področju prodaje, nakupov, proizvodnje ... "vidimo mnogo priložnosti za izboljšanje naših skupnih dejavnosti, ki izhajajo iz novega položaja podjetja Kolektor Missel Schwab." Poleg tega namerava Kolektor Missel Schwab GmbH na enem mestu združiti različne lokacije, ki pripadajo podjetju. S tem bodo zmanjšali stroške in omogočili boljšo komunikacijo znotraj podjetja. "Z vsemi močmi se bomo trudili voditi podjetje v uspešno prihodnost."

Panorama

Missel und Schwab unter slowenischer Flagge

Trotz Übernahme eigenständig

Der Fellbacher Sanitär- und Dämmstoffhersteller Missel hat seit Februar 2008 einen neuen Eigentümer. Die 1963 gegründete und weltweit agierende Kolektor-Gruppe aus Slowenien. Bei einer Pressekonferenz Mitte Juni in Stuttgart stellte die Geschäftsführung die aktuellen Perspektiven des Unternehmens vor, das seit der Übernahme unter dem Namen Kolektor Missel Schwab firmiert.

Hätten weiterhin am dreifachen Vertriebsweg fest (v.l.): Primoz Bešter und Markus Klemmer

Und auch die Vertriebsstrukturen ergänzen sich auf sinnvolle Weise", betont Klemmer.

Waresortimente bleiben getrennt

Davon ist auch Primoz Bešter überzeugt, der als Geschäftsführer bei Kolektor den Bereich Sanitärtechnik verantwortet. In punkto Unternehmensstrategie teilt Bešter mit, dass beide Geschäftsbereiche eigenständig bleiben. Denn in Deutschland könne niemand das Unternehmen LH, das in den Balkanstaaten auch andere Vertriebskanäle als den dreifachen Vertriebsweg nutze. Missel und Schwab dagegen wären über viele Jahre hinweg zu renommierten Marken aufgebaut worden. Die Produktbereiche der beiden Firmen in der Kolektor-Gruppe seien zwar verwandt, aber die Sortimente blieben klar getrennt, ebenso die Vertriebswege. Kolektor baue auf das traditionell vertrauensvolle Verhältnis zum Großhandel und halte langfristig am dreifachen Vertriebsweg fest. Anschließend hol Markus Klemmer einige Vorteile hervor, die sich nach seiner Auffassung für Missel und Schwab durch die Zusammenarbeit mit Kolektor ergäben. „Kolektor investiert langfristig in die Entwicklung neuer Produkte. Das Budget für die Forschungs- und Entwicklungsabteilung konnten wir noch-

mal aufstocken. Auch planen wir, die Mitarbeiterzahl auf 90 zu erhöhen“, so Klemmer. Auf der SH in Frankfurt im nächsten Jahr wollen die Fellbacher bereits neue Produkte vorstellen und dabei Missel und Schwab als innovative Marken präsentieren, die weiterhin in Deutschland produzieren.

Wie Klemmer abschließend betont, habe sich durch die Übernahme für die Kunden und Lieferanten nur der Name geändert. „Wir werden nach wie vor eigenständig arbeiten und auch Mitglied des ZVSHK bleiben. Darüber hinaus wollen wir mit einem starken Partner in Rücken die Internationalisierung vorantreiben und neue Vertriebsmöglichkeiten erschließen in Polen und Italien gründen“. 2008 möchte Kolektor Missel Schwab – wie in den Jahren zuvor – um sechs bis acht Prozent wachsen. Gute Aussichten also.

AS

Kolektor Missel Schwab GmbH
70736 Fellbach
Telefon (07 11) 53 08-1 15
Telefax (07 11) 53 08-1 55
www.missel.de

34

SBZ 14/2008

Faksimile članka, objavljenega v eni od nemških strokovnih revij

Uspešna predstavitev Kolektorja na zanj ključnih sejmi

Polona Šemrl

V minulih mesecih se je koncern Kolektor predstavil na dveh ključnih sejmi – European Automotive Components Expo 08 v Stuttgartu in CWIEME v Berlinu.

Kolektorjev razstavni prostor na sejmu EAC v Stuttgartu

Sejem v Stuttgartu je bil po besedah izvršnega direktorja koncernove komercialne **mag. Roka Vodnika** lepa priložnost za predstavitev nekomutatorskega programa. Poleg produktov s področja elektronike in komponent iz plastike, ki jih delajo v Idriji in v postojnskem Kolektor Livu, so na sejmu predstavili še program Kolektor Magma. Omenjenega sejma se bodo udeležili tudi prihodnje leto, saj je bil odziv na letošnjem dober. Kot je povedal Vodnik, so navezali kar nekaj stikov, ki bodo Kolektorju pomagali do večje prepoznavnosti na področju nekomutatorskih programov.

Sejmu avtomobilskih komponent je sledil za koncern Kolektor najpomembnejši sejem, in sicer CWIEME v Berlinu. Na njem se predstavljajo vsi glavni svetovni proizvajalci komponent elektromotorjev. Kolektor se je na omenjenem sejmu predstavil s komutatorji ter programoma plastike in elektronike.

Udeležbo na CWIEME je mag. Rok Vodnik ocenil kot uspešno, saj so zabeležili zelo dober obisk. Razgovori, ki so jih opravili s kupci, so bili uspešni. Obeti za prihodnost so torej kljub recesiji, ki vlada v svetu, in nižjemu povpraševanju, optimistični, če bodo izpeljali nove projekte, ki so jih tudi predstavili na sejmu. Kot še ugotavlja Vodnik, se je letos zelo povečalo zanimanje za elektroniko. Na tem področju koncern Kolektor že postaja vedno bolj prepoznaven igralec. Imeli so kar nekaj razgovorov na temo o elektronskih modulih za električna ročna orodja in si pridobili precej kontaktov.

Kolektorjev razstavni prostor na sejmu CWIEME v Berlinu

Sicer pa se bo koncern do jeseni predstavil še na dveh sejmi. Prav v teh dneh se z avtomobilskimi komponentami prvič predstavlja na sejmu Interavto v Moskvi, Kolektor Koling pa bo v septembru na MOS-u v Celju predstavil toplotne črpalke in solarne kolektorje.

5. razvojna konferenca

Poletno razvojno konferenco koncerna Kolektor, ki je bila že peta po vrsti, je pripravil Kolektor Gorup. Na njej so razvojniki vseh Kolektorjevih družb predstavili nove projekte, ki bi morda v prihodnosti lahko postali strateški projekti koncerna.

Namestnik predsednika koncerna **Radovan Bolko** je zbranim spregovoril o strateških ciljih koncerna in njihovem doseganju ter predstavil osnovna izhodišča koncernove strategije do leta 2012, **Primož Gorjup**, vodja projektne pisarne, pa je zbranim podrobneje predstavil orodje za ocenjevanje priložnosti. Ker pa je razvojna konferenca namenjena pregledu novih projektov znotraj koncerna, izmenjavi izkušenj in predstavitvi dobrih praks, so predstavniki koncernovih družb predstavili nove projekte in možnosti za njihovo izpeljavo. Razvojniki so se podrobneje seznanili s strateškimi projekti s področij avtomobilske industrije, industrijske tehnike in hišne tehnike, kot so BL rotorji, plastomagnetni kompoziti, direktni pogon, absorberji, nanomateriali za premazne sisteme in enocevni sistem za upravljanje z vodo. Za konec so si udeleženci 5. razvojne konference ogledali še prostore koncernove skupine za elektroniko.

Kolektor pridobil denarna sredstva za skupne razvojno-investicijske projekte

Kolektor Gorup se je junija 2008 s partnerji, Kolektor Magma, Kolektor Synatecom, Domelom, Tehnico Železniki in Ydrio Motors, prijavil na razpis ministrstva za gospodarstvo za neposredne spodbude za skupne razvojno-investicijske projekte in uspel. Na razpis je prijavil projekt »Razvoj naprednih plastomagnetnih kompozitnih materialov in tehnologij za energijsko učinkovite pogonske sisteme«. Namen projekta

je strateško povezovanje globalno uveljavljenih proizvajalcev in razvojnih dobaviteljev pogonskih sistemov, njihovih sklopov in komponent, razvijanje naprednih kompozitnih materialov in tehnologij ter aplikacije teh znanj v nove in bistveno izboljšane produkte, ki bodo skupini in posameznim partnerjem zagotavljali dolgoročno konkurenčnost na globalnem trgu in pridobivanje novih tržišč. Rezultat projekta bo več končnih izdelkov, ki bodo kupcem prinesli dodano vrednost v obliki višje stopnje tehnološke dovršenosti ter bodo energetsko bolj učinkoviti.

Država bo za omenjeni projekt namenila 36 odstotkov celotne vrednosti projekta, ki znaša dobrih 9,5 milijonov evrov. Nepovratna sredstva, ki jih bodo podjetja črpala v času izvajanja projekta, to je do leta 2011, bodo pripomogla k hitrejši izvedbi omenjenega razvojnega projekta, sodelovanje s partnerji pa dolgoročne povezave za nadaljnje sodelovanje.

Na podpisu konzorcijske pogodbe o sodelovanju v skupnem projektu so bili (od leve proti desni) Matjaž Čemažar, Domel; Lojze Demšar, Tehnica Železniki; Bogo Miklavčič, Kolektor Magma (prokurist); Stojan Kokošar, Kolektor Synatec; Sara Čučnik, Ydria Motors (prokurist); Stojan Petrič, Kolektor Group; Anica Uršič Vončina, Kolektor Group; Radovan Bolko, Kolektor Group

Z enega gradbišča na drugega

Nekaj dni pred predvidenim rokom, to je konec avgusta, je bila zaključena gradnja Razvojno-tržnega centra. Do tretje gradbene faze, seveda, je natančen svetovalec predsednika uprave koncerna za investicije **Damjan Krapš**. Dodaja, da je tisto, kar je že videti v Vojkovi ulici, na pogled lepo, da pa bo dokončno obliko dobilo do konca tega leta. Potem, ko bodo razopažili še zadnjo ploščo in del spodnje ter pripravili strojnico klimatov na vrhu zgradbe, bodo nadaljevali že z začetimi deli v pritličju, kjer polagajo tlake, in se pripravili na gradnjo fasade. Nared so tudi vrtine za črpanje tehnološke vode, s katero bodo gregli in hladili objekt. Kmalu bodo prišli na objekt izvajalci instalacijski del, potem pa še fasaderji.

Po zaključenih gradbenih in obrtniških delih bodo januarja prihodnje leto v Kolektorjevem Razvojno-tržnem centru izvedli kakovostni in tehnični pregled ter pridobili uporabno dovoljenje. Na temelju izdelanega projekta opreme bodo to izbrali, jo naročili in jo namestili vanj. Do marca prihodnje leto bo objekt

Okolju prijazna industrijska cona

Poročali smo že, da si je račka za gnezdenje in valjenje, izbrala most, ki povezuje levi in desni breg Idrijce v Kolektorjevi industrijski coni. Da je ta kljub velikemu številu zaposlenih, tovornjakih, ki dnevno prihajajo vanjo in iz nje, ter zdajšnji gradnji nove hale in Razvojno-tržnega centra res prijazna tudi do živali, kaže tudi fotografija polha, ki vsak dan obišče zaposlene na Vleku. Po zadnjih podatkih pa naj bi se pri njih naselile tudi lastovke.

vseljen. Kdo bo zasedel posamezne prostore, zaenkrat še ne bi pisali, zagotovo pa bo pritličje objekta namenjeno prototipni delavnici, Strojegradnji in Orodjarni, saj je to povezano že z obstoječimi prostori omenjenih Kolektorjevih delovnih enot. Damjan Krapš je z izvajalcem del, to je Vegradom, katerega delovno ekipo vodi **Janez Kranjc**, izredno zadovoljen, saj so kljub slabemu vremenu v predvidenem roku objekt spravili pod streho.

Zato bo Kolektor isti ekipi zaupal tudi pripravo temeljev za novo halo na desnem bregu Idrijce. Z deli so že pričeli in jih bodo predvidoma končali v treh mesecih. Samo halo pa bodo postavili, ko bodo novi Kolektorjevi programi zreli za proizvodnjo. Za njeno postavitve bo dovolj že en mesec. Medtem pa bodo dokončno uredili parkirišče za 150 osebnih vozil. Potem, ko bodo dela dokončana, bodo vzpostavili nov prometni režim po Arkovi ulici v Kolektorjevo industrijsko cono. Obema naložbama bo Kolektor namenil 10 milijonov evrov, pri čemer v tej vsoti ni všteta oprema objektov, ki se bosta skupaj razprostirala na okrog 6.600 kvadratnih metrih uporabnih površin.

Ali je Kolektor včasih igral vlogo, ki jo danes pripisujemo kitajskim proizvajalcem?

Filip Šemrl

Nikoli, ker je bil Kolektor v ponudbi komutatorjev vedno razvojni dobavitelj!

Kolektor, kakršnega smo poznali včasih, denimo do trenutka, ko je odkupil večinski delež, ki ga je imel ameriški Kirkwood v njem, ni več. Podjetje je preraslo okvire nekdanjega podjetja za sestavljanje in proizvodnjo komutatorjev ter z organsko rastjo in s prevzemi nekaterih podjetij s komutatorskim proizvodnim programom po svetu in podjetij s sorodnimi programi, ki v procesu diverzifikacije koncernove ponudbe dopolnjujejo osnovni program, postalo globalno podjetje, ki prerašča že v multinacionalko.

Bila so leta ob koncu prejšnjega stoletja, ki so predstavljala največjo ekspanzijo v razvoju koncerna. Ta je namreč s svojim osnovnim programom skokovito povečeval tržni delež na račun treh okoliščin, ki jih je poslovodstvo izkoristilo, podpiralo in obrnilo sebi v prid. Najprej je zaradi manjših proizvodnih stroškov, predvsem cenejše delovne sile v primerjavi z Nemčijo in Združenimi državami Amerike, kjer sta s ponudbo komutatorjev gospodovala Kautt & Bux (Evropa) in Kirkwood (ZDA), s katerima je bil Kolektor sicer lastniško povezan, a sta mu bila vseeno konkurenta na tržiščih, te s ponudbo iz Idrije neusmiljeno osvajal. Kajti Kolektor je imel večje ambicije kot pa ostati na ravni proizvodnega podjetja tujega lastnika, brez možnosti lastnega razvoja in trženja. Posledice take strategije in poslovnih potez so že vsem dobro poznane, zato jih ne gre vnoveč pojasnjevati. Druga okoliščina, ki je botrovala uspehu je bilo tudi dejstvo, da je imel Kolektor v primerjavi z že omenjenima Kautt & Buxom

in Kirkwoodom bolj napredno tehnologijo za izdelavo komutatorjev in posledično kakovostne produkte, ki v ničemer niso zaostajali za tistimi, ki so bili izdelani v tovarnah omenjenih konkurentov. Morda ali pa predvsem zaradi slednjega sta oba nazadovala. Vemo, kako je danes z njima. Kautt & Bux, ne več tak, kot je bil v preteklosti, je s prevzemom postal sestavni del koncerna Kolektor, Kirkwood, katerega večinski delež v Kolektoru je slednji sam odkupil, s čimer je koncern spet pristal v 100 - odstotni slovenski lasti, pa se je zmanjšal na raven lokalnega dobavitelja. V najboljših letih je slednji s svojimi tovarnami doma, v Indiji, Mehiki in drugod, in brez upoštevanja prometa, ki ga je v času solastništva dosegal Kolektor, beležil okrog 150 milijonov dolarjev letnega prometa, ve povedati predsednik uprave koncerna Kolektor **Stojan Petrič**, danes pa ima Kirkwood za desetkrat manjši promet. Tako nazadovanje gre pripisati predvsem kratkoročnosti v usmerjenosti menedžmenta glede posodabljanja proizvodnih procesov, kot tudi uvajanja tistih aktivnosti, ki mu jih je v času njegovega solastništva v Kolektoru predlagal njegov menedžment.

Kolektor je sočasno rasel. Na račun širitve svoje prodajne mreže v Evropi, ki se je lani podaljšala do Moskve, kakovostnih izdelkov po sprejemljivih cenah, prevzemov sorodnih proizvajalcev v Južni Koreji, Braziliji in Nemčiji ter odprtja svojih tovarn v ZDA in na Kitajskem. Da bi zaradi Kolektorjeve agresivne ponudbe kdo od sorodnih proizvajalcev neposredno propadel izvršni direktor njegove komercialne **Rok Vodnik** pravi, da ne. V obravnavanem obdobju je šlo za prerazporejanje prodajnih deležev, to da, a hkrati se je tudi povpraševanje po komutatorjih povečevalo.

Nenazadnje se je z rastjo življenjskega standarda tudi proizvodnja avtomobilov večala, prav tako tudi gospodinjskih aparatov. To pa je še tretja okoliščina, ki je prispevala k organski rasti koncernove komutatorske ponudbe.

Po tržni analizi, ki so jo v Kolektorju izdelali pred petimi leti, je samo takratna svetovna avtomobilska industrija na leto potrebovala 1,1 milijarde komutatorjev, danes se je število povzpelo na 1,8 milijarde kosov. Od tega jih v koncernovih tovarnah doma in po svetu izdelajo 350 milijonov, od tega 75 odstotkov za avtomobilsko industrijo, kar predstavlja okrog 15 odstotkov vse svetovne proizvodnje. Kolektorjev delež v proizvodnji komutatorjev za gospodinjske aparate in električna ročna orodja je še večji, poudarja Rok Vodnik, ki zagotavlja, da bodo storili vse, da tak količinski tržni delež ohranijo tudi v prihodnje. Seveda je imel pri tem v mislih zgolj ponudbo komutatorjev, ki pa jo je v zadnjih treh letih že dohitela ponudba drugih proizvodnih programov, tako, da je zdaj njen delež v skupnem koncernovem prometu le še polovičen. Vodnik je prepričan, da bo povpraševanje po komutatorjih še naraščalo, predvsem v manj razvitih državah, zato bodo konkurenti zaposleni tudi z domačimi tržišči.

Sicer pa je pred desetletjem veliko prerazporejanje tržnih deležev med takratnimi izdelovalci komutatorjev izzvala prav Kolektorjeva nizkocenovna ponudba, kakršni smo ji danes priča z vzhoda, konkretno s Kitajske. Njihovi proizvajalci komutatorjev, štirje veliki, a še vedno vsi skupaj manjši kot je Kolektorjev obseg tovrstne proizvodnje, beležijo več deset odstotne letne rasti, ki pa ji bo pošla sapa, saj je po Vodnikovem mnenju lažje povečevati promet pri 30 kot pri 150 milijonih evrov. Poleg tega so pritiski na stroške tudi na Kitajskem vse večji. Delavci

zahtevajo tudi do četrtnine višje plače kot v preteklosti, energenti se prav tako dražijo, pritisk svetovnega gospodarstva na zvišanje vrednosti kitajske valute se večja. Posledično se tudi njihova ponudba draži, kar za kupce pomeni, da ne bodo mogli več računati na poceni kitajske komutatorje. Rast stroškov bo namreč kitajske proizvajalce, ki ponudbo opirajo na ročni izdelavi, prisilila k višanju cen. Z nizkimi ne gre misliti na vlaganja v tehnologijo in znanje in posledično ni možnosti, da bi igrali vlogo razvojnih partnerjev. To pa je spet priložnost za Kolektor kot strateškega partnerja tudi v prihodnje. Še posebej to velja za tista tržišča, kjer so postopki validacije zahtevni in mora biti ponudba zahtevnih aplikacij dolgoročno na visoki ravni. Toda brez izkoriščanja notranjih rezerv, kot smo radi včasih govorili, in na tem ne preveč naredili, ne bo šlo. Z eno besedo z manj ljudmi bo treba narediti več. »Smo dragi, saj imamo veliko praznikov, delamo manj dni na teden in manj ur na dan kot Kitajci. Bomo z znanjem to nadomestili, z avtomatizirano proizvodnjo? Imamo veliko pravic, radi počitnikujemo, imamo višji standard, močno valuto. Sliši se nepriljubljeno, a prednosti tudi stanejo«, poudarja Rok Vodnik, ki na čelu Kolektorjeve prodaje natančno ve, kaj in koliko prinaša kakšen program, v nasprotnem ga je treba preseliti tja, kjer je še donosen. »Tako imenovano čiščenje proizvodnje bo zagotovo doletelo tiste proizvodne programe, ki jih po naših ocenah nima smisla avtomatizirati, ampak jih je bolj primerno preseliti na koncernove lokacije v okolja s cenejšo delovno silo.

Res je, da se z večanjem življenjskega standarda povečujejo potrebe po materialnih dobrinah, v katerih so vgrajeni komutatorji. Toda avtomobili in sesalci ali pa pralni in vrtni stroji niso zdravila in hrana, ki jih nujno potrebujemo vsak dan. Proizvodnja komutatorjev sodi v panogo, ki je soodvisna od standarda. Ko govorimo o svetovni recesiji, samo letos se je denimo proizvodnja avtomobilov v ZDA zmanjšala za 17, v Evropi pa za 11 odstotkov, je nerazumno in nelogično od Kolektorja pričakovati rast, ki smo jo bili vajeni v preteklosti,« poudarja Vodnik. Pol leta in več traja, da val recesije ali konjunktne pljuske tudi do Kolektorja. Letošnji val recesije, ki že nekaj mesec buči, v Kolektorju pričakujejo jeseni, medtem pa delajo vse, predvsem na trženju, novih projektih in izrabi notranjih rezerv, ne samo v ponudbi komutatorjev, da bi bile posledice čim manjše.

Kolektor že nekaj zadnjih let dela na spremembah poslovnega modela koncerna. Ne le v avtomobilski industriji in ne le v ponudbi komutatorjev, ampak predvsem v drugih panogah in izdelkih vidi dolgoročni izziv in rast. Spremembe v poslovni strategiji pa je mogoče doseči samo s spremembami v razmišljanju in v delu ključnih kadrov koncerna. »Mislim, da smo nov način dela osvojili«, je trdno prepričan predsednik uprave Stojan Petrič.

Dan Kolektorja

Prvi od dogodkov ob Dnevu Kolektorja, dnevu, na katerem se zberejo zaposleni v koncernu in njihovi družinski člani, je bil že teden dni prej, ko so se na ogled proizvodnih prostorov odpravili otroci zaposlenih. Športno obarvanemu začetku osrednjega prireditvenega dne, pa je sledilo družabno popoldne ter večerna razglasitev inovatorjev leta in podelitev nagrad.

Navsezgodaj zjutraj so se šahisti usedli za šahovna polja ...

V Podroteji ste lahko tisto toplo in sončno soboto srečali kopico kolesarjev, ki so moči merili na kronometru v Idrijsko Belo, in tiste, ki so svojo vztrajnost preizkusili v duatlonu.

... ljubitelji taroka pa so v roke vzeli karte.

Tisti, ki niso kolesarili, so tekli po Rakah.

Balinarke in balinarje je gostilo pokrito balinišče pri Likarici.

Z udeležbo na predstavitvi joge so bili organizatorji zelo zadovoljni.

Glavi prizorišči popoldanskega dogajanja sta bili dve – športni park Stanka Bloudka pri Modri dvorani in Mejca.

Za otroke so pripravili pester program. Metali so obročje, hodili po učnem poligonu in z zavezanimi očmi in bosimi nogami poskušali ugotoviti, po čem hodijo.

Popoldne so starši in njihovi otroci lahko preživeli ob umetniškem ustvarjanju iz različnih materialov.

Za skakanje sta bila otrokom na razpolago napihnjena graščina ...

... in prožna ponjava, na kateri so najbolj pogumni delali celo salte.

Otroci so bili nad čarovnikom in njegovimi figuricami iz balonov tako navdušeni, da si ni mogel niti za trenutek odpočiti.

Polno otrok je bilo tudi pred Kamštjo, kjer je nastopil mini teater.

V športnem parku Stanka Bloudka so se udeleženci Dneva Kolektorja lahko pomerili v družabnih igrah, kot so balinčkanje ...

... metanje žoge na koš ...

... in lokostrelstvo.

V sklopu Dneva Kolektorja je koncert v sodelovanju z idrijskim Zdravstvenim domom pripravil Dan zdravja.

Zdravstveno osebje je izvajalo test hoje, merilo indeks telesne mase, demonstriralo nordijsko hojo, merilo krvni tlak in svetovalo glede zdravega načina življenja.

Kot vsako leto so na Dnevu Kolektorja razglasili inovatorje leta. Ta laskavi naslov so si prislužili (od leve proti desni) Bogdan Kovačič – Jovo za male izboljšave, Emil Namar za tehnične izboljšave in Jure Gantar za koristne predloge. Najboljši v posameznih športnih panogah so prejeli praktične nagrade.

Dan se je prevesil v večer ob zvokih Štajerskih 7 in Nuše Derenda.

Na snidenje na Dnevu Kolektorja 2009.

Inovatorji v malo drugačni luči

Kdo so inovatorji leta in zakaj so si ta naziv prislužili, ste lahko prebrali že v prejšnji številki Komunitatorja. Tokrat pa vam jih predstavljamo malo drugače. Prav je namreč, da jih spoznate tudi, kakšni so in kaj počnejo, ko niso v službi.

Emil Namar

Kaj vam pomeni naziv inovator leta?

Vsekakor je naziv inovator neko priznanje za delo in trud, ki sem ga vložil v določene projekte, in seveda vzpodbuda za kreativno delo v prihodnje. Seveda pa je tukaj tudi veliko timskega dela. Timsko delo se je potrdilo tudi s priznanjem, ki smo ga prejeli na Vzdrževanju kot ekipa z največjim številom inovacij v letu 2007.

Kako bi se opisali?

To bi lažje povedali prijatelji. Mislim pa, da mi prijateljstvo, prosti čas in uživanje v naravi pomenijo največ. Mogoče bi se najbolje opisal tako: peace, love and rock'n'roll.

Kaj počnete v prostem času?

Služba je nujno zlo, brez nje pač ne gre. Kot pa sem že omenil, če delaš v timu, kjer je dobro vzdušje, potem greš z veseljem na delo in nobena še tako težka stvar ni nepremagljiva. Prosti čas pa izkoristim, kar se ga le da. Nekaj mi ga vzame gradnja hiše, pa otroka Maik in Saša ter družinske zadeve, pa tudi domači ljubljencek Otis potrebuje sprehajanje in igro. Precej časa preživim na motorju, v društvu tabornikov Rod kranjskega jegliča v Spodnji Idriji pa zadnja leta nekoliko popuščam. Sicer pa imajo „ta mladi“ taborniki polno

idej in jim gre odlično. Ob tej priložnosti bi jih še posebej pohvalil.

Sem kar zagrizen motorist, pa ne coffee racer (brez zamere), ampak imam rad moto potovanja, moto druženja ... Vsako leto dam na ogled tudi slike s potovanj in to prav z namenom, da širši krog ljudi seznanim s tem, kaj sploh je motorizem. Da se vidi, da to ni le neko brnenje in navijanje gasa. Zame je to uživanje v vožnji, potovanje, spoznavanje drugih kultur, zgodovine, pokrajin, ljudi, navad ... Na potovanjih vedno šotorimo, si v glavnem sami kuhamo in v času potovanja živimo kot pravi nomadi.

Z motorji smo že vse povprek prekrizarili našo bivšo Jugoslavijo. Sem iz generacije Titove mladine in smo nekako še navezani na Yugo. Vsaka republika je nekaj posebnega, a se še vedno najraje zapeljem čez Bosno. Drugače pa sem prekrizaril Avstrijo, sever Italije z Dolomiti, obronke Švice in Francije, Grčijo, cel italijanski škorenj s Sicilijo, se zapeljal čez Albanijo ... Skratka kilometrov z motorjem se je že nabralo toliko, da bi dvakrat obkrožil Zemljino oblo. Poleti 2009 pa planiram Madžarsko, Romunijo, Bolgarijo, Turčijo in nazaj prek Grčije in verjetno čez Bosno domov. Klapa se bo zagotovo našla, tako da ne bo dolgčas.

Za nagrado ste prejeli obisk avtomobilskega sejma v Parizu. Ste z nagrado zadovoljni? Sami v Pariz potujete že drugič, boste "vodja odprave"?

Z nagrado sem vsekakor zadovoljen. Pariz je tako mesto, kjer imaš kaj videti. Če nisi zapečkar in imaš vsaj malo žilice za pohajkovanje, lahko greš v Pariz tudi desetkrat, pa bo nazadnje zmanjkalo časa za ogled vsega. Kdo pa bo "vodja odprave", ni debate - Vsi za enega, eden za vse.

Bogdan Kovačič – Jovo

Kaj vam pomeni naziv inovator leta?

Pomeni mi priznanje za delo, ki sem ga opravil. Osebnost pa mi še več pomeni, da so ljudje z mojim delom zadovoljni.

Kako bi se opisali?

Zdi se mi, da sem bolj kot živo srebro. Kamor grem, mi je težko pridi do časa, ker me ljudje ustavljajo, prosijo za kakšno pomoč, ki pa je ne morem odreči.

Kaj počnete v prostem času?

So bili časi, ko sem imel zelo rad fotografijo. Fotografirati sem začel 1968. oziroma 69. leta. Pridružil sem se Kino klubu. Naredili smo veliko stvari. Sam sem se usmeril v kinooperaterstvo in se za ta poklic tudi izučil. Snemal sem tudi na Videoceku. Zelo veliko sem snemal z Davorinom Mrakom. Kar nekaj sem posnel tudi za Kolektor. Trenutno imam zanj v pripravi kratek film o nadarjenih učencih. Ker sem gasilec, snemam tudi gasilske vaje. Najraje od vsega pa snemam detajle, recimo klekljanje oziroma ročna dela na sploh. Pri tem se vidi dinamika. Malih kamer ne maram. Sem mnenja, da mora biti kamera težka. Kljub vsem interesom pa sem v prvi vrsti stari ata svojemu vnuku.

Ste z nagrado zadovoljni?

Avtomobili me ne zanimajo najbolj, sem pa zelo zadovoljen, ker bom videl Louvre. To si bom privoščil. Privoščil si bom tudi Eifflov stolp in šel pogledat, kje je pokopan cesar.

Jure Gantar

Kaj vam pomeni naziv inovator leta?

Po eni strani spodbuda z naprej, po drugi pa nagrado za nazaj, za opravljeno delo. Vsekakor da vsakemu, ki je izbran, motivacijo za nadaljnje delo.

Kako bi se opisali?

Ne vem, kako bi se opisal. Mogoče malo zadržan, drugače pa delaven. Lotim se vsega, včasih še česa preveč.

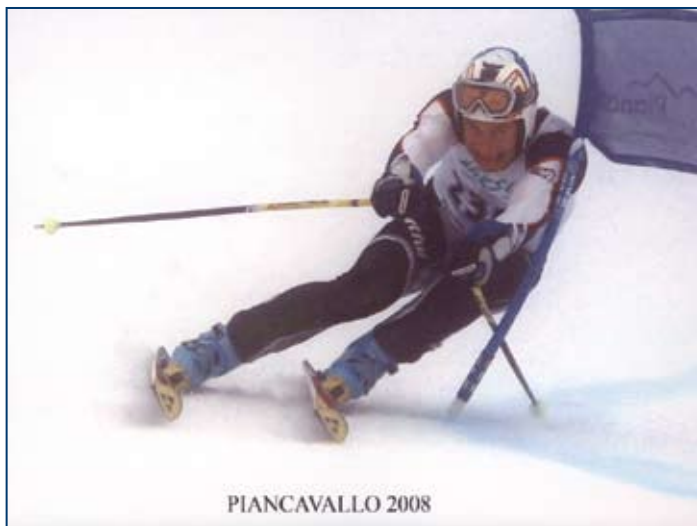

Kaj počnete v prostem času?

Pozimi predvsem smučam, poleti pa igram nogomet in delam na kmetiji. Smučarska sezona pri meni traja od novembra pa vse tja do aprila. Udeležujem se rekreativnih tekem, kot je denimo Hitov pokal, grem tudi na kakšno tekmo v tujino, odvisno od časa. V svoji skupini se ponavadi uvrščam okoli 10. mesta, s čimer sem kar zadovoljen. Lahko bi bilo sicer bolje. Včasih grem na Črni Vrh nad Cerknim na kakšen trening, odigram kakšen nogomet in delam na kmetiji. Zelo rad imam podeželje, mesta imam osem ur na dan dovolj. Kar največ časa si želim preživeti z družino, ki se je pred kratkim povečala še za enega družinskega člana. Zdaj smo štirje.

Ste z nagrado zadovoljni?

Sem. Vsaj enkrat bom v Parizu. Verjetno drugače ne bi bil nikoli. Morda bi bil zanimiv tudi ogled kakšnega kovinarskega sejma.

Nadgradnja poslovnega informacijskega sistema SAP/R3

Bojan Požnenel

S 1. julijem 2008 so vse družbe Kolektor Group uspešno vpeljale in začele uporabljati novo verzijo poslovnega informacijskega sistema SAP/R3 – verzija ERP 2005. Verzija ERP 2005 ima v primerjavi s prejšnjo verzijo SAP 4.6c več novosti, ki prinašajo kar precej prednosti. Nova verzija ima dodanih več kot 300 funkcionalnosti, ki omogočajo bistveno bolj produktivno delo:

- Nove funkcionalnosti in izboljšani procesi – pomembne izboljšave na področju finančnega poslovanja, upravljanja s kadri (plače, razvoj kadrov, izobraževanje), nabave, prodaje in logističnih procesov, planiranja proizvodnje, analitične funkcije.
- Arhitektura, ki omogoča hitre spremembe – sistem omogoča vpeljavo novih poslovnih zahtev v krajšem času in z manjšimi stroški.
- Zmanjšani stroški lastništva (TCO) – SAP ERP 2005 omogoča zmanjšanje celotnih stroškov lastništva, s tem da poenostavlja IT kompleksnost in z uporabo konsolidacije sistema nadomešča množico posebnih procesov z dodatnimi standardnimi rešitvami.
- Možnost uporabe standardnih industrijskih rešitev – rešitev vključuje 25 paketov rešitev za posamezna področja industrije, kot npr. paket za avtomobilsko industrijo, strojegradnjo, ... farmacijo.

»Projekt smo startali 15. aprila 2008 in ga do roka, to je 1. julija 2008 izpeljali na vseh planiranih področjih uporabe. Projekt nadgradnje je bil zelo kompleksen, saj smo poleg nadgradnje programske opreme izvedli še zamenjavo celotne strojne opreme in prešli na sistem virtualnih serverjev ter zgradili še t. i. kluster (gruča) dveh

aplikacijskih serverjev na Unix platformi, posodobili smo sistem za izdelavo varnostnih kopij ter dodatno prešli na t. i. unicode sistem zapisa podatkov v relacijsko bazo.

Projektna skupina za izvedbo nadgradnje je bila sestavljena tako iz strokovnjakov za posamezna področja IT oz. SAP kot iz lastnikov procesov za posamezna področja in končnih uporabnikov – skupno

je na projektu delalo tudi do 20 strokovnjakov. Precej dela in naporov je bilo potrebno vložiti v testiranje že nastavljenega sistema in to delo je bilo tudi kvalitetno in časovno hitro opravljeno. Za namen testiranja je bil postavljen poseben sistem – t. i. Solution Manager, preko katerega so se izvajala vsa testiranja, samo testiranje pa je potekalo na testnem sistemu. Ker je sistem SAP zelo kompleksen, ima informatika na Kolektor Group za implementacijo novih funkcionalnosti postavljene štiri sisteme: razvojni, testni, produkcijski in še t. i. peskovnik, kjer lahko posamezni specialisti povsem neobremenjeno testirajo svoje ideje. Veliko dela je bilo vloženo tudi v povezavo SAP ERP 2005 na različne zunanje sisteme, kot so npr. spremljanje proizvodnje, skladiščno poslovanje (v Kolektor Liv), plačilni promet, registracija delovnega časa.«

Logotip STIK ima nov slogan

Koncern Kolektor je lani razpisal interni natečaj, na katerem so iskali logotip, ki bi kar najbolje predstavljal inventivno dejavnost. Izbrani logotip STIK je sicer vseboval tudi slogan »Si Ti Inovativen Kolektorjevec?«, a ker je projektna skupina menila, da se da iz omenjenih črk narediti še marsikaj, so sodelavcem ponudili izziv, da se z njimi malo poigrajo in poskušajo najti še kakšen zanimiv slogan.

Šestčlanska komisija, v sestavi **Mateja Štemberger**, **Eva Cvelbar**, **Danijela Brložnik**, **Andrej Brložnik**, **Rok Primožič** in **Sebastjan Franzini**, je imela težko delo. Med šestnajstimi zelo kvalitetnimi predlogi, ki so jih avtorji poslali po elektronski pošti ali oddali na Dnevu Kolektorja, je komisija izbrala štiri, ki so bili po njenem mnenju najboljši. To pomeni, da so dobri tako po izrazni moči, izvirnosti kot tudi povezanosti z inovativnostjo.

Glavno nagrado si je prislužil **Mirko Cigale** za slogan **Se Ti Izplača KomPLICirati?**, ki izpostavlja eno od osnovnih načel inovativnosti – poenostavljanje. Tolažilne nagrade pa sta prejela še **Goran Demšar** za slogana **STičišče** **Invencij** **Kolektorja** in **Snovanje** **Tvojih** **Invencij** **Koristi** ter **Aleš Jereb** za slogan **S** **Tvojo** **Inovativnostjo** **Konkurenčnost**.

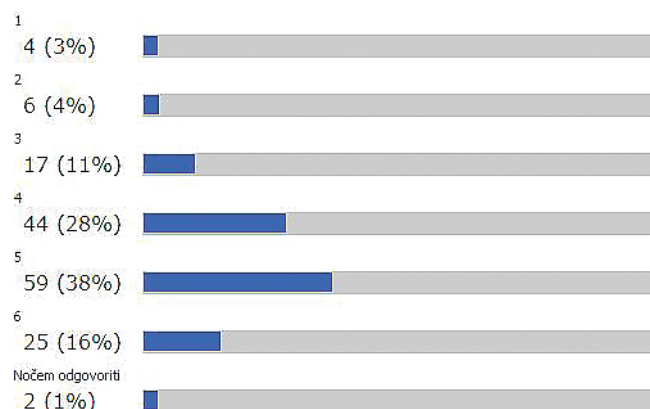
Projektna skupina za inventivno dejavnost bo s pridom uporabljala vse izbrane slogane. Kot so povedali, želijo z njimi predvsem motivirati sodelavce za sodelovanje v inventivni dejavnosti.

Prenovljeni intranet je dober, bo še boljši

Skupina za intranet je po pol leta, odkar je zaživel prenovljeni intranet, med zaposlenimi opravila anketo, kako so zadovoljni z njim. Predvsem jih je zanimalo, v kolikšni meri jim je intranet v pomoč pri njihovem delu, ali na njem lahko najdejo vse tiste dokumente, obrazce in informacije, ki jih vsakodnevno potrebujejo, ter ali je dostop do njih dovolj enostaven.

K sodelovanju so povabili zaposlene v družbah koncerna, ki imajo dostop do intraneta. Vprašalnik je izpolnilo dobrih 25 odstotkov tistih, ki so imeli možnost odgovarjanja. Med tistimi, ki so rešili anketo, je bilo največ zaposlenih v režiji. Skupina za intranet pa je zadovoljna tudi z odzivom vodstva in zaposlenih v proizvodnji, ki nimajo svojih računalnikov.

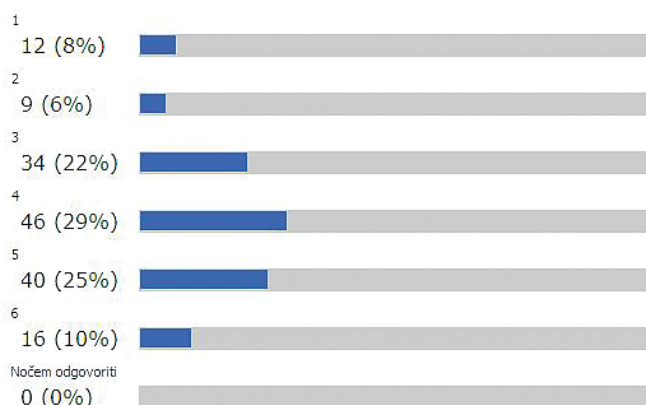
25. V splošnem sem z intranetom zadovoljen (13/13)

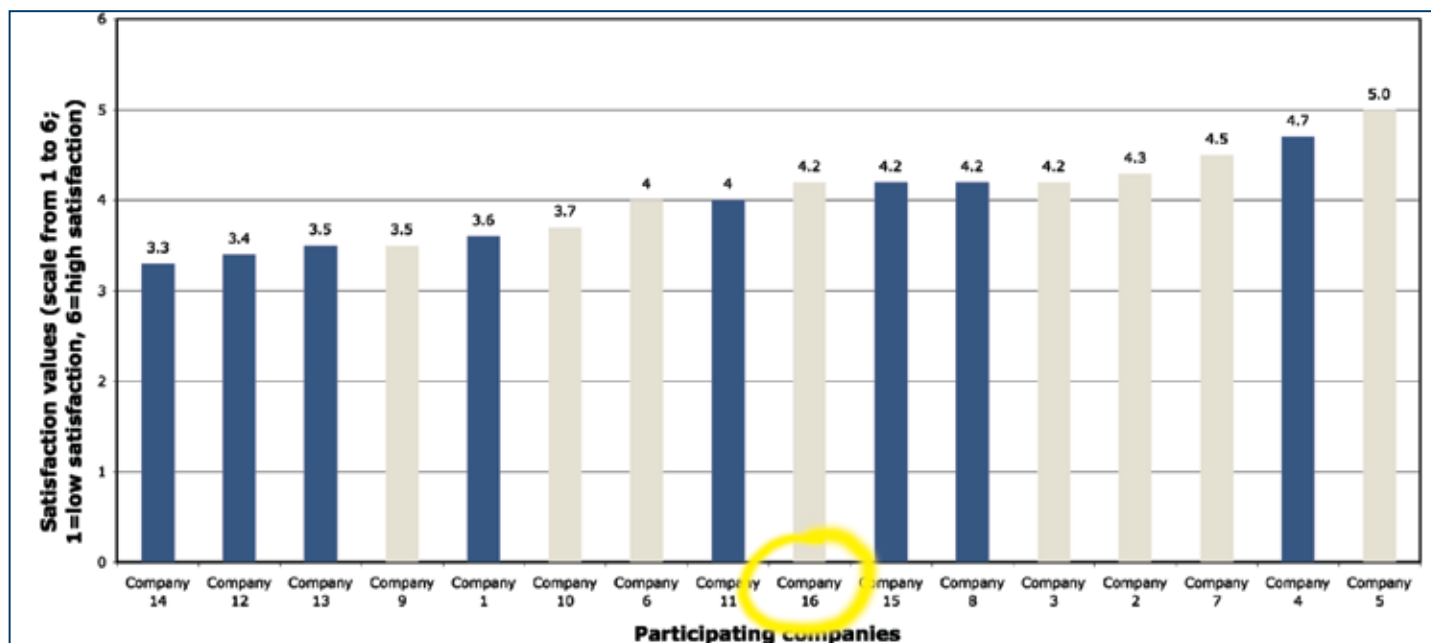
anketirancev pa bo koncernov intranet postal pripomoček, brez katerega si večina zaposlenih svojega dela ne bo mogla predstavljati. Predloge za izboljšave je skupina že preučila in si zadala cilj, da bo prav vse upoštevala in jih uresničila še v tem letu.

Skupina za intranet je pri izdelavi ankete in njeni analizi sodelovala z Inštitutom za psihologijo na Univerzi v Bernu in Inštitutom za psihologijo na Univerzi v Baslu, ki opravljata raziskavo o uporabnosti intraneta v različnih organizacijah. Tako je del te raziskave tudi anketa, ki jo je opravila koncernova skupina za intranet. Vanjo se je vključila tudi zato, da bi ugotovila, kako kakovosten je koncernov intranet v primerjavi z intraneti organizacij, ki prav tako sodelujejo v omenjeni raziskavi. Z rezultatom so zadovoljni. V raziskavi je sodelovalo 20 podjetij. Koncernov intranet se je glede na oceno zadovoljstva uporabnikov z intranetom uvrstil na peto mesto. Med podjetji z manj kot 5000 zaposlenimi pa na četrto mesto. Člani skupine za intranet upajo, da bo rezultat na lestvici že kmalu drugačen. V njihovo korist, seveda.

1. Intranet ponuja vsebine, ki se nanašajo na moje delo. (1/13)

Če povzamemo odgovore na zastavljena vprašanja, bi lahko rekli, da so zaposleni s prenovljenim intranetom zadovoljni, da je skupina, ki se je projekta prenove lotila, na pravi poti, z uresničitvijo koristnih predlogov

Z modro barvo so označena podjetja, ki imajo več kot 5000 zaposlenih, s sivo pa tista, ki jih imajo manj kot 5000. Koncern Kolektor je podjetje številka 16

Učenci spoznali mini robota, dobrodošel učni pripomoček

Polona Šemrl

Koncern Kolektor je zelo dobro sodelovanje z idrijsko osnovno šolo v minulem šolskem letu sklenil s finančno in kadrovsko podporo tabora za nadarjene učence, ki ga je šola konec junija pripravila v Centru šolskih in obšolskih dejavnosti na Medvedjem Brdu. Na tehniški delavnici, na kateri so govorili o robotiki,

Za kakršno koli praktično delo je bilo treba najprej osvojiti nekaj teoretičnega znanja o robotiki

sta **Ludvik Kumar**, izvršni direktor novih programov, in **Goran Serafimovič**, zaposlen v koncernovi Strojegradnji, več kot 20 učencem prvič predstavila mini manipulator, ki je plod znanja koncernovih strokovnjakov.

Mini robot je namenjen za uporabo v industriji, je pa hkrati tudi odličen učni pripomoček. Sestavljen je namreč iz univerzalnih gradnikov in opremljen s sodobno tehnologijo. Omogoča izvajanje različnih vaj na različnih težavnostnih stopnjah. Ker se napaja z nizko napetostjo, njegova uporaba ni nevarna. Po Kumarjevih besedah bi bil pri izvajanju tehničnega pouka na različnih stopnjah še kako dobrodošel učni

Učenci so bili nad upravljanjem mini robota navdušeni

Center šolskih in obšolskih dejavnosti na Medvedjem Brdu

pripomoček.

Ker so bili tako organizatorji kot udeleženci s taborom izjemno zadovoljni, ga bodo pripravili tudi naslednje leto. Omenjeni tabor je že drugi večji skupni projekt Kolektorja in šole in kot je na taboru zatrdila **Ingrid Kermavnar**, izvršna direktorica za kadre in stike z javnostjo, si jih v bodoče lahko obetamo še veliko. Pred odhodom domov so udeleženci tabora izpolnili tudi anonimno anketo. V nadaljevanju lahko preberete nekaj njihovih misli.

»Tehniška delavnica mi je bila najboljša izmed vseh dejavnosti na tem taboru. Tabor si bom zapomnil prav po tehniški delavnici, saj so bili roboti zelo zanimivi.«

»Kar smo delali na tehniški delavnici, mi je bilo zelo všeč. Snov so predstavili tako, da smo vsi razumeli. Ta dan si bom zapomnila po delu na terenu in tehniški delavnici.«

»Najbolj mi je bilo všeč preizkušanje robota.«

»Dan sem si zapomnil po tehniški delavnici in robotu, ki sem ga lahko upravljal.«

»Tehniški delavnici bi dodal več ročnega dela. Drugače je bila »cool«. Si jo bom pa tudi jaz zapomnil po delu z robotom.«

»Dan si bom zapomnil po tem, da smo imeli tehniško delavnico z zelo zanimivim gradivom (robotom).

»Čeprav je bilo odlično, bi dodal več tehnike, morda bi lahko kaj sestavljali.«

»Tehniška delavnica je bila zelo zanimiva, ker smo lahko tudi sami preizkusili robota. To je bila lepa izkušnja. Morda bi dodal nekaj več podatkov o robotizaciji, saj me tehnika in tehnologija zelo zanimata.«

»Tehniško delavnico si bom definitivno zapomnil po robotu, ki sem ga upravljal preko ekrana na dotik.«

S počitniškim delom do novih znanj

Polona Šemrl

Koncern Kolektor dijakom in študentom omogoča različne oblike sodelovanj. Ena od njih je počitniško delo. Na ta način mladi spoznavajo različne oddelke in dela, ki jih je v koncernu mogoče opravljati. Na počitniško delo k njim prihajajo tako tisti, ki imajo njihovo štipendijo, kot tisti, ki je nimajo. Največ dijakov in študentov je letošnje poletje delalo v Skupini za elektroniko, kjer so jih, tako vodja omenjene skupine **dr. Franci Lahajnar**, sprejeli z odprtimi rokami.

»Počitniško delo v naši skupini se mi zdi zanimivo, predvsem zato, ker se dijaki in študentje seznanijo s proizvodnim procesom, njihovi starejši kolegi pa tudi že z delom na razvojnih projektih. Pomagajo namreč razvojnim inženirjem. Zaposleni pa spoznamo potencialne bodoče sodelavce, njihove interese, želje, sposobnosti, ki nam pomagajo pri njihovem nadaljnjem usmerjanju in po končanem študiju tudi pri razporeditvi na ustrezno delovno mesto.«

Dijaki in študentje, ki so prišli na počitniško delo na Kolektor, so jim bili v veliko pomoč, saj imajo trenutno v Skupini za elektroniko veliko dela s končnim sestavljanjem in testiranjem elektronskih vezij. Ob našem obisku so takole strnili vtise:

Blaž Košir: »Končal sem 2. letnik strojnega tehnika in prišel delat na Kolektor. Tokrat sem tu drugič, prvič pa delam v Skupini za elektroniko. Z delom sem zelo zadovoljen. Sem tudi Kolektorjev štipendist in opravljam obvezno počitniško prakso. Delal bom štiri tedne. Zelo mi je všeč, ker je delo, ki ga opravljam, raznoliko.«

Nina Mrak: »Letos na Kolektorju ne delam prvič, sem počitniško delo opravljala že pred leti. Delo mi je v redu. Imam se prav fino. Ostala bom en mesec. Delam samo dopoldne, od 7-ih do 15-ih, tako kot sem si izbrala sama.«

Primož Černalogar: »Končal sem 2. letnik mehatronike. Ker sem Kolektorjev štipendist, sem dobil vabilo za opravljanje obvezne počitniške prakse. Verjetno pa bi se tudi v nasprotnem primeru sam javil za počitniško delo. Trenutno spajkam dušilke na plošče, sem delal pa tudi že kaj drugega. Delat sem prišel za mesec dni.«

Boštjan Vidmar: »Končal sem osnovno šolo in preden začnem s poukom na srednji šoli sem se odločil, da grem med počitnicami delat, da spoznam delo na Kolektorju in da kaj malega zaslužim. Za opravljanje počitniškega dela sem se javil sam. Trenutno pregledujem dušilke, poizkusil pa sem že skoraj vse. Mislim, da bom dobil veliko delovnih izkušenj. Delat sem prišel za mesec dni.«

Urban Soban: »Prihajam iz Žiri in hodim na tehniško gimnazijo v Kranju. Sem pa Kolektorjev štipendist, zato sem tudi prišel v Idrijo na obvezno enomesečno prakso. Na Kolektorju sem delal že lani, in sicer v proizvodnji, letos pa v Skupini za elektroniko. Delo mi je zelo zanimivo. Ker sem na srednji šoli računalniška smer, bi zelo rad kaj programiral.«

Danilo Kogej: »Sem Kolektorjev štipendist. Tu sem v okviru obvezne počitniške prakse, ki je hkrati počitniško delo. Delam v razvojnem oddelku. Tokrat sem na Kolektor prišel delat že tretjič. Delam pa tudi med letom, ne samo med počitnicami, predvsem ob petkih in sobotah. Delo mi je všeč, ker delam ravno tisto, kar se učimo na fakulteti.«

Lani prvič je koncernu na počitniškem delu v Idriji gostil tudi tuje študente. Na počitniško delo v Idrijo sta prišla dva ruska študenta. Eden od njiju, **Evgeny Lukachev**, se je v koncernu tudi zaposlil.

»Delo za tako velik koncern kot je Kolektor je zelo dobra izkušnja. Vsekakor se moj vtis o mestu in podjetju od mojega prvega obiska do zdaj ni spremenil, spremenila pa se je moja vloga v njem. Zdaj sem eden od zaposlenih in ne več le obiskovalec. Imam mentorja, to je Marko Bogataj, ki mi pri delu pomaga in me usmerja. Da sem prišel delat v tujino, je zame zelo dobra izkušnja in priložnost, da se izkažem.«

Skupščina družbe FMR Holding d. d. je sprejela sklep o izplačilu visokih dividend

Na sedežu družbe FMR Holding je 23. julija 2008 potekala skupščina družbe FMR Holding, Družba pooblaščenka d. d. Skupščina se je seznaniła s poročilom nadzornega sveta o sprejemu in preveritvi letnega poročila, sprejela je sklep o delitvi bilančnega dobička, imenovala revizorja za poslovno leto 2008 ter sprejela spremembo statuta, ki se nanaša na odobreni kapital. Vsi sklepi so bili sprejeti tako, kot sta jih predlagala uprava in nadzorni svet. Tako bo delničarjem, ki so bili na dan skupščine vpisani v delniško knjigo, izplačana dividenda v višini dva evra bruto na delnico, in sicer v roku 30 dni od sprejetja sklepa.

Primerjava izplačila dividend od leta 1999 do leta 2008 med družbama FMR Holding d. d. in H & R d. d.:

Dividende	FMR Holding d.d.		H&R d. d.
Skupaj l. 1999	52.871.280,00	SIT	0
Skupaj l. 2000	57.165.288,00	SIT	0
Skupaj l. 2001	67.253.280,00	SIT	0
Skupaj l. 2002	73.978.608,00	SIT	0
Skupaj l. 2003	84.066.600,00	SIT	0
Skupaj l. 2004	225.298.488,00	SIT	0
Skupaj l. 2005	84.066.600,00	SIT	0
Skupaj l. 2006	88.269.930,00	SIT	0
Skupaj l. 2007	440.594,00	EUR	0
Skupaj l. 2008	881.188,00	EUR	0
Skupaj 1999-2008	4.532.471,22	EUR	0

14. Skupščina družbe FMR d. d. razporedila del dobička za izplačilo dividend

Uprava družbe FMR

Na 14. skupščini družbe FMR d. d., ki je bila 26. junija letos, so se delničarji med drugim odločali tudi o uporabi dela bilančnega dobička. Sprejet je bil sklep, da se delničarjem izplača dividenda na delnico v višini 18 centov, dividende pa so delničarji prejeli v roku 30 dni po datumu skupščine. Delničarji družbe FMR so se na omenjeni skupščini seznaniili še s povzetkom letnega poročila družbe za leto 2007 in s poročilom Nadzornega sveta družbe o preveritvi in potrditvi letnega poročila družbe za leto 2007, imenovali pooblaščenega revizorja za revizijo računovodskih izkazov za leto 2008 in določili višino plačila članom Nadzornega sveta družbe FMR za njihovo delo od 1. 1. 2008 dalje.

Delničarka Hidria Fin, ki je na netransparenten in milo rečeno čuden način konec lanskega leta kupila 314.736 delnic FMR od Kapitalske družbe in družbe Vip Holding, je sicer nasprotovala sprejetju nekaterih sklepov, vendar jo je večinski lastnik preglasoval.

Glede omenjene prodaje delnic je bilo na 41. seji Državnega zbora postavljeno vladni oz. pristojnemu ministru poslansko vprašanje, na katerega je odgovarjal gospodarski minister g. Andrej Vizjak, kljub temu da je po njegovih besedah za upravljanje posameznih kapitalskih naložb in za kapitalsko naložbo Republike Slovenije v Kapitalski družbi pristojno Ministrstvo za

finance. Poslansko vprašanje poslanca g. Janka Vebra se je glasilo: »Kako boste ukrepali, da bo uprava Kapitalske družbe v bodoče spoštovala sklepe svojega nadzornega sveta in prodajala kapitalske naložbe transparentno in s ciljem maksimiranja prodajne cene, ne pa na tak način kot so bile prodane delnice družbe FMR decembra lanskega leta, ko je uprava Kapitalske družbe prodala delnice po nižji ceni od tiste, ki je bila takratnemu predsedniku uprave izrecno ponujena. Tako je bila država oškodovana za najmanj 472.000 evrov in skupaj z delničarji holdinga za najmanj 944.000 EUR.« Minister Vizjak, ki po svojih besedah ni pristojen za posle Kapitalske družbe, je na seji prebral pripravljen odgovor Kapitalske družbe, kjer se pojavljajo stara sprenevedanja in celo nove laži, kot je npr. ta, da je bila ponudba Hidrie Fin za 99 % višja od cene najugodnejšega ponudnika oziroma od tistega, ki je najboljšo ponudbo oddal pri javnem zbiranju ponudb. Glede na dano pojasnilo ministra Vizjaka, da je za upravljanje posameznih kapitalskih naložb v Kapitalski družbi pristojno Ministrstvo za finance, in glede na dejstvo, da je tedanji predsednik uprave Kapitalske družbe Tomaž Toplak kljub izrecni seznanitvi z boljšo ponudbo na hitro in netransparentno prodal delnice FMR družbi Hidria Fin, bi se lahko sklepalo, da je bila prodaja delnic FMR pod ceno politično motivirana in zaukazana tedanjemu predsedniku uprave Kapitalske družbe od pristojnega ministrstva.

Kdo je lastnik Hidrie Fin?

Kanton Zug
HANDELSREGISTER DES KANTONS ZUG

Firmennummer: CH-170.4.003.735-8
Rechtsnatur: Gesellschaft mit beschränkter Haftung
Eintragung: 24.06.2002
Löschung:
Übertrag 153462 von: auf:
1

Alle Eintragungen

El	L6	Firma	Ref	Sitz
1		Hidria GmbH	1	Zug

Ref	Stammkapital	El	Art	L6	Stammanteile	Gesellschafter (siehe Personalangaben)	El	L6	Adresse der Firma
1	20'000.00	1			1'000.00	Huber, Willy	1		c/o Willy Huber Treuhand
					19'000.00	Holding Hidria d.o.o.			Industriestrasse 49
									6302 Zug

El	L6	Zweck
1		Finanzierung und Beteiligung an Geschäften aller Art sowie Handel mit Waren aller Art, kann Grundstücke erwerben, belasten und verkaufen sowie sich an Unternehmen mit gleichem oder ähnlichem Zweck beteiligen

El	L6	Bemerkungen	Ref	Statusdatum
			1	21.06.2002

El	L6	Besondere Tatbestände	Ref	Publikationsorgan
			1	SHAB

El	L6	Zweigniederlassung (en)	El	L6	Zweigniederlassung (en)

Zel	Ref	Titel-Nr	Titel-Datum	SHAB	SHAB-Dat.	Seite / Id	Zel	Ref	Titel-Nr	Titel-Datum	SHAB	SHAB-Dat.	Seite / Id
ZG	1	4983	24.06.2002	102	30.06.2002	17 / 489182							
ZG	2	2438	22.02.2006	41	28.02.2006	18 / 3264298							

El	Art	L6	Personalangaben	Funktion	Zeichnungsart
1			Huber, Willy, von Regensberg, in Zug	Gesellschafter	ohne Zeichnungsberechtigung
1			2m Svetlik, Edvard, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Geschäftsführer	Einzelunterschrift
1			2m Krapež, Andreja, slowenische Staatsangehörige, in Idrija (SI)	Direktor	Einzelunterschrift
1			Holding Hidria d.o.o., in Spodnja Idrija (SI)	Direktorin	Einzelunterschrift
1			Svetlik, Edvard, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Gesellschafter	ohne Zeichnungsberechtigung
2			Krapež, Andreja, slowenische Staatsangehörige, in Idrija (SI)	Prokurist	Einzelprokura
2				Prokuristin	Einzelprokura

Diese Internet-Information aus dem kantonalen Handelsregister hat mangels Originalbeglaubigung keinerlei Rechtswirkung und erfolgt ohne Gewähr. Sie umfasst alle für diese Firma am nebststehenden Datum gültigen Eintragungen, sowie alle seit der Führung des Hauptregisters mittels EGV (1995) gültigen und gestrichenen Eintragungen. Auf besonderes Verlangen kann auch ein Auszug erstellt werden, der lediglich alle gültigen Eintragungen enthält.

Die obenstehenden Informationen erfolgen ohne Gewähr und haben keinerlei Rechtswirkung.

← Vpis

← Glavnica, delež družbenikov in njuni osebni podatki

← Podjetje je bilo ustanovljeno z naslednjim namenom:

za financiranje in udeležbo pri različnih poslih, kot je trgovanje z različnimi vrstami blaga; zemljišče lahko kupuje, bremeni ali odtuje pri podjetjih z enakim ali podobnim namenom.

← Osebni podatki, funkcija, vrsta podpisa:

družbenik, brez pravice podpisovanja

direktor, podpisnik

direktor, edini podpisnik

direktorica, edina podpisnica

družbenik, brez pravice podpisovanja

prokurist, edini prokurist

prokuristka, edina prokuristka

Kanton Zug
HANDELSREGISTER DES KANTONS ZUG

Firmennummer: CH-170.4.004.341-4
Rechtsnatur: Gesellschaft mit beschränkter Haftung
Eintragung: 26.06.2003
Löschung:
Übertrag 160980 von: auf:
1

Alle Eintragungen

El	L6	Firma	Ref	Sitz
1		UG & S GmbH	1	Zug

Ref	Stammkapital	El	Art	L6	Stammanteile	Gesellschafter (siehe Personalangaben)	El	L6	Adresse der Firma
1	20'000.00	1			1'000.00	Huber, Willy	1		c/o Willy Huber Treuhand
3	320'000.00	1	3m		48'000.00	ES&G Poslovno svetovanje d.o.o.			Industriestrasse 49
		3			319'000.00	ES&G Poslovno svetovanje d.o.o.			6302 Zug

El	L6	Zweck
1		Finanzierung und Beteiligung an Geschäften aller Art sowie Handel mit Waren aller Art, kann Grundstücke erwerben, belasten und verkaufen sowie sich an Unternehmen mit gleichem oder ähnlichem Zweck zu beteiligen

El	L6	Bemerkungen	Ref	Statusdatum
			1	26.06.2003
			3	14.01.2004

El	L6	Besondere Tatbestände	Ref	Publikationsorgan
3		Sachanlage: 10'000 Namensaktien zu SIT 1'000.00 der "H+R dd Spodnja Idrija", in Ljubljana (SI), zum Preis von CHF 300'000.00, welcher vollständig auf das Stammkapital angerechnet wird	1	SHAB
4		Fusion: Uebernahme der Aktien und Passiven der "Wemex AG", in Zug (CH-170.3.017.883-3), gemäss Fusionsvertrag vom 06.12.2005 und Bilanz per 30.09.2005. Aktien von CHF 406'109.92 und Fremdkapital von CHF 2'1425.30 gehen auf die übernehmende Gesellschaft über. Da die übernehmende Gesellschaft sämtliche Aktien der übertragenden Gesellschaft hat, findet weder eine Kapitalerhöhung noch eine Aktienzuteilung statt		

El	L6	Zweigniederlassung (en)	El	L6	Zweigniederlassung (en)

Zel	Ref	Titel-Nr	Titel-Datum	SHAB	SHAB-Dat.	Seite / Id	Zel	Ref	Titel-Nr	Titel-Datum	SHAB	SHAB-Dat.	Seite / Id
ZG	1	5878	26.06.2003	124	02.07.2003	20 / 1061386	ZG	4	13551	15.12.2005	248	21.12.2005	23 / 3156326
ZG	2	7625	18.06.2003	161	25.06.2003	19 / 1142564	ZG	5	2453	22.02.2006	41	28.02.2006	18 / 3264342
ZG	3	481	15.01.2004	14	22.01.2004	16 / 2062466							

El	Art	L6	Personalangaben	Funktion	Zeichnungsart
1			Huber, Willy, von Regensberg, in Zug	Gesellschafter	ohne Zeichnungsberechtigung
1			3m Svetlik, Edvard, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Geschäftsführer	Einzelunterschrift
2			5m Svetlik, Edvard, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Gesellschafter	ohne Zeichnungsberechtigung
2			5m Svetlik, Uroš, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Direktor	Einzelunterschrift
2			5m Svetlik, Uroš, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Direktorin	Einzelunterschrift
2			5m Svetlik, Uroš, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Direktorin	Einzelunterschrift
3			Svetlik, Edvard, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Direktor	Einzelunterschrift
5			ES&G Poslovno svetovanje d.o.o., in Ljubljana (SI)	Gesellschafter	ohne Zeichnungsberechtigung
5			Svetlik, Uroš, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Prokurist	Einzelprokura
5			Svetlik, Uroš, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Prokurist	Einzelprokura
5			Svetlik, Edvard, slowenischer Staatsangehöriger, in Idrija (SI)	Prokurist	Einzelprokura

Diese Internet-Information aus dem kantonalen Handelsregister hat mangels Originalbeglaubigung keinerlei Rechtswirkung und erfolgt ohne Gewähr. Sie umfasst alle für diese Firma am nebststehenden Datum gültigen Eintragungen, sowie alle seit der Führung des Hauptregisters mittels EGV (1995) gültigen und gestrichenen Eintragungen. Auf besonderes Verlangen kann auch ein Auszug erstellt werden, der lediglich alle gültigen Eintragungen enthält.

Zug, 15.12.2007 14:41

Fortsetzung auf der folgenden Seite

← Vpis

← Glavnica, delež družbenikov in njuni osebni podatki

← Podjetje je bilo ustanovljeno z naslednjim namenom:

za financiranje in udeležbo pri različnih poslih, kot je trgovanje z različnimi vrstami blaga; zemljišče lahko kupuje, bremeni ali odtuje pri podjetjih z enakim ali podobnim namenom.

← Posebna dejanska stanja:

Stvarni vložek: 10.000 imenskih delnic po SIT 1000 s strani "H+R d.d. Spodnja Idrija", v Ljubljani (SI), za ceno CHF 300.000.00, ki je popolnoma poračunana z glavnico. Združitev: prevzem aktive in pasive družbe "Wemex AG v Zugu (CH- 170.3.017.883-3) v skladu s pogodbo o združitvi z dne 06. 12. 2005 in bilanco s 30. 09. 2005. Aktiva v višini CHF 406.109.92 in tuji kapital v višini CHF 2.1425.30 preideta na prevzemno družbo. Ker ima prevzemna družba vso aktivno prenosne družbe, ne pride niti do zvišanja kapitala, niti do delitve delnic.

← Osebni podatki, funkcija, vrsta podpisa:

družbenik, brez pravice podpisovanja

direktor, podpisnik

družbenik, brez pravice podpisovanja

direktor, edini podpisnik

direktorica, edina podpisnica

direktorica, edina podpisnica

direktor, edini podpisnik

družbenik, brez pravice podpisovanja

prokuristka, edina prokuristka

prokuristka, edina prokuristka

prokurist, edini prokurist

Toplotne črpalke – nižji strošek ogrevanja za vsako hišo

Gregor Troha

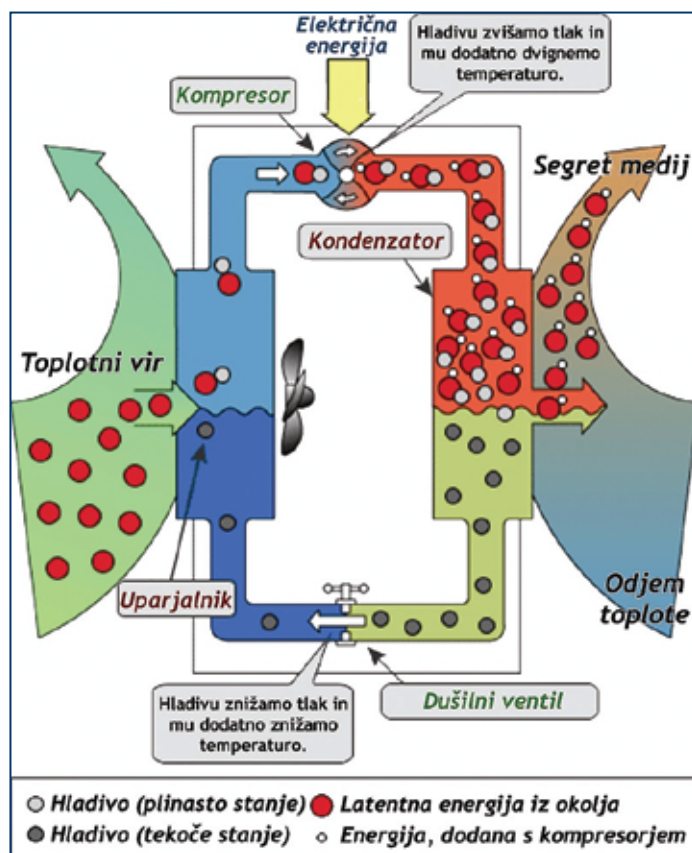
Toplotna črpalka predstavlja energetsko učinkovit in okolju prijazen način ogrevanja. So naprave, ki izkoriščajo toploto okolice ter jo pretvarjajo v uporabno toploto za ogrevanje prostorov in segrevanje sanitarne vode. Toplota, ki jo črpamo iz okolice, je v različne snovi akumulirana sončna energija, zato predstavlja obnovljiv vir energije. Glede na vir toplote jih ločimo na tri podskupine: zrak- voda izkorišča toploto zraka, voda-voda izkorišča toploto podtalnice, zemlja-voda pa izkorišča toploto kamnin oziroma zemlje.

Kako deluje?

Toplotne črpalke snovem iz okolice odvezajo toploto na nižjem temperaturnem nivoju in jo oddajajo v ogrevalni sistem na višjem temperaturnem nivoju. Da je to mogoče, je potrebno v takšen krožni proces dodatno dovesti pogonsko energijo. Toplotna črpalka potrebuje za prenos toplote delovni medij, ki s spremembo agregatnega stanja prenaša toploto iz okolice v poljuben ogrevalni sistem. Kot delovno sredstvo se uporabljajo hladiva (R404, R407, R410A,...).

Proces v toplotni črpalci poteka v zaprtem tokokrogu. Hladivo se v uparjalniku upari s pomočjo toplote, ki jo odvzema okolici. Uparjeno hladivo nato potuje skozi kompresor, kjer se mu zaradi vložene mehanike dela kompresorja zvišata tlak in temperatura. V kondenzatorju vroča para kondenzira in pri tem odda toploto ogrevalnemu mediju. Utekočinjeno in ohlajeno hladivo potuje skozi dušilni ventil, kjer se mu zniža tlak in potuje nazaj v uparjalnik. Ta krožni proces se ponavlja, dokler toplotna črpalka deluje.

Razmerje med pridobljeno in vloženo energijo imenujemo grelni števil. Njegova vrednost je odvisna od vrste toplotne črpalke in vira okoliške toplote. Sodobne toplotne črpalke dosegajo grelna števila med 2,5 do max. 4,5. To na kratko pomeni, da za enoto vložene energije pridobimo 1,5- do 3,5-kratnik brezplačne energije. Energetsko najučinkovitejša sta sistema voda-voda in zemlja-voda, vendar visoki stroški za izvedbo energetske vrtine (geosonde) ali premajhna velikost parcele za položitev zemeljskega kolektorja marsikaterega potencialnega investitorja odvrneta od tovrstnega načina ogrevanja. V tem primeru je rešitev nova generacija toplotnih črpalk zrak-voda, ki so odlična izbira za prav vsako hišo in zemljišče. So enostavne, visoko učinkovite tudi pri nizkih zunanjih

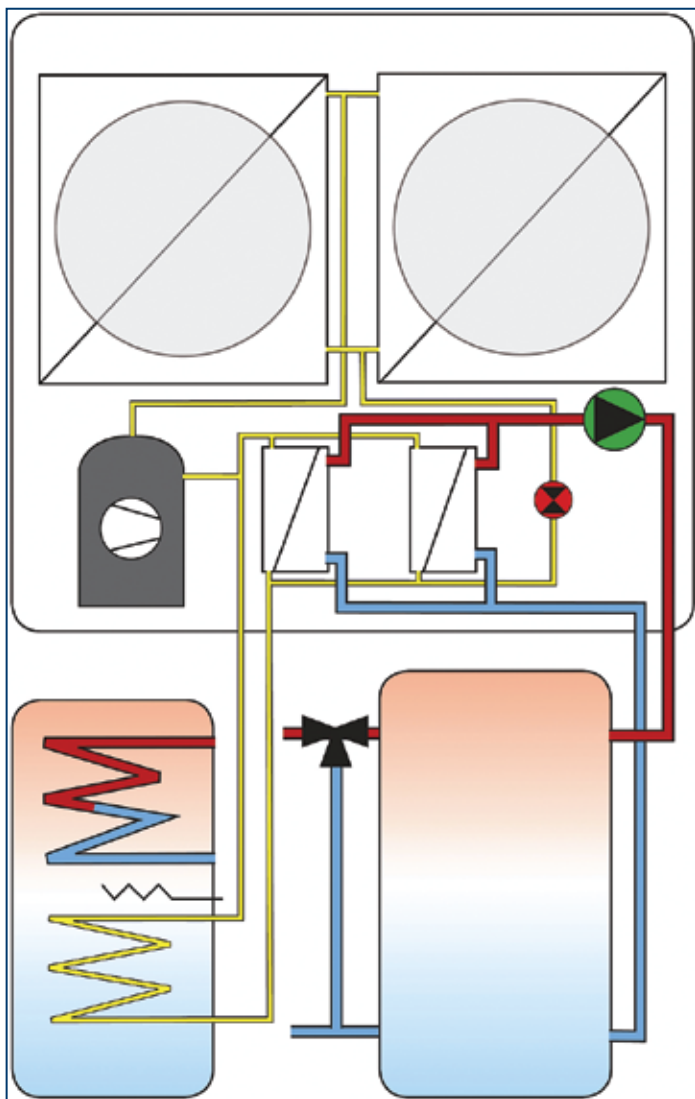

Krožni proces toplotne črpalke

temperaturah, cenovno dostopne in nimajo potreb po dodatnem prostoru ali posegov v okolico.

Toplotne črpalke Kolektor Koling – KK

KK toplotne črpalke sestavljajo kakovostne komponente vodilnih proizvajalcev hladilne tehnike. Skrbno izbrane komponente, sestavljene v dovršen sklop, so pogoj za brezskrbno uporabo in trajno učinkovito delovanje. Uporabljajo najnaprednejše ekološko hladivo R410A. Krmiljene so preko Carelovih krmilnikov, omogočeno je enostavno dostopanje in spreminjanje parametrov delovanja. Vgrajeno imajo inovativno rešitev direktnega gretja sanitarne vode brez toplotnih izmenjevalnikov, kar poviša učinkovitost procesa. Sanitarno vodo v boilerju greje vroča para, ki prihaja neposredno iz kompresorja. Tako je za ogrevanje sanitarne vode poskrbljeno vedno, kadar toplotna črpalka deluje, tudi v načinu hlajenja in neodvisno od temperaturnega režima ogrevanja oz. hlajenja. Sanitarna voda se ogreva na temperaturo 60 stopinj Celzija. Ko je temperatura v boilerju dovolj visoka, kondenzacije pare ni več in potuje nekondenzirana skozi cevni izmenjevalec do

Shema odjema vroče pare za segrevanje sanitarne vode

kondenzatorja, kjer odda toploto ogrevalnemu krogu.

Toplotne črpalke so idealne za vgradnjo v nizkotemperaturne ogrevalne sisteme (talno in stensko ogrevanje). V primeru vgradnje v radiatorski sistem morajo biti radiatorji ustrezno veliki zaradi nižje temperature ogrevne vode. Načeloma velja, da nižja kot je temperatura predtoka, višje je razmerje med vloženo in pridobljeno energijo in s tem višji izkoristek (manjši stroški ogrevanja).

Toplotne črpalke lahko v ogrevalnem sistemu delujejo samostojno kot edini vir toplote, za naše klimatske razmere z mrzlimi zimami pa je priporočljiva pomoč s strani drugega vira. Primer: obstoječo kotlovnico na kurilno olje nadgradimo s toplotno črpalko, ki bo delovala samo v območju svojega največjega izkoristka do 0 stopinj Celzija. Ko temperatura pade pod to vrednost, sistem preklopi na drug vir. Pričakovani čas delovanja sekundarnega sistema je 5 % letnega ogrevalnega časa. Rešitev je seveda več, več informacij in tehnično svetovanje dobite na Kolinu.

Na spletni strani <http://www.koling.si/sl/program/energetika/toplotnecrpalke/primerjava> - najdete

program, s katerim si lahko izračunate približne prihranke energentov za primerjavo med sistemom na kurilno olje in sistemom s toplotno črpalko. Na podlagi teh podatkov si lahko izračunate tudi pričakovano vračilno dobo investicije pri trenutnih cenah energentov.

Ne glede na gibanje cen energentov v prihodnosti je toplotna črpalka še vedno edini generator toplote, pri

katerem na izhodu iz naprave pridobimo nekajkratnik vloženga in bo kot taka vedno rentabilna.

Na spletni strani www.koling.si dobite vse podatke za naše toplotne črpalke in ostali program energetike.

Dan dobaviteljev

Koncern Kolektor vsako drugo leto v septembru za vse svoje dobavitelje pripravi Dan dobaviteljev. Tokrat se bo 83 udeležencev iz 56 podjetij zbralo v Radencih. Novost Dneva dobaviteljev 2008 je organizacija dneva dobaviteljev tako za komutatorski kot nekomutatorski program. Prvič bosta na omenjenem dnevu sodelovala tudi Kolektor Liv in Kolektor Magma.

Čeprav bo dan posvečen logistiki, se bodo udeleženci uvodoma seznanili s trenutnim stanjem v koncernu in smerjo razvoja, v katero bo šel v prihodnjih letih, s kakovostjo in evropsko okoljevarstveno zakonodajo REACH. Ob koncu formalnega dela Dneva dobaviteljev bodo podelili še plaketo najboljšemu dobavitelju za leto 2008.

Iz nebeške kuhinje

Boštjan Novak

Nebeški pozdrav vsem bralkam in bralcem Komunitatorja. Spodobi se, da vam znova natresemo nekaj novic iz nebeške kuhinje.

Letošnje poletje bo več kot očitno minilo v znamenju ploh, neviht in viharjev, saj so bili dnevi, ko naj bi zunaj pošteno kurilo, vse prej kot primerni za ležerno poletno pohajkovanje. To se je poznalo tudi v Idrijski Beli, ki je dokazano obiskana samo takrat, ko je zunaj res peklensko vroče in ljudje iščejo senco ter prostor za osvežitev. Okrepčevalnica "Na Lajštu" je bila zato v letošnjem poletju večkrat zaprta kot odprta. Mesec julij, ki je bil v letu 2007 vroč in suh, je v letošnjem letu vsa pričakovanja obrnil na glavo. Znova se dokazuje, da bo za oživitve in ohranitev turizma v Idrijski Beli potrebno izdelati razvojni načrt, ki bo temeljil na tem, kako privabiti in zadržati obiskovalce tudi zunaj glavne kopalne sezone. To pa žal ni samo domena izvajalcev gostinskih storitev.

Podjetje Nebesa d. o. o. bo predvidoma v letu 2009 svojo dejavnost razširilo tudi zunaj meja idrijske občine. Ravno v teh dneh poteka priprava načrtov in projektov za novo samopostrežno restavracijo, ki se bo nahajala v sklopu novih poslovnih prostorov družbe Kolektor Liv v Postojni. Tamkajšnje zaposlene bomo oskrbovali z malicami in kosili, storitev pa bomo ponudili tudi družbam v neposredni bližini. O poteku priprav na novo restavracijo in o vsebini le-te pa vam bomo kaj več napisali v eni prihodnjih številčk Komunitatorja. Ker pa novice iz nebeške kuhinje ne bi bile popolne, če ne bi v njih pisali tudi o hrani, smo vam za pokušino pripravili tudi recept. Tokrat si boste lahko po našem receptu pripravili slivove cmoke, ki se od običajnih razlikujejo po tem, da so narejeni iz kuhanega testa. Idealno za tiste, ki jim običajni cmoki iz krompirjevega testa ne dišijo ravno najbolj.

Slivovi cmoki iz kuhanega testa

20-25 cmokov

- 0,5 l vode
- 60 g masla
- 320 g ostre moke
- 3 jajca
- 20-25 manjših sliv
- za vsako slivo eno majhno kocko sladkorja
- cimet
- 100 g masla

NEBESA

- 60 g drobtin
 - sladkor in cimet za posipanje
- Slive razkoščičimo in vanje vstavimo kocko sladkorja, ki smo jo predhodno povaljali v cimetu.

Testo:

Vodo skupaj z maslom zavremo in jo osolimo. Vanjo zakuhamo moko in mešamo toliko časa, da nastane cmoku podobno testo, ki se lepo loči od posode. Ohladimo ga do mlačnega in mu nato postopoma, drugega za drugim, primešamo jajca. Dobro premešamo, da postane testo gladko in iz njega na pomokani površini oblikujemo svaljek premera 5 cm. Narežemo ga na 20-25 čim bolj enakih koščkov. Iz vsakega koščka oblikujemo krog in vanj zavijemo pripravljeno slivo. Oblikujemo v cmok. Pripravljene cmoke kuhamo v slanem kropu. Ko cmoki priplavajo na vrh, naj se kuhajo še približno 5-7 minut – odvisno od debeline testa. Kuhane cmoke naložimo na krožnike in jih, zabeljene z na maslu prepraženimi drobtinami in posute z mešanico sladkorja in cimeta, takoj ponudimo.

Podjetje Nebesa d. o. o. vabi v svoje vrste nove sodelavce:

- **VODJO KUHINJE RESTAVRACIJE KOLEKTOR** (delovno razmerje bomo sklenili za določen čas enega leta, možnost podaljšanja za nedoločen delovni čas)
- **VEČ KUJARJEV** (delovno razmerje bomo sklenili za določen čas šestih mesecev, z možnostjo podaljšanja za nedoločen čas)

Nudimo:

- Stimulativen osebni dohodek
- Možnost izobraževanja
- Možnost napredovanja

Prijave sprejemamo na:

Nebesa d. o. o.,
Vojkova 10, 5280 Idrija ali
info@fmr-gostinstvo.si

Informacije vsak delavnik med 07.00 in 15.00
na 05/ 37 50 230

Informator

• **Uredništvo:** Polona Šemrl. • **Sodelavci:** Andrej Kren, Emil Namar, Sonja Neuwirth, Boštjan Novak, Polonca Pagon, Bojan Poženel, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Gregor Troha. • **Foto:** arhiv Jureta Gantarja, Mitja Klinkon, Andrej Kokalj, arhiv Kolektor Group, arhiv Bogdana Kovačiča – Jovota, agencija Kreattiva, arhiv Emila Namarja, Sonja Neuwirth, Laura Podgornik, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Gorazd Šemrov, Gregor Troha. • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.kolektor.si

TRGOVINA

- odkup in prodaja odpadnih surovin
- trgovina z izdelki črne in barvne metalurgije

POSREDNIŠTVO

- posredovanje proizvodnih storitev
- prodaja komutatorjev za rezervne in nadomestne dele

Armin Čoralić, mojster belih tipk

Polona Šemrl

Armin Čoralić je letošnji dobitnik idrijske občinske nagrade za mlade ustvarjalce. Mlademu nadarjenemu pianistu bo v bodoče finančno pomagal tudi Kolektor. Preden mi je odgovoril na vprašanje, kdaj je začel igrati, me je popravil, da še ni uspešen pianist, da ga čaka še veliko dela, preden bo lahko rekel, da je uspešen pianist, potem pa potrpežljivo odgovarjal na vprašanja.

nadaljnja pot je odvisna od vsakega posameznika. Sam sem se začel zavedati, v kaj sem »padel« šele pri 12 letih, ko sem na tekmovanju v Novi Gorici osvojil drugo mesto, na državnem tekmovanju, ki je bilo leto kasneje, pa že prvo mesto.»

Kako zgleda tvoj dan?

»Vstanem zgodaj, ob 7. uri, vadim kako uro, počnem kaj drugega, spet vadim in

splošne predmete, popoldne strokovne, v Dijaškem domu Ivana Cankarja, kjer živim med tednom, sicer imamo vadnice, vendar klavirji niso najboljši.«

Kaj te poleg glasbe še zanima?

Zanima me še veliko stvari, vendar se mora človek odločiti, čemu bo dal prednost.

Bil si tudi uspešen karateist.

»Do 15. leta sem bil zelo aktiven, do svetovnega pokala na Švedskem, kjer sem zmagal v borbah, potem se borbe zaradi prstov počasi opustil in se ukvarjal samo še s katami. Zdaj eno leto nisem delal nič, kako bo drugo leto, bomo videli. Moram pa reči, da mi je kombinacija karateja in klavirja zelo pomagala. Na urah klavirja sem se naučil reda in discipline, s karatejem pa sem si pridobil fizično kondicijo, ki mi še zdaj pride prav, da lahko veliko igram.«

Kaj poslušaš v prostem času?

Skoraj vse, največ pa klasično glasbo. Pri klasični glasbi namreč ne moreš zaigrati dvakrat na enak način. Marsikdo se sicer s tem ne bo strinjal, ampak jaz tako mislim. Po neki ameriški raziskavi je poklic pianista na 4. mestu po zahtevnosti, ker zahteva popolno motoriko, memorizacijo, fizično kondicijo, hitre oči, reflekse ... vse to rabi dober pianist. V to je vloženo ogromno dela.

Letos si za svoje delo in uspehe prejel občinsko nagrado. Kaj ti pomeni?

Pomeni mi zelo veliko. Pomeni, da so me ljudje opazili in mi daje motivacijo za naprej.

Armin Čoralić se je s svojim repertoarjem predstavil na srečanju podpisnikov delničarskega sporazuma FMR Holding d. d.

»Igrati sem začel pri 7. letih v idrijski osnovni šoli pri profesorici Maji Tanjšek, nadaljeval pri Heleni Plesničar v Ajdovščini, zdaj pa obiskujem Srednjo glasbeno in baletno šolo v Ljubljani.«

Če ti še nisi uspešen pianist, kdo pa je?

»Uspešen pianist je tisti, ki zmagaja na kakšnem velikem mednarodnem tekmovanju. Sam sem trenutno prepoznaven v slovenskem prostoru. Dvakrat sem zmagal na državnem tekmovanju, eno državno me čaka še drugo leto. Se pa že pripravljam na mednarodna tekmovanja.«

Zakaj pa si se odločil ravno za klavir?

»Čisto po naključju. Ko se je mama zaposlila v glasbeni šoli, me je hotela vpisati k uram kitare, pa sem imel premajhne prste, tako sem začel s sintesajzerjem in ga po pol leta zamenjal za klavir. Ko si mlad, imajo starši najpomembnejšo vlogo, saj otrok ne more vedeti, v kaj se bo spustil,

tako do večera. Tako je med počitnicami, ko imam šolo, pa pride v poštev moto znajdi se. Je kar naporno. Dopoldne imam

Občinsko nagrado je mlademu pianistu podelil idrijski župan Bojan Sever

Poletje na Cerkljanskem

Domen Uršič

In se je začelo, vročega 10. julija, ko so člani KUD-a Cerknjo že tradicionalno otvorili prireditve v sklopu dogajanja ob praznovanju farnega praznika svete Ane. PVC festival je že v svoji 4. izvedbi spet prinesel življenje na Cerkljanske ulice, za katere bi v letošnjem letu težko dejali, da so prazne. Literarna delavnica Siga'čana na Brcah je udeležence popeljala v besedno ustvarjalnost, filmska delavnica naslednjega dne v osnove snemanja, ustvarjalna delavnica pa sprostila duha. Ansambel Ikebana je v petek zvečer v akustični izvedbi presenetil mimoidoče, v soboto zjutraj so ulice zasedli vitezi iz Radovljice, ki so komajda odgnali parkirane automobile s Placa.

Seveda pa ni izostala premiera nove igre kulturnega društva, oziroma gledališke sekcije Strila z jasnga, ki je odigrala predstavo s pomenljivim naslovom Lepo je v naši domovini biti mlad. Mladci brez načrtov, gradbenega dovoljenja in sploh volje do zidanja poskušajo sezidati svoje sanje, a jih premoti šefova mati in nasilna gradbena inšpektorica, ki pa ji ni ime Marica. Kaj bi na to dejali zaposleni v gradbeništvu?

Za zaključek sobotnega dne sta poskrbela Tone Kregar in Jernej Dirnbek, bolj poznana kot člana skupine Mi2. V svoji, kot sta sama dejala, bolj kulturni izvedbi branja poezije. Poezija, ki v sebi nosi tisti hudomušni štajerski duh, ki se čudno staplja v naše

okolje in je hkrati tako prefinjeno kritičen do družbenega dogajanja ter smešen v svojih nerodnih ljubezenskih izpovedih, da bi marsikdo menil, da je domača.

Vsaka igra se konča s plesom, so dejali že včasih, ko se niso tako veliko igrali. V nedeljo zjutraj so se na Starem placu zavrteli še člani folklorne s Šentviške Gore. Člani KUD-a so z letošnjo izvedbo festivala zadovoljni.

Se pa ni na Poletju v Cerknem dogajal le PVC festival, ampak je julij prinesel tudi prijetna presenečenja, vsekakor je bil eno večjih presenečenj adrenalinski dan. Pri organizaciji so združili svoje moči člani ŠD Pedal, MD Vidaunk, Društvo za prosto letenje Viharnik Cerknjo ter LTO Laufar. Šlo je za adrenalinsko prireditev, kjer so se ekipe pomerile v teku, kolesarjenju in padalskem izzivu. Tekmovanja se je udeležilo manjše število tekmovalcev, ki pa so zagotovo uživali na progi.

V sklopu adrenalinskega dneva so se lahko najbolj pogumni preizkusili tudi v plezanju na umetno steno. Vsekakor je zanimanje za plezanje v Cerknem zadostno, da bi lahko razmislili o postavitvi stalne plezalne stene, sicer ne tako zahtevne, kot je bila pričujoča.

Že tradicionalni CMAK-ov nogometni je poskrbel, da nikomur ni bilo dolgčas, saj si je lahko ogledal boje na malonogometnem igrišču, ki vedno poskrbijo za zanimive spremljajoče komentarje publike.

Besni basi, ki so odmevali s parkirišča, so premamili marsikaterega Cerkljana, da si je ogledal prvi pravi avtošou, ki je poskrbel za tekmovanje v avtoakustiki. Kdo bi si mislil, da se v avtomobil lahko spravi tako močno ozvočenje.

Ni pa prave veselice brez balinarjev, vsaj ne v Cerknem, saj so se v turnirju pomerili tako moški kot ženske. Tudi letošnje leto je

potekal že tradicionalni Anin sejem, na katerem so se predstavili tradicionalni pride-lovalci in izdelovalci od blizu in daleč, svoj lonček pa so pristavili s svojim nastopom tudi domači osnovnošolci.

Nekje vmes so svoje jeklene konjičke na sprehod popeljali tudi cerkljanski mopedisti, ki so se udeležili že zloglasnega relija mopedistov.

Da pa ne izostanejo niti tisti, ki so prišli brust svoje pete, so poskrbele glasbene skupine Malibu, cerkljanski Ikeebo in Mariachi. A na izvedbo le ena pripomba, saj se slednja dva izvajalca nista slišala preveč dobro, kar je obiskovalce zagotovo prikrajšalo za eno dobro izkušnjo. Vsekakor se je že sobotni večer bolje slišal, ko so Cerkljane zabavali Leeloojamais in seveda vedno polni dobre volje pivški Ana Papedan.

Tudi otroci so letošnje poletje prišli na svoj račun, ko so si lahko ogledali predstavo Bele mačice.

Letošnje poletje je bilo s pomočjo Občine Cerknjo res polno dogodkov na Cerkljanskem. Na trenutke se zdi, kot da že preveč. A upajmo, da ljudje v sončni dolini pod Poreznom ne bodo deležni samo iger, ampak da bo tudi kruha dovolj za vse.

Cerkljanska videoprodukcija v vrhu Stranger festivala

Gašper Uršič

Stranger festival je bil največji evropski dogodek letos in je eden od sedmih projektov, ki jih je Evropska komisija podprla v sklopu kampanje Evropskega leta medkulturnega dialoga. Namenjen je mladim video ustvarjalcem, ki so želeli preko videa pokazati kdo so, od kod prihajajo in kaj jih zanima. Na festivalu so sodelovali filmi iz domala celega sveta, saj je bilo na festival prijavljenih več kot 1000 filmov iz kar 48 držav.

Ustvarjalci, ki so prijavili svoje filme, so lahko tekmovali v različnih kategorijah, kot so: najboljši film po glasovanju publike, najboljši globalni film, avtoportret,

obiskovalci uradne strani festivala), so posnetki šli prek predizbora, skozi sito katerega se je uvrstilo 65 filmov, komisijo pa so sestavljali študentje evropskih filmskih ter medijskih fakultet. Posnetke je nato pregledala posebna komisija, ki je nato določila končni vrstni red uvrstitve izbranih filmov na festivalu. Izbrani filmi bodo poleg festivala prikazani na različnih televizijah, na projekcijah in v muzejih po Evropi.

Med vsemi prijavljenimi filmi je sodelovalo tudi 32 slovenskih kratkih filmov, predvsem produkcije Luksuz festivala, ki ima svoj sedež v Krškem in skuša spodbujati kratkometražno in nizkoprorračunsko produkcijo domačih in tujih avtorskih, eksperimentalnih, alternativnih, aktivističnih filmov, predvsem mlajših avtorjev, ki nastajajo v tradicionalnih ali "garažnih" produkcijah. Enega izmed filmov pa je prijavila navidezna produkcijska hiša Papndek Underground, ki prihaja iz Cerkljanske doline.

Zgodba izpod peresa **Branke Prezely** ter tehnične izvedbe snemalca **Gašperja Uršiča**, ki pripoveduje o tem, kako mišljenje oblikuje človeka skozi različne situacije v življenju, kako vsak sledi svoji poti, ter kako se poti ter misli drugih ljudi skozi potovanje srečujejo in oblikujejo naše življenje.

Prav film *Freedom of thought* cerkljanske produkcije se je v kategoriji Nagrada publike najprej uvrstil med petnajsterico polfinalnih filmov, kjer se je obdržal do

Utrinek iz filma

konca glasovanja, nato pa še med šestero najboljših filmov, ki so bili prijavljeni na Strangerfestival. Samo glasovanje je potekalo tako, da si se prijavil na uradno stran festivala ter glasoval za film po svoji izbiri. Ker so se domači ustvarjalci obdržali med šesterico finalnih filmov, je bil del ekipe povabljen v finale Stranger festivala, ki je potekal med 3. in 5. julijem v Amsterdamu, kjer so se udeležili raznih delavnic, ki so bile vse povezane z izdelovanjem filma, od izdelovanja scenarija do same tehnične izvedbe filma.

Žal so organizatorji festivala v finalu razglasili samo zmagovalce, ne pa tudi končnega vrstnega reda vseh finalistov, točna uvrstitev cerkljanske produkcije ni znana, vendar je po besedah ustvarjalcev filma *Freedom of thought*, že sama uvrstitev v finale potrjuje tega, da lahko film še iz tako zakotne kotlinice, ob dobri meri samopromocije, preraste v film, ki razmišlja globalno, kar je ekipi dodobra uspelo, saj je imel ob koncu glasovanja film že krepko prek 6000 gledalcev.

Glavni oder festivala, kjer so podelili nagrade

nagrada MTV-ja ter nagrada Stranger. Pri vseh kategorijah, razen za film po izboru glasovanja publike (glasujejo izključno

40 klovnov zdravnikov na usposabljanju v Cerknem

V Cerknem so se zbrali klovni zdravniki, člani mednarodne organizacije Red Noses Clowndoctors International, ki so šest dni izpopolnjevali svoje znanje na mednarodni delavnici za klovne zdravnike. Prišli so iz šestih držav – poleg Slovenije še s Češke, Slovaške, Avstrije, Nemčije in Madžarske. Slovenija je vsakoletno mednarodno delavnico klovnov zdravnikov tokrat gostila prvič. Namen tovrstnih delavnic je, da se rdeči noski vsaj enkrat na leto zberejo in pilijo svoje znanje. V petih dneh so se klovni zdravniki posvečali

liku klovna in klovnjadi ter glasbi oziroma se učili, kako z glasbilo pripovedovati zgodbo. Prvo delavnico je vodila **Giora Seelinger**, umetniška vodja mednarodne organizacije Red Noses Clowndoctors International, drugo pa **Eddie Luis**. Med obiskom v Cerknem so se klovni zdravniki posvečali le učenju novih veščin, ki jim bodo pomagale privabiti nasmeh na obraze bolnih otrok, občani so jih lahko videli šele tik pred njihovim odhodom domov, ko so pripravili parado po cerkljanskih ulicah.

Swenak (Zatočišče idrijske mladine)

Maja Vojska

Odročna lokacija, ki te s pomočjo makadamske potke popolnoma odreže od stika s »civilizacijo«, človeka, ki ni iz naših krajev pa težko prepriča, da je hišica poslikana z grafiti pujskov, center idrijskega dogajanja za mladino. A ne glede na različne odmevne dogodke, ki so se zvrstili skozi vsa leta, se iz večinskega mnenja meščanov o tej ustanovi razbere, da je o Swenaku preprosto premalo znano. Članek je napisan s prvotnim namenom, da ljudje spoznajo delovanje te ustanove na drugačen način. Zato sem se obrnila na človeka, ki o aktualnem dogajanju ve največ. Vse spodaj navedeno je napisano na podlagi pogovora s sedanjim predsednikom KIŠ-a **Matevžem Strausom**.

Mladost je obdobje, skozi katerega se vsak prebije po svoje. Mladi moramo najti nek kotiček pod soncem, kjer se počutimo svobodno, se družimo s prijatelji in enolične dneve začnimo s kančkom dobre zabave. Na to časi ne vplivajo. Vse do leta 1991 se je idrijska mladina množično zgrinjala v prostore Magazina nad današnjo knjižnico. Z odprtjem Swenaka leta 1997 se je začelo novo obdobje mladinske kulture.

Gušti in Polona, Mi2, Adi Smolar, Omar Naber, Irish Night, predizbor za Rock Otočec in Čipkarijo ter še bi lahko naštevali dogodke in koncerte, ki so se zvrstili v sezoni 07/08 v prostorih Swenaka, ki jih ima v najemu Klub idrijskih študentov. O neprestani akciji in ustvarjanju v teh prostorih priča tudi dejstvo, da je hiška porisana z grafiti občasnih vadbene prostor Zablujene Generacije in tako imenovana »Štala« zraven ustvarjalni prostor naših Banditov ter nekaterih DJ-jev. Dokaz, da mladi pripomoremo tudi k reševanju

našega planeta, je tudi to, da je KIŠ od 1. do 4. avgusta dal svoje prostore v posodo Otrokom Zemlje iz Celja, ki so v Swenaku izvajali okoljevarstveni tabor. Višek ter zaključek letošnje sezone bo prav gotovo Čipkarija, katere letošnja posebnost je razširitev na popoldanske ure ter petkov elektronski večer v prostorih kluba.

Da pa ne bi dobili občutka, da je glavna ponudba zgolj v žurerski smeri, se vodilni prizadevajo poseči tudi bolj v kulturne vode. Z uvedbo ImproTeatra skušajo doseči predvsem to, da bi bolj kulturne prireditve počasi postale rutina kluba. Z organizacijo raznih delavnic, predavanj, stand up comedy ter okroglih miz skušajo ponuditi pestro paleto dogodkov za vse okuse.

Ekipa KIŠ-a nam neprestano ponuja razlog, da bi se kljub zastrašujočem klancu, ki vodi v višave, napotili na dogodke, ki se vršijo v Swenaku. A kljub navedenemu se zdi, da je kapaciteta prostorov veliko večja od dejanske udeležbe. Kar je izredno ne navadno, saj neprestano poslušamo mlade, ki se pritožujejo nad tem, da se v Idriji nič ne dogaja. Pa se res ne?

Idilična osama in oddaljenost od centra v tem pogledu pokaže svojo temno stran. Brez mladih ni dogodkov. Brez dogodkov ni Swenaka. Zato si bo ekipa v prihodnje prizadevala pri izvedbi pogumne selitve centra Idrijskega mladinskega dogajanja v sam center Idrije, saj edino tja spada. A za tako drzno potezo so potrebne finance in sponzorji. Pri sponzorstvu pa se pojavi

problem. Ko je poslanih več kot štirideset prošenj in je odgovor minimalen, se človek vpraša, kolikšno podporo starejših dejansko imamo mladi na Idrijskem. Znajdemo se v začaranem krogu, a starejši se očitno ne zavedajo, da mladi potrebujejo razlog, da se vračajo domov. Potrebujejo dogajanje, zaradi katerega ne bodo ostali čez vikend v Ljubljani in se tam družili s prijatelji.

Za konec pa vsem mladim, ki razmišljate o tem, kaj bi počeli v prihodnjem letu. Matevža sem vprašala, zakaj se človek sploh ukvarja z organizacijo dogodkov, če pa to vzame veliko časa in skuri marsikateri živček. Odgovor je bil preprost: »Nekam pač moraš z vso to energijo!« Ko tako razmišljaš, kmalu ugotoviš, da lahko s svojim prostim časom narediš veliko koristnejših stvari, kot je ležanje na postelji in gledanje v zrak.

Norost, ki deluje (Prvi slovenski skavtski jamboree)

Maja Vojska

Geslo jamboreeja, norost, ki deluje, je skozi skoraj štirinajstdnevno dogajanje potrdilo svoj pomen. Veselje, nepopisna množica, nalivi, ki so spremenili približno dva kilometra dolg tabor, blizu Podturjaka, v morje blata, in naporne poti na vse konce države - so ustvarili nepozaben tabor za vse skavte in skavtinja Slovenije. Prvi slovenski jamboree je za nami!

Po eni izmed razlag besede jamboree naj bi izhajala iz svahilija in njen pomen pa enak besedi »živjo«. Ustanovitelju skavtov Robertu Baden Powellu se je zdela beseda shod neprimerna za tako številčen tabor, ki se lahko zgodi na svetovni ali pa na državni ravni. Naša posebnost je bila predvsem v tem, da smo se na našem taboru zbrali skavti iz vseh starostnih vej, kar je precejšnja redkost.

Vse se je začelo že mesece pred uradnim začetkom tabora, ko se je skupina ljudi odločila za organizacijo najbolj masovnega skavtskega dogodka, ki ga je kdaj koli videla Slovenija. Uradno so taborni prostor 19. julija otvorili izvidniki in vodnice (11 do 15 let), ki so vse do skupnega vikenda imeli taborni prostor povsem zase in so izkusili norost v pravem pomenu besede. Tri dni pozneje so se od doma odpravili tudi najmlajši skavti, ki pa so del tabora preživljali

na drugi lokaciji.

V petek, 25. julija, se je s prihodom najstarejših (popotnikov in popotnic) ter odraslih skavtov začel vrhunec jamboreeja, imenovan skupni vikend. Na tabornem prostoru se je zbralo okrog 3500 slovenskih in zamejskih skavtov. Prvi večer je sledilo spoznavanje znotraj podtaborov, ki se je zaključilo z neprijetnim dogodkom, saj so »nepripravili« pokradli vse zastave stegov. Zastavo smo si prislužili šele naslednji dan, ko je sledila velika igra, ki je imela predvsem poudarek na sodelovanju med vejami. Popoldne je sledila velika skavtska tržnica, na kateri so se zvrstile res odlične delavnice, ki so jih pripravili vsi stegi. Žgoče sonce je na žalost pregnala huda nevihta, katere nalivi se niso končali vse do nedeljskega jutra. Da skavt ne pozna dobrega in slabega vremena, ampak le dobro opremo, se je pokazalo na sobotnem zabavnem večeru, ko smo se kljub nalivom v pisanih pelerinah zbrali pred velikim odrom in plesali ter peli, ne glede na to, da so se naše noge pogrezale globoko v blato.

V nedeljo se je zaključil skupni vikend in v taboru smo ostali samo še popotniki. Naše število se je krepko okrnilo, saj nas je ostalo samo še okrog sedemsto. A nismo imeli preveč časa za oziranje po praznem taboru, saj smo se nekateri že v nedeljo ponoči, razdeljeni v potovalne skupnosti, odpravili na potovalni del tabora po vsej Sloveniji.

Našo potovalno skupnost smo tvorili popotniki in popotnice (16 do 21 let) iz treh stegov: Cerčno 1, Celje 1 in Dornberk 1. Naša pot se je začela na tabornem prostoru, kjer smo si v nahrbtnike naložili še hrano in se odpravili na pot. Hodili smo in hodili, iskali prenočišče, spali na kozolcu ter naslednji dan spet hodili in se spoznavali med seboj. Naslednji dan smo si postavili bivake v bližini izredno lepe reke, v kateri smo se lahko vsaj za silo umili, predvsem pa ohladili po dolgi poti. Po prespani noči smo se skozi Iški Vintgar odpravili po naporni poti do Rakitne, kjer smo se utaborili na seniku izredno prijaznega kmeta, ki nas je zaradi spleta okoliščin in nejasnega zemljevida gostil kar dve noči zapored. V zahvalo smo pri njem opravili služenje in mu spravili drva, očistili okolico hiše ter pomagali na kozolec spraviti seno. Naslednja postaja je bil Pekel pri Borovnici, kjer smo videli izredno lepe slapove. Najpogumnejši so se še na hitro vrgli v mrzlo vodo. V lonec smo vrgli še

zadnjo hrano, ki smo jo imeli, postavili bivake in prespali zadnjo noč na potovalnem taboru. Ura je bila okrog devetih, ko smo že ležali na šotorkah sredi ljubljanske železniške postaje in zajtrkovali. Mimoidoči so se ob pogledu na nas samo nasmihali in si mislili: »Ah, ti skavti!«

Ob ponovnem prihodu v tabor so nas voditelji programa čakali s potico, zaseko in domačim kruhom. Veseli, da smo spet vsi na kupu, smo pozabili na ožuljene noge ter razbolela ramena in se zvečer ponovno zbrali pred velikim odrom in zapeli ter zaplesali.

V nedeljo, 3. avgusta, se je jamboree zaključil v skavtskem duhu. Skupaj smo skušali vsaj malo pospraviti tabor in olajšati delo organizatorjem. Za konec pa smo se razšli ob spremljavi Adija Smolarja, ki se nam je pridružil na odru.

Ta jamboree je bil nepozabna izkušnja, za katero smo lahko srečni, da smo jo doživeli. Tisto prisično norost pa smo pospravili v nahrbtnike in jo skupaj z vso kramo odnesli domov v vsakdanje življenje.

Kako do čim boljšega posnetka

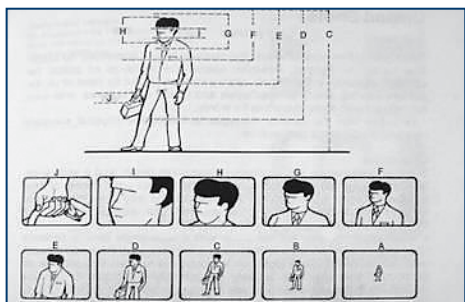
Gašper Uršič

Plani

Plan, imenujemo ga še izrez, je ena slika ali del okolice, ki ga zajemamo s kamero in je odvisen od razdalje med kamero in objektom ter od vrste objektiva. Z različnimi plani se podajajo gledalcu čim popolnejše informacije o prizorišču, ki se snema, o udeležencih in dogajanju. Zato ne sme biti slučajen ali nenatančen, mora imeti smisel in pomen. Slike ali plani gledalcu »odgovarjajo« na vprašanja: Kje? Kdaj? Kaj? Kdo? Kako? Zakaj?.

S slikami ali plani se gledalcu sporoča, kje se nekaj dogaja, zakaj, kdo so udeleženci in kako se dogaja. Na ta način se gradi slikovna zgodba, ki jo mora imeti snemalec v glavi preden začne snemati. Vseh planov je veliko. Ločimo šest osnovnih: total, srednji plan, bližnji plan, doprski plan, veliki plan in detajl (podrobnost).

Razlaga točk v sliki:

A – ekstremni total; B – veliki total; C – total; D – ameriški plan; E – srednji plan; F – doprski plan; G – bližnji plan; H – veliki plan; J – detajl

Kriterij za velikost plana je človekova višina. Ker pa total predstavlja maksimalno zajet prostor, ki ga opisuje in orientira gledalca, se ponavadi uporablja na začetku posnetega dogajanja. Cilj tega je, da seznani gledalca z mestom dogajanja.

Najbolj podoben človekovemu gledanju vizualnega dogajanja je srednji plan, kjer je vidna akcija, prostor pa je še dobro razpoznaven. V tem planu se dogajanje vidi objektivno, takšno kot je, brez dodatnih komentarjev, ki se ustvarjajo z detajli. Srednji plan prikazuje neko vsakdanjost, katerega del smo tudi sami. Velikost zajetega prostora je enaka velikosti prostora, ki ga v resnici zajemamo s pogledom.

Z **bližnjim planom** izločimo osebo ali predmet iz okolja in gledalca osredotočimo nanj. Z bližnjim planom se gledalec tudi lažje poenoti z neko osebo, njenim

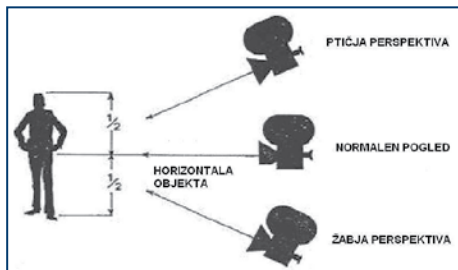
značajem, ki je pomembna za nadaljnje dogajanje in je potrebno, da si jo gledalec zapomni. V sliki se še vedno vidi okolje, v katerem se oseba nahaja.

V **velikem planu** imamo v sliki samo obraz osebe, ki naj prekrije ves ekran, celotno okolje se s tem odstrani. Zaradi tega se gledalčeva pozornost osredotoči na notranje počutje in duševnost osebe.

V **detajlu** lahko vidimo tudi najmanjše podrobnosti. Če smo imeli v velikem planu obraz osebe, ki prekrije skoraj celoten ekran, lahko za detajl uporabimo denimo samo oko tega obraza. Z detajlom se v sliki eliminira celotno okolje, torej če imamo posneto samo oko, ne vemo čigavo je, kdo je in kje posnet. Zato lahko rečemo, da detajl ne odgovarja na vprašanja: Kdo? Kje? Kaj?, čeprav se uporablja v montaži kot prehod v nekakšen drug prostor ali čas.

Praviloma velja, da manjši plani pri montaži posnetkov trajajo dalj časa, veliki plani pa manj. Bližnji plani obsegajo manj elementov in imajo večji dramski poudarek.

Kakor lahko z oddaljenostjo kamere od objekta spreminjamo različne plane, tako lahko tudi te objekte snemamo iz različnih kotov po vertikali, ki jih imenujemo rakurzi oz. perspektive. Kamera je lahko postavljena nad objektom, ki ga snemamo, pod objektom ali v višini pogleda. Ločimo tri različne kote snemanj, ki jih imenujemo: normalni kot snemanja, spodnji kot snemanja (žabja perspektiva), zgornji kot snemanja (ptičja perspektiva).

Pri **ptičji perspektivi** je os objektiva usmerjena navzdol in »gleda« zviška na osebo ali predmet, ki ga kamera snema, zato objektu, ki ga prikazujemo, daje podrejen položaj, jih zmanjšuje ali splošči, prikazuje: skromnost, nemoč, poraz ali ponižanje.

Za **ptičjo perspektivo** lahko rečemo, da predstavlja pogled nekoga, ki je nad vsem, ki edini ve kaj se bo naprej zgodilo.

Žabjo perspektivo dobimo, če namestimo kamero nižje, kot je objekt, ki ga hočemo posneti. Os objektiva je usmerjena navzgor in objektu snemanja daje vzvišen položaj. Takšen posnetek poveča pomen osebe ali

predmeta, zato ker jih tudi vizualno zviša. S to perspektivo poudarjamo moč, oblastnost, avtoriteto, ponos, nadutost. Človek, ki ga posnamemo s spodnjim kotom snemanja, lahko daje vtis telesne moči ali pa mu ta zorni kot podari elegantno postavo. V filmu so navadno iz te perspektive posneti tirani, nasilniki, nepremagljivi revolveraši, v grozljivkah razne pošasti.

Pri **normalnem kotu** snemanja je objektiv kamere navadno nameščen v ravnini pogleda gledalca, ki stoji in opazuje dogajanje. Takšen posnetek daje občutek ravnodušnosti, deluje objektivno.

Kaj je ravnovesje beline?

Ravnovesje beline (ang.: "white balance") je postopek odstranjevanja nerealističnih barvnih odtenkov tako, da predmeti, ki so v resnici beli, tudi na posnetku ohranijo prvotno belino. Videokamera mora zato upoštevati "barvno temperaturo" svetlobnega vira, ki je povezana z relativno toplino ali hladom bele svetlobe. Za razliko od človeškega očesa, ki se hitro prilagodi različnim virom svetlobe, ima videokamera s tem nemalo težav. Različni viri svetlobe, na primer sonce in žarnica, imajo različen barvni spekter svetlobe, ki ga merimo v kelvinih. Nepravilna nastavitve beline lahko na posnetku ustvari modre, oranžne ali zelene tone, ki so neresnični in razen v redkih primerih kvarijo kvaliteto posnetka. Razumevanje ravnovesja beline vam bo pomagalo preprečevati nezaželene barvne odtenke pri samodejnih nastavitvah na videokameri.

Temperatura barve

Barvna temperatura je tudi pogost termin, ki se uporablja pri tehniki snemanja. Barvna temperatura opisuje barvni odtenek bele svetlobe. Odvisna je od temperature izvora svetlobe. Za natančno določanje barvne temperature se uporablja enota Kelvin (K). Večinoma se uporablja za snemanje dnevna svetloba, zato je sonce standardni izvor bele svetlobe. Ta standard se imenuje dnevna svetloba (daylight) in je svetloba, ki jo oddaja sonce v opoldanskih urah. Barvna temperatura tega izvora je 5500 K. Ta svetloba se čez dan zelo spreminja (zgodnje jutranje sonce in pozna popoldanska

svetloba zahajajočega sonca imata precej nižjo barvno temperaturo, kar pomeni, da spekter vsebuje več rdeče, oranžne ali rumene barvne komponente). Odvisna je tudi od vremenskih pogojev. Svetloba oblačnega in meglenega dne ima višjo barvno temperaturo, kar pomeni, da spekter vsebuje več modre, zelene, vijolične.

Pri nižjih barvnih temperaturah je spekter bogatejši v toplem delu (rdeča, oranžna, rumena), z višanjem temperature pa se spreminja v hladne barvne komponente (modrozeleno, modro, vijolično).

Pri razsvetljavi z umetnim izvorom svetlobe se uporablja žarilna nitka (žarnica), ta spekter vsebuje manj modre svetlobe, barvna temperatura je nižja kot pri dnevnih svetlobi – 3200 K. Ta standard se imenuje umetna svetloba ali pravilneje tungsten (tungsten je wolframova zlitina, iz katere so izdelane žarilne nitke v žarnicah). Svetloba, ki jo oddaja žarnica, je bolj rumena kot recimo svetloba, ki jo oddaja neonska svetilka ali dnevna svetloba. Pravimo, da imajo te svetlobe različno barvno temperaturo.

Spektralni sestav svetlobe, ki se uporablja za snemanje, mora ustrezati enemu od navedenih standardov, sicer barve ne bodo realno reproducirane.

Amaterske videokamere imajo tovarniško ponavadi že prednastavljeno belino na avtomatsko. To pomeni, da nam bo kamera avtomatsko zaznala, kdaj se nahajamo na dnevni oziroma sobni osvetlitvi.

Seveda ima to prednosti in slabosti, prednost tega je, da nam ni potrebno skrbeti, ali bo slika na posnetku pravih barv, vendar pa posnetek najverjetneje ne bo imel toliko polnih barv in kontrastov, kot bi jih imel z ročnimi nastavitvami beline. Večina boljših amaterskih kamer nam omogoča ročno nastavitev beline in sicer v prednastavljeni zunanji svetlobi (5500 K), ter notranji – oranžno rdečkasti svetlobi (3500 K). To bo v večini primerov zadostovalo, kljub temu pa nam kamere omogočajo, da nastavimo belino pa lastni meri.

Primer, kaj se lahko zgodi, če je barvna temperatura svetlobe, ki osvetljuje del scene drugačna kot barvna temperatura svetlobe, ki osvetljuje drugi del scene.

Osebi, ki se premakne iz enega dela scene v drugega, se spremeni barva obraza. To seveda ni naravno, če to opazujemo s prostim očesom, tega ne opazimo, ker se človekovo oko sproti prilagaja, pri kameri pa je to precej opazno. Zato se ti standardi kontrolirajo z nastavitvijo na kameri z različnimi metodami korekcije.

Kako to storimo? To izvedemo dokaj preprosto: potrebujemo bel ali siv list papirja, ki ga postavimo pred kamero proti

prevladujoči svetlobi v našem kadru, list približamo toliko, da nam zapolni celoten ekran. Nato še reseriramo belino s pomočjo gumba WB oziroma z nastavitvami v meniju. Mikroprocesor v kameri bo na podlagi te referenčne beline prilagodil nastavitve tako, da bodo v danih svetlobnih pogojih barve konkretno reproducirane.

Kako nastaviti belino na vaši videokameri, pa je najbolje pogledati v priročnik, ki ste ga dobili pri nakupu. Ročne nastavitve beline nam pridejo prav zlasti, ko imamo v prostoru, ki bi ga radi zajeli, mešane vires svetlobe. Na slikah imamo primer, kaj s tem dosežemo.

▶ Avtomatska nastavitev beline

▶ Ročne nastavitve beline

So sklepi skupščine H&R d. d. neveljavni?

Iz zanesljivih virov smo izvedeli, da so mali delničarji družbe H & R d. d. vložili tožbo za razveljavitev vseh sklepov skupščine družbe H & R d. d. iz Spodnje Idrije, ki je potekala dne 16. 7. 2008 na Kendovem dvorcu v Spodnji Idriji, in sicer iz razloga kršitve določb statuta družbe glede objave sporočil družbe, kamor spada tudi objava sklica skupščine družbe.

Statut družbe H & R d. d. v 5. členu namreč določa, da družba objavlja svoja sporočila v Uradnem listu Republike Slovenije in v enem od petih slovenskih časopisov z največjo naklado, ki ga določi upravni odbor. Dokler upravni odbor ne odloči drugače, bodo sporočila objavljena v časopisu DELO.

S tem, ko je upravni odbor družbe H & R pod vodstvom E. Svetlika objavil sklic skupščine samo v časopisu DELO, ne pa tudi v Uradnem listu Republike Slovenije, je kršil omenjeno določbo statuta družbe H & R. Na ta način je upravni odbor verjetno onemogočil večjemu številu delničarjev omenjene družbe udeležbo na skupščini in se izognil še eni izpodbojni tožbi zaradi sklepa o nerazporeditvi bilančnega dobička, ki bi ga sicer moral izplačati vsaj v višini 4 % osnovnega kapitala družbe v skladu z Zakonom o gospodarskih družbah (ZGD-1).

Radioamatersko tekmovanje na Karibih

Leo Xhoko

Slovenski radioamaterji se po rezultatih v mednarodnih tekmovanjih uvrščajo v sam svetovni vrh, o tem smo že večkrat pisali v naših lokalnih časopisih. Eno najpomembnejših svetovnih tekmovanj je tako imenovan »CQWW«, ki se odvija vsako leto konec meseca novembra, in sicer v telegrafiji. Tekmovanja se udeleži tudi do 20.000 tekmovalcev z vsega sveta. Za doseganje najboljših rezultatov si ekipe in posamezniki izberejo določene lokacije po svetu, ki jim nudijo posebej dobre pogoje za doseganje visokih mest v tem tekmovanju. Eno izmed takih mest je tudi otok Grenada v Karibskem morju.

Leo Xhoko na tekmovanju radioamaterjev

Na povabilo ekipe iz New Yorka, ki se z Grenade udeležuje tega tekmovanja že več let, sem se odločil izkoristiti priložnost in sem se jim lani pridružil, saj je otok pravi raj tudi za potapljače.

Otok Grenada leži slabih 140 km severno od južnoameriške obale v skupini Windwardskih otokov, 12° severno od ekvatorja. Otok vulkanskega izvora je dolg približno 35 km in širok 15 km, izredno zelen, saj ga v večini pokriva tropski deževni gozd z bujnim rastlinjem. Tu uspevajo tudi številne vrste eksotičnega sadja, kot na primer banane, kokos, papaja, guava, karambola ... pa tudi češnje, ki se razlikujejo od naših, a so vseeno češnje in smo jih prav z užtkom nabirali.

Posebnost otoka so številne začimbe in dišave, najvažnejši pa je muškadni orešček, ki ga imajo celo na zastavi. Otok ima vzdevek Spice Island (Otok dišav). Mi ga poznamo kot začimbo »mušaktni orešček«, kar je le sadeževa koščica, iz ostalega dela sadeža pa izdelujejo: marmelado, džem, sok in celo sladoled.

Pogled na mesto St. George's

Skratka, otok me je očaral predvsem s svojimi naravnimi lepotami, peščenimi plažami, tropskim gozdom, številnimi slapovi ... V spominu mi je ostalo ime ene izmed počitniških vil »Almost Heaven« (Skoraj raj), temu imenu nekateri predeli na otoku dobesedno odgovarjajo.

Otok je bil skozi zgodovino najprej francoska, nato angleška kolonija, kasneje pa je spadal k Zahodnoindijski federaciji (West Indies Federation), ki ni dolgo trajala. Leta 1967 si je pridobil status pridružene članice britanskega Comonwealtha. Mogoče se še kdo spominja, da so na otok leta 1979 ZDA izvedle vojaški desant in pomagale strmo-glaviti takratno, po izjavah Američanov, komunistično vlado.

Potovanje do tega »raja« traja ob dobrih letalskih povezavah celih 20 ur: iz Benetk preko Londona na otok Antigua in do končnega cilja Grenade.

Veliko težavo je prve dni pomenila časovna razlika 5 ur in hrana, oziroma način priprave in serviranja, kar me navadno ni motilo, a to je bilo ob vsem, kar se je dogajalo, posrankskega pomena.

Radioamatersko tekmovalno ekipo je sestavljalo, šest operatorjev: štirje Američani, Nemec in moja malenkost, v pomoč pri organizaciji, kuhinji in prevozih pa so nam bile še dve Američanki in Nemka.

Prvi teden smo se pripravljali za tekmovanje, h kateremu sodi postavljanje anten in radijskih postaj, postavitve računalniške mreže, izdelava plana dela, preizkušanje opreme, analiza radijskih propagacij ... Lokacijo smo postavili v lepo opremljenih prostorih otoškega centra za reševanje na hribu nad glavnim mestom St. George's ob starodavni trdnjavi s čudovitim razgledom na mesto in zaliv.

Samo tekmovanje traja 48 ur in se prične ob polnoči s petka na soboto po Londonskem času. Cilj je vzpostavitev čim večjega števila zvez po vsem svetu iz čim več različnih držav. Ker smo bili edina postaja iz Grenade, vsi tekmovalci pa so nas seveda potrebovali v svojem dnevniku, je bil »naval« na naše klice kar neizmeren. Skratka, v 48 urah dela smo zabeležili okrog deset tisoč zvez, kar nam je prineslo 3. mesto na svetu in 1. mesto na kontinentu.

Zadovoljni z rezultatom prvega dela počitnic smo se preusmerili na drugi del, ki pa je bil posvečen predvsem podvodnemu življenju v tem delu oceana. Del tekmovalne ekipe Tim, Ann in jaz smo se preselili na obalo, usposobili potapljaško in podvodno fotografsko opremo ter preživeli dober teden pravih podvodnih dogodivščin. Od srečanja z morskim psom, do pravih sprehodov po koralnih grebenih Karibskega

morja, obiska več potopljenih ladij, kjer so se o nekaterih spletnih prave zgodbe, fotolovom na posebne primerke redkih rib in mehkužcev in obiska podvodne galerije kipov, ki je postala atrakcija za turiste.

Ne bom se spuščal v podrobnosti o podvodnih prebivalcih, ki zanimajo le entuziaste in biologe, temveč sem skušal ujeti vsaj del lepote s fotografskim aparatom.

Otok nima posebne industrije ima pa tri tovarne ruma (katerega izdelujejo celo za Kubo in Jamajko!), nekaj tovarn čokolade, kar pa ne preseneča ob pogledu na številne nasade kakavovca po vsem otoku. Nenavadna je tudi vožnja po levi strani ceste z avtom, ki ima volan na desni strani in vse komande seveda zamenjane, a z malo prakse se hitro privadiš na njihov način vožnje.

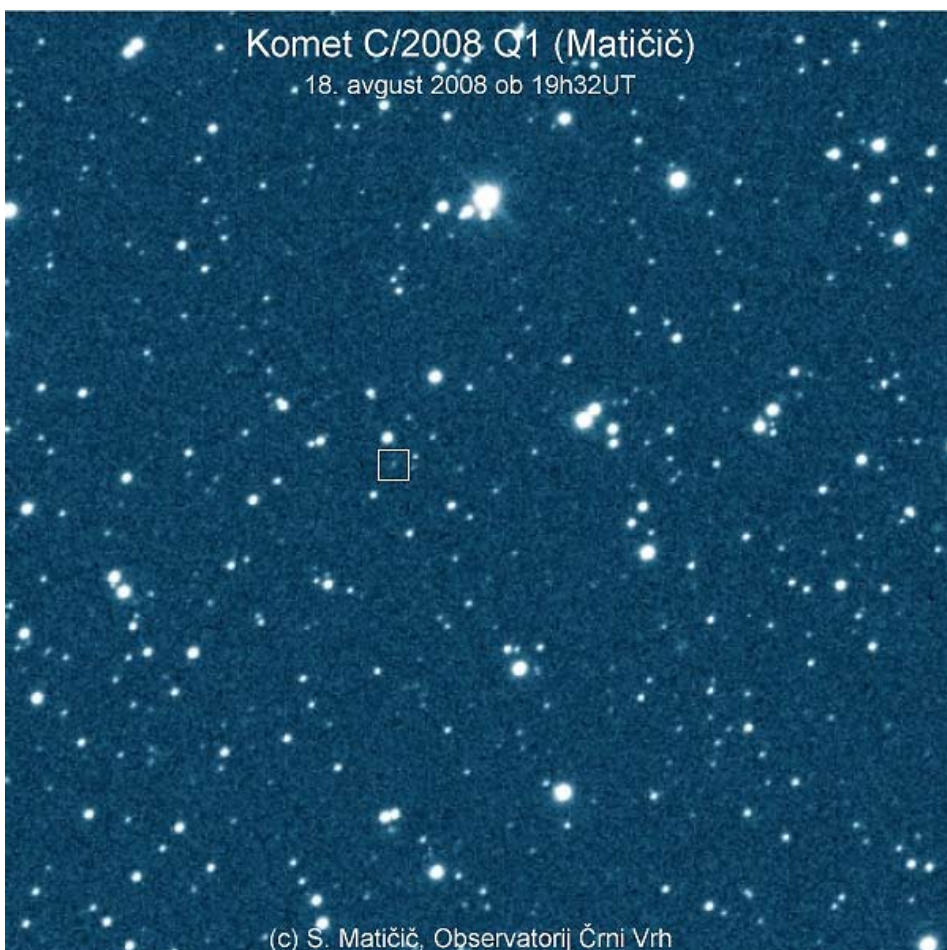
Ob raziskovanju otoka in številnih aktivnostih so trije tedni minili kot bi trenil. Dogovorili smo se, da se bomo v podobni sestavi še srečali na enem od tekmovanj ali »ekspedicij« v predele sveta, ki so za radioamaterje in potapljače atraktivni.

▲ Lokalni glasbeniki na Fish Friday-u

Z observatorija v Črnem Vrhu so odkrili komet

S črnovrškega astronomskega observatorija, kjer slovenski amaterski astronomi z domačinom **Hermanom Mikužem** vsako noč zrejo v zvezdno nebo, so na slikah neba, ki so jih posneli v ponedeljek zvečer, odkrili šibak objekt, ki se je razmeroma hitro gibal po nebu. Meritve so posredovali Centru za male planete v ameriški Massachusetts, ki je 17 observatorijem v Evropi, na Japonskem in v ZDA naložil, naj opravijo dodatne meritve. Naknadna analiza posnetkov je pokazala, da gre za megličast objekt, podoben kometu. Odkritje gre pripisati amaterskemu astronomu **Stanetu Matičiču**, ki sodi med najuspešnejše opazovalce observatorija v Črnem Vrhu nad Idrijo, saj je poleg omenjenega komete, ki ga bodo v skladu s pravili Mednarodne astronomske zveze poimenovali po njem, doslej odkril tudi tri NEO asteroide, to so objekti, ki se zelo približajo Zemlji, in bil soodkritelj dveh, lani pa je odkril tudi supernovo 2007od. Komet, ki ima zaenkrat oznako C/2008 Q1, je Matičič odkril s 60-centimetrskim Cichockim robotskim teleskopom, ki v okviru projekta PIKA na observatoriju v Črnem Vrhu redno obratuje od leta 2002. PIKA je najuspešnejši slovenski astronomski opazovalni projekt, v okviru katerega je bilo doslej odkritih že več kot 350 asteroidov, 4 supernove v drugih galaksijah, trije optični ostanki izbruhov žarkov gama ter dve spremenljivki oziroma pritlikavi novi zvezdi.

**EVT
SISTEMI d.o.o.**
Ekologija, Varnost, Trgovina

V trgovini EVT vam ponujamo nove modele delovne obutve, pa tudi vsem dobro poznano udobno obutev Kopitarne Sevnica.

**Športni čevlji
s kapico:
le 37,50€**

Na zalogi imamo tudi nove modele izredno vzdržljivih in mehkih usnjenih rokavic iz kozjega in bivoljega usnja.

Pridite in preizkusite, ne bo vam žal!

**Trgovina EVT, vsak delovnih od 10^h do 15^h.
Arkova 11, Idrija. Telefon: 05/37-73-129.**

Literarni natečaj

Vse slovenske splošne knjižnice, med njimi tudi Mestna knjižnica in čitalnica Idrija, so objavile literarni natečaj z naslovom »Zgodbe iz knjižnice: knjižnica kot moj tretji prostor«. Knjižnica kot neformalni prostor, kjer se ljudje iz lokalne skupnosti srečujejo in razvijajo socialne interakcije, prijateljske vezi, prostor za debate, domačnost, povezanost z lokalno skupnostjo, spodbujanje druženja namesto izoliranosti. Dovoljeno je pisati o kakršnih koli doživetjih, celo fantastičnih. Izdelek žanrsko ni omejen. Vsebuje lahko največ 6000 znakov (šteto brez presledkov), napisan naj bo v elektronski obliki. Vse zgodbe, ki bodo do 15. oktobra 2008 prispele na naslov knjiznicaidr@idr.sik.si in zgodbeknjiznice@gmail.com, bo pregledala strokovna komisija in izbrala najboljše, avtorje pa bodo nagradili na slovesnosti ob Dnevu slovenskih splošnih knjižnic. Tudi idrijska knjižnica bo izbrala najboljše tri, ki bodo prispele na njihov naslov, vse tri zgodbe pa bomo objavili tudi v Komunitatorju.

- prevozi skupin
- prevozi oseb
- najem kombijev

**RCT
RCT
RCT**

RCT TRANS

- prevozi blaga (do 7,5t-40m³)
- prevozi nevarnih snovi
- hitra dostava stvari
- organizacija prevozov

**Partizanska 8
5280 IDRIJA**

GSM: 041 648 393

E-mail: rcctrans@amis.net

**GOSTILNA
MLINAR**

ODPRTO:
od 12^h - 22^h
nedelje, prazniki od 12^h - 20^h
ponedeljek, torek - zaprto

- * ŽLIKROFI
- * DIVJAČINA
- * MORSKE RIBE
- * JEDI PO NAROČILU
- * VELIKA IZBIRA VRHUNSKIH VIN

Sprejemamo tudi večje skupine in zaključene družbe

Idrijčani na olimpijskih igrah v Pekingu

Tanja Rupnik

Letos poleti je Svetovni zbor prvič gostoval v deželi z največjim številom prebivalstva na svetu, Kitajski. Bližnja srečanja z metropolami Kitajske so pravi šok za prebivalce majhne države, kot je Slovenija. Gostiteljica se lahko pohvali s fascinantno infrastrukturo, z vrhunci moderne arhitekture in tehnologije. Kitajska industrija se namreč neustavljivo širi in s tem tudi kup zvrščenih stolpnic, ki se sistematično nizajo ena za drugo. Ta nebrzdan razvoj je eden izmed glavnih razlogov za onesnaženost, ki pesti Kitajsko. Dnevi so oviti v meglo, smog, smrad, sonce pa le nakazuje svojo obliko. Sestav je pričel turnejo v dveh posebnih administrativnih regijah republike Kitajske, Hongkongu in Macau, nadaljeval na Kitajskem in jo zaključil z nastopom na otvoritvi olimpijskih iger.

Zbor je letos v repertoar vključil skladbe azijske (Koreja, Kitajska, Mongolija, Japonska) kulture in vokalnega jazza ter t. i. akustičnega popa. Zaradi zahtevnosti programa in jezikovnih preprek smo pevci

▲ Slovenski predstavniki v svetovnem zboru

izkoristili prvih štirinajst dni za intenzivno vsakodnevno deveturno vadenje in piljenje teksta, saj je zbor večino del izvajal na pamet. Že drugi dan se nam je ponudila idealna priložnost, da nastopimo na predolimpijski prireditvi v Hongkongu z znamenitim kitajskim igralcem Jackie Chanom. Sledili so uspešni koncerti z navdušenimi poslušalci, ki so nas obravnavali kot velike pevske zvezde. Zbirali so avtograme in se želeli fotografirati z vsakim pevcem posebej. Takšne evforije v evropskem prostoru nismo vajeni, zato se je to oboževanje izkazalo za vse prej kot prijetno in laskavo. Kljub temu lahko trdim, da so se kitajski poslušalci izkazali kot

izjemno optimistična, prijazna in kulturno izobražena publika. Sicer pravijo, da pred tujci nikdar ne pokažejo slabe volje, nezadovoljstva ali strahu. Na njihovem obrazu dejansko vedno počiva vljuden nasmeh in nagnjenost k ustrežljivosti.

Kljub temu da je zbor deloval neodvisno od aktualnega športnega dogajanja, je vrvenje okoli nas neprestano odsevalo duh olimpijskega spektakla. Ulice večjih mest

so bile nabite s športnimi navdušenci s cellega sveta, stojnicami s spominki, oglasnimi plakati, uličnimi prireditvami ... Porast cen in povečana varnost sta bila več kot očitna. Nastop na olimpijskih igrah je večini pevcov predstavljal dan D, vendar je nemogoče opisati otvoritev olimpijskih iger, kajti organizacija je potekala po točno določenem urniku, po točno določenih nalogah. Zbor se je ravnal po napotkih organizatorjev, ki niso dovoljevali kakršnega koli odstopanja od planiranega. Za Kitajce pa je predstavljal že vsak nepredviden korak ali premik ogrožanje skrbno načrtovane prireditve. Tako je 80-članski zbor čakal več kot pol dneva v garderobah, da je lahko za nekaj minut stopil na oder. Kljub temu je to bil edinstven in verjetno za večino od nas nepopovljiv dogodek.

▲ Jackie Chan v elementu

Svoje vtise in mnenje o olimpijskih igrah sta z nami delila tudi športni trener **Marko Mrak** in kolesar **Borut Božič**.

"Poleg uspehov na državnih, evropskih in svetovnih prvenstvih je cilj in uspeh vsakega trenerja, da njegov varovanec doseže normo, ki ga plasira v nacionalno olimpijsko reprezentanco. Ker so olimpijske igre

vsake 4 leta, je potrebno prilagoditi treninge 4-letnemu ciklusu. Prvi dve leti se trenira po letnem planu, ki je tempiran na tekočo sezono, uvaja se nove načine treninga in izboljša določene pomanjkljivosti, tretje leto ciklusa je identično olimpijskemu, nato se ta cikel ponovi z rahlimi korekcijami, ki športnika pripeljejo v najboljšo formo.

Moj varovanec **Peter Mankoč**, s katerim sodelujeva na področju prehrane in kondicijske priprave zadnjih 8 let, je že pokazal izredno formo na svetovnem in evropskem prvenstvu. Olimpijske igre se niso srečno zaključile, hoteli smo več, vendar sta bili dve napaki v delfinu na 100 m usodni in Pero ni priplaval v finale. Drugi moj varovanec **Aljaž Sedej**, s katerim sodelujeva zadnja 3 leta na področju dvigovanja uteži in športne prehrane, je mladinski evropski prvak, star je 19 let in mislim, da bi na njega morali resno računati leta 2012 v Londonu.

Simona Veit, atletinja iz Maribora, ki je zadnja od atletov odtekla normo, je imela letošnji cilj poleg odličnih rezultatov v Sloveniji odteči normo za OL, kar ji je tudi uspelo. Njej sem pomagal v letošnji sezoni spremeniti morfološki status in ji svetoval pri uporabi športne prehrane.

V Pekingu smo dokazali, da mora svetovna elita računati na majhen dvomilijonski narod, javnost pa mora biti včasih strpna in vesela tudi pri malce slabših rezultatih. Imeti športnike na stopničkah na olimpijadi, imeti finale in včasih samo sodelovati pri dveh milijonih ljudi pomeni odlično delo, odlične trenerje in odlične usmeritve športnikov. Če delite število prebivalcev z olimpijskimi medaljami, boste videli, da je Slovenija v vrhu!"

"Sodelovanje na olimpijskih igrah je posebno doživetje. Glede samega starta sicer ni bilo posebno drugače glede na ostale dirke, samo vzdušje pa je nekaj povsem drugega, vsaj za kolesarje.

Po navadi smo sami fantje, ni nas toliko nakupu, kot nas je bilo na OL. Cilj sezone so sicer bile olimpijske, pa sem glede na težak profil proge na to že skoraj pozabil, ker sem mislil, da se ne morem uvrstiti v reprezentanco. Potem pa sem sam sebe malo presenetil. Cestno kolesarstvo se nekoliko razlikuje od ostalih športov. Olimpijske igre sicer so nekaj posebnega, vendar

mislim, da v kolesarstvu dober rezultat pomeni na Tour de France, potem je svetovno prvenstvo in potem olimpijske igre. Glede na to, da bodo naslednje v Londonu, sem si že zdaj zadal cilj, da se poskušam uvrstiti v reprezentanco. Mislim, da sem dolžan se kaj pokazati. Nad sabo in ekipo sem zelo razočaran. Dirka se ni končala tako, kot bi se morala. Niti približno nismo pokazali tistega, kar smo sposobni. Na žalost."

Ob treh predstavljenih in omenjenih sodelujočih na olimpijskih igrah v Pekingu iz idrijske občine omenjamo še četrtega. Televizijski snemalec **Samo Podobnik** je tudi sodeloval na njih. Angažiran je bil kot snemalec ene od športnih panog na olimpijskem tekmovališču. Po naših podatkih je sodeloval v ekipi snemalcev, ki je spremljala eno od kolesarskih preizkušenj.

Tokrat še močnejši. NLB Super depozit

Naj vaša sredstva rastejo še z večjo močjo.

Izberete lahko:

- NLB Super depozit z letno nespremenljivo **obrestno mero 5,55 %** in dobo vezave **24 mesecev** ali
- NLB Super depozit z letno nespremenljivo **obrestno mero 5,25 %** in dobo vezave **13 mesecev**.

Minimalni polog je 1.000 EUR.

Vpisno obdobje traja **od 1. avgusta do 30. septembra 2008**, z možnostjo **predčasnega zaključka**.

Če boste v času vezave NLB Super depozita potrebovali finančna sredstva, vam nudimo različne ugodne možnosti financiranja.

Za podrobnejše informacije obiščite katero koli NLB Poslovalnico ali pokličite brezplačno telefonsko številko 080 15 85.

NLB

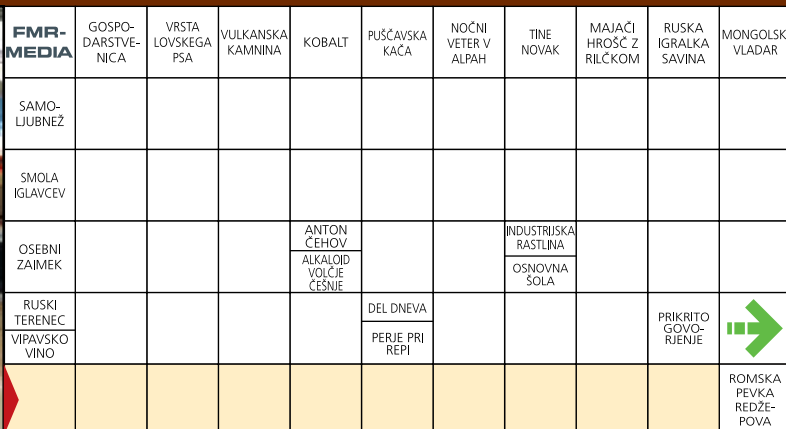
www.nlb.si/superdepozit

Poslovalnica Idrija, Mestni trg 15, 5280 Idrija
Tel: 05 37 20 600

Nem zakaj.

NLB d.d., Trg republike 2, 1000 Ljubljana

 Davčna številka

Izžrebali bomo tri nagrajence, ki bodo prejeli praktične nagrade

Blondinka že tretjič na avtocesti

Ubogi sosedge, vrtičkarji, ki imajo svoje ob vrtovih za ohranitev plevelnih sort. Pod rajnko Avstro-Ogrsko so te za kaj takega »štrafali«. Gojenje plevelov je takrat namreč stalo

Upajmo, da se predstavniki Evropske unije ne bodo spotaknili ob napis, sicer nam utegnejo denarno pipico zapreti. Ker ne gre za majhen denar, bi se kazalo potruditi, ne samo na gradbišču, ampak tudi ...

Katrc, varčna, uporabna in sploh od nekdaj priljubljena, zdaj ko jih ne izdelujejo več, verjetno še bolj. Zato ne preseneča zanimanje zanje

Občinski komunalni redarki očitno hodita samo v službo. Ko je te konec, je Mestni trg poln avtomobilov. Dan za dnem, razen ko v Idriji zaseda občinski svet. Takrat na njem parkirajo nekateri svetniki. Očitno se po njih zgledujejo ostali smrtniki

Cerkljanska je obdelana, tudi po zaslugi koz, ki jih prejšnja država ni marala. Za lep pogled na vhod v Cerkno skrbita gospa Mici in njena koza Roga, ki pa ima med vsem zelenjem najraje vrtnice

Kolektor Synatec

Elektrotehnična oprema vrhunske kakovosti na enem mestu ...

Zastopamo svetovno znane proizvajalce nizkonapetostne stikalne opreme in opreme za avtomatizacijo v industriji in gospodarstvu. Naš prodajni program obsega:

- nizkonapetostno stikalno opremo za industrijo in zgradbe
- opremo za avtomatizacijo v industriji in zgradbah
- varnostno in kontrolno opremo
- programsko opremo za vodenje procesov SCADA in
- opremo za avtomatizacijo in nizkonapetostno stikalno opremo za eksplozijsko ogrožena območja (Ex-oprema)

Razvijamo in proizvajamo opremo za avtomatizacijo:

- industrijske računalnike
- vhodno-izhodne enote
- industrijske monitorje
- različne elektronske module po želji naročnika
- komunikacijske vmesnike
- krmilnike
- info terminale

MOELLER

Citect

ADVANTECH
Automation

DOLD

JOHANN SAFETY

micro
SYST

wieland